

NEGIRDĖTOS

NERE-
GĖ-
TOS

PASAKOS

NEGIRDĖTOS

**NE-
REGĖ-
TOS**

PASAKOS

**1961
ILNIUS**

**VALSTYBINĖ GROŽINĖS
LITERATŪROS LEIDYKLA**

ILIUSTRAVO

B. ŽILYTĖ

SUDARĖ

B. KERBELYTĖ

KAIP ZUIKIS TEISMAJĄ LAIMĖJO

triksi kartą zuikis per girią ir švilpauja. Susitinka vilką. Vilkas jo klausia:

— Ko tu švilpauji? Aš, toks vyras, nešvilpauju, o tu švilpauji!

— Kad noriu, tai ir švilpauju! — atrėžė zuikis.

Vilkas supyko, kaip duos zuikiui per vieną ausį, per kitą, — tasai net apkvaito.

Atsigavęs zuikis padavė vilką į teisimą.

Vilkas paprašė mešką už teisėją, o šerną ir lapę liudininkais ir nuėjo į pagirį. Meška į medį įlipo, šernas po šakom palindo, vilkas už medžio užsiglaudė. Laukia visi.

Nebeiškenčia vilkas, klausia:

— Meškute kūmute, ar dar neateina zuikis su savo liudininkais?

Meška žvilgterėjo pro šakas ir suriko:

— Oi, ateina, ateina! Vienas didelę kartį atsineša, o kitas į kelio šalis šokinėja ir akmenis renka!

Išsigando visi, nebežino, ką daryti. O čia zuikis atbėgo su katinu ir gaideliu. Šernas iš tos baimės ausis pakrutino, o katinas pagalvojo, kad tai pelė, ir griebė nagais jam už ausų. Šernas kaip šoks! Katinas išsigando ir stryktelėjo į medį, kur meška buvo įsilipus. Meška, pamačiusi tokį žvėrį, dribtelėjo iš medžio ir tiesiai ant vilko užgriuvo. Vilkas pasileido bėgti, meška lapatoja jam iš paskos, vos kvapą beatgauna! O gaidys

užšoko ant šakų krūvos ir iš tos baimės daugiau nieko nebeišrėkia, kaip tik:

— Kudakš! Kudakš! Kudakš!

O tiems žvėrimis pasigirdo:

— Paduok, paduok, paduok!

Negana, kad vienas siaubūnas juos norėjo sudraskyti, dar ir kitas rėkia, kad jam paduotų! Ir persigandęs vilkas su savo bičiuliais, nė teismo nebelaukęs, spruko iš tos girios kiek tik įkabindamas.

O kiškėlis juokėsi, juokėsi, kol jam lūpa perplyšo.

ŽMOGUS IR LAPĖ

artą arė žmogus pagiryje dirvą, ir atėjo meška.

— Žmogau, žmogau, — sako ji, — aš tavo jautelius pliaušiu!

Žmogus prašo:

— Palauk, nepiauk: dar pabaigsiu arti.

— Gerai, palauksiu, — sutinka meška. Atsigula ir tįso po žmogaus ratals.

Kur buvus, kur nebuvus, atbėga pas žmogų lapė ir patylom klausia:

— Žmogau, ką man duosi, jei aš tavo jautelius išgelbėsiu?

— Aš tau atnešiu vištų maišą!

Lapė šmurkštelėjo už krūmų. Atbėgus iš kitos pusės, šaukia:

— Žmogau, žmogau, ar nematei vilkų, meškų? Ponas medžioti išsiruošė.

Žmogus sako:

— Nemačiau.

— O kas ten guli po ratais?

— Šiekšta.

— Jeigu būtų šiekšta, tai būtų šakos apgenėtos.

Ir lapė nubėgo į girią. O meška išsigandus prašo:

— Žmogau, nukapok man kojas.

Žmogus nukapojo. Lapė vėl išbėgo iš girios ir šaukia:

— Žmogau, žmogau, ar nematei vilkų, meškų? Ponas medžioti išsiruošė.

— Nemačiau.

— O kas ten guli po ratais?

— Medis.

— Jei gu būtų medis, tai būtų į galą kirvis įkirstas, — pasakė lapė ir vėl nubėgo į girią.

Meška šaukia:

— Žmogau, žmogau, įkirsk man kirvį į galvą!

Žmogus įkirto. Meška jau negyva. Lapė atbėga ir giriasi:

— Matai, kaip aš tavo jautelius išgelbėjau! Rytoj atnešk man vištas, kur žadėjai.

Žmogus įkišo į maišą du šunis ir atnešė. Lapė sako:

— Paleisk, žmogau, vištas: aš pasigausiu.

— Eikš artyn!

Ir žmogus iškratė šunis. Tie kaip ims lapę vytis, kaip ims vytis! Vargšė vos paspruko į savo urvą. Atsitūpė nuilsusi ir sako:

— Akelės, akelės, ką jūs darėt?

— Mes žliūrėjom, skubinom, ar dar toli šunes, ar dar toli ola.

— O jūs, kojelės, ką darėt?

— Mes bėgom, skubinom, kad tik greičiau į olą atbėgtume.

— O tu, uodegėle, ką veikei?

— Aš makalavau į visus šonus, už kelmų, už šakų kabinėjau, kad tik rudis, margis greičiau pagautų.

Lapė perpyko ir iškišo uodegą iš olos:

— Cimbili, bimbili, te jums uodegą!

Šunys pagriebė lapę už uodegos ir sudraskė.

KAIP GANDRAS GERVEI PIRŠOSI

ienoje pelkėje gyveno gandras ir gervė. Nusibodo gandrui vienam gyventi, ir jis nutarė vesti. Sumanė ir eina dibu-dibu-dibu per balą tris kilometrus. Nudibino ir peršasi:

— Gerve, gerve, aš noriu tave vesti!

O gervė sako:

— Aš dar tekėti negalvoju. O jei ir galvočiau, tai tu ne toks jau dailus: kojos — vieni stibinkauliai, pats keršas. Netekėsiu už tavęs.

Gandras susigėdo ir vėl dibu-dibu-dibu eina namo per visą pelkę.

Gandrui išėjus, gervė pagalvojo, pagalvojo ir sako sau:

— Kokia aš kvailė! Vyras atėjo pirštis, o aš atsakiau. Būčiau jau geriau ištekėjus. Gandras koks yra, toks, bet visgi vyras. Tos jo kojos, kad ir vieni stibinkauliai, bet raudonos, o kai baloje, tai ir ilgis praverčia. Ir, iš viso, šaunus vyras tas gandras! Tiek to, nuelsiu pas jį patį ir pasipiršiu. Dar man kitos pavydės, kad tokį kavaliertį gaunu.

Ir eina gervė pas gandraŭ capu-capu-capu per pelkę. Atėjo ir sako:

— Kalmyne, aš pergalvojau. Tu geras ir dailus vyras: imk mane už pačią. Dviese tikrai bus smagiau.

O gandraus atšauna:

— Jeigu tu už manęs nėjai, kai aš pats piršausi, tai dabar gali sau grįžti. Aš dar gražesnę gausiu.

Gervė susigėdo, nuleido snapą ir grįžta capu-capu-capu namo per pelkę.

Jai išėjus, gandraus vėl galvoja:

— Be reikalo gervės nevedžiau, kai ji atėjo. Juk vis dėlto ji gera paukštė.

Ir vėl dzibena pas gervę pirštis...

Gervė vėl spyriojasi, o, gandraui išėjus, vėl galiisi. Taip jie vienas pas kitą eina, eina pirštis, bet dar ir iki šiol gandraus gervės nevedė, o ta — neištekėjo.

GAIDELIS IR VIŠTELĖ

itą kartą gyveno senelis ir senutė. Jie turėjo gaidelį ir vištelę. Vieną kartą išėjo gaidelis į girią riešutauti, o vištelė paskui jį nusekė.

Gaidelis įsilipo į lazdynų krūmą, riešutus lesa. O vištelė, po krūmu trependama, prašo:

— Gaideli, gaideli, duok ir man riešutėlių!

Gaidelis numetė vieną riešutėlį.

Vištelė sulesė ir vėl prašo:

— Gaideli, gaideli, duok ir man riešutėlių!

Gaideliui nusibodo po vieną riešutėlį mėtyti. Numetė jis visą šaką ir išmušė vištelei akį. Vištelė raudodama bėga pas bobutę pasiskųsti.

— Bobute, bobute, nubausk gaidelį, kam jis man akele išmušė!

Bobutė pasišaukė gaidelį ir bara:

— Kam išmušei vištelei akele?

O gaidelis teisinasi:

— Aš nekaltas: lazdynas lūžo ir aš pats vos neužsimušiau.

Bobutė nuėjo pas lazdyną ir ėmė jį barti:

— Kodėl tu nulūžai ir gaidelio vos neužmušei? Gaidelis per tave vištelei akį išmušė!

Lazdynas teisinasi:

— Bobute, aš nekaltas: mane ožka pagraužė.

Bobutė pasišaukė ožką ir ėmė ją barti:

— Ožka, ožka, kam tu lazdyną pagraužei? Lazdynas nulūžo, gaidelis vos neiškrito, o vištelei akele išmušė.

Ožka teisinasi:

— Bobute, nesibark: aš nekalta. Manęs piemenys neganė.

Bobutė pradėjo barti piemenis:

— Kodėl jūs ožkos neganėte? Ožka lazdyną pagraužė, lazdynas nulūžo, gaidelis pats vos neiškrito ir vištelei akele išmušė.

Piemenys irgi teisinasi:

— Mes nekalti. Kaip mes tą ožką ganysim, kad mes vilko bijom!

Bobutė nuėjo pas vilką ir bara:

— Kam tu piemenis gąsdini? Piemenys ožkos nepaganė, ožka lazdyną pagraužė, lazdynas nulūžo, gaidelis pats vos neiškrito ir vištelei akele išmušė.

O vilkas tik pažiūrėjo šnairomis į bobutę ir sustaugė:
— Nesibark, bobute. Žinai, kad aš ne ratu užsukamas, ne lazda užkišamas.

KAIP VILKAS UŽSIMANĖ DUONOS IŠSIKEPTI

artą vilkas sutiko girioje žmogų ir prašo:

— Duok man duonos!

Žmogus davė. Vilkas suėdė, apsilaižė: duona jam pasirodė labai skani. Sako žmogui:

— Ką reikia daryti, kad ir aš visada duonos turėčiau? Išmokyk mane!

— Gerai, — sutiko žmogus ir pradėjo vilką mokyti. — Pirmiausia, reikia žemę išarti...

— O kai žemę išari, ar jau galima valgyti?

— Dar ne. Reikia pasėti rugius.

— O kai rugius pasėji, ar jau galima valgyti?

— Dar ne. Reikia palaukti, kol jie užaugs.

— O kai užaugs, ar jau galima valgyti?

— Dar ne. Reikia nukirsti.

— O kai nukerti, ar jau galima valgyti?

— Dar ne. Reikia iškulti.

— O kai iškuli, ar jau galima valgyti?

— Dar ne. Reikia sumalti.

— O kai sumali, ar jau galima valgyti?

— Dar ne. Reikia pakepti duoną.

— O kai pakepti, ar jau galima valgyti?

— Galima.

Vilkas pagalvojo, pagalvojo ir sako:

— Geriau nekepsiu aš tos duonos, jeigu tiek ilgai reikia laukti. Kaip iki šiol be duonos apsiėjau, taip ir toliau apsielsiu.

KAIP VERŠELIS VILKUS IŠVIJO

artą gyveno sau girioje veršelis. Vasarą po žolę ganeši, o, rudeniui atėjus, sugalvojo trobelę pasistatyti: ir šalčiai neatrodys tokie balsūs, ir vilkų nebaugu. Kviečia veršelis į talką kulių, — girdi, kartu pasistatysime, kartu ir gyvensime.

— Kriu-kriu, ar aš neturiu gilių? Man žiema nebaisi, — atsiliepė kuliys, knisdamas žemę po ažuolu.

Kalbina veršelis aviną.

— Bee-bee! Pilna pieva žalios žolės! Man žiema nebaisi! — subllové avinas, įsibridęs į doblilus.

Nubėgo veršelis prie upeliuko, kviečia į talką žąsiną, bet tas tik turškiasi patenkintas vandenyje ir nė galvos nepasuka.

Ką darys veršelis? Šiaip taip susirentė trobelę vienas ir gyvena.

Kartą, pradėjus šalčiams rodytis, ateina pas veršelį kuliys ir prašo:

— Priimk mane į savo trobelę peržiemoti! Labai sušalau. Veršelis sako:

— O ką rudenį kalbėjai? Neprimisiu.

— Gerai, tuomet aš tavo namelio pamatus išknisiu, ir tu sušalsi.

Ką darysi? Pagalvojo, pagalvojo veršelis ir įsileido kuilį.

Kitą dieną atbėgo sušalęs avinas ir prašo:

— Veršeli, leisk mane į savo namelį peržiemoti!

Veršelis neleidžia.

Avinas sako:

— Gerai! Jei neleisi, aš tau langus ragais išbadysiu, ir tu sušalsi!

Pagalvojo veršelis, pagalvojo ir tą įsileido.

Kitą dieną atbėgo žąsinas ir prašo:

— Veršeli, leisk man tavo namelyje peržiemoti! Labai kojas nušalau.

Veršelis sako:

— Neleisliu! Nebebus vietos.

Žąsinas sako:

— Gerai, neleisk, bet aš samanas iš sienų išpešiosiu, ir tu sušalsi!

Ką darysi? Įsileido veršelis ir žąsiną. Gyvena visi kartu. Vieną dieną išbėgo veršelis į girią ir sutiko du vilkus: vieną mantantį, o antrą aklą.

Vilkai pagriebė veršelį ir jau nori plauti, o veršelis jiems sako:

— Kaip jūs mane plausite, kad neturite peilio nei geldos kraujui leisti?

Vilkai pagalvojo, pagalvojo ir sutiko:

— Iš tikrųjų neturime.

Tuomet vienas vilkas, — tas, kuris matė, — sako aklajam:

— Tu palaikyk veršelį už ragų, kad nepabėgtų, o aš eisiu atnešti peilį ir geldą.

Kai tik tasai vilkas dingo tankumyne, veršelis spurdėjo, spurdėjo ir įkišo aklajam vilkui vietoj ragų nudžiūvusį berželį,

o pats parkūrė namo, pasišaukė visus gyvulius iš savo trobelės ir vėl atbėgo pas akląjį vilką.

Avinas pradėjo jį ragais mušti, žąsinas — gnaibyti, kuilyls — iltimis šonus kapoti, veršelis — ant ragų kratyti! Vilkas vos ištrūko! Iš tos baimės su savo bičtulu jis kūlversčiais į kitą girią išbildėjo ir daugiau čia nė nosies nebekišo

KODĖL KIETIS ŽVIRBLĮ SUPA

ieną kartą susirgo žvirblelis: skauda jam galvelę, ir gana! O jei ką nors skauda, tai nebeišmanai, ko ir benorėti! Taip ir žvirblelis užsimanė pasisupti. Atlėkė prie kiečio ir čirškia:

— Kieti, kieti, pasupk mane: man galvelę skauda. Kietis nesupa.

Žvirblelis supyko. Nulėkė pas ožką ir čirškia:

— Ožka, ožka, eik kiečio graužti! Kietis manęs nesupa, o man galvelę skauda.

Ožka neklauso, neina kiečio graužti.

Žvirblelis nulėkė pas vilką ir čirškia:

— Vilke, vilke, eik ožkos plauti! Ožka neina kiečio graužti, kietis manęs nesupa, o man galvelę skauda!

Vilkas neklauso, neina ožkos plauti.

Žvirblelis nulėkė pas medžiotoją ir čirškia:

— Medžiotojau, medžiotojau, eik vilko šauti! Vilkas neina

ožkos pļauti, ožka neina kiečio graužti, kietis manēš nesupa, o man galvelē skauda!

Medžiotojas neklausu, neina vilko šauti.

Žvirblelis nulēkē pas ažuolā ir čirškia:

— Ažuole, ažuole, eik medžiotojas mušti! Medžiotojas neina vilko šauti, vilkas neina ožkos pļauti, ožka neina kiečio graužti, kietis manēš nesupa, o man galvelē skauda!

Ažuolas neklausu, neina medžiotojas mušti.

Žvirblelis nulēkē pas ugnī ir čirškia:

— Ugnie, ugnie, eik ažuolo degint! Ažuolas neina medžiotojas mušti, medžiotojas neina vilko šauti, vilkas neina ožkos pļauti, ožka neina kiečio graužti, kietis manēš nesupa, o man galvelē skauda!

Ugnis neklausu, neina ažuolo degint.

Žvirblelis nulēkē pas upē ir čirškia:

— Upe, upe, eik ugnies lieti! Ugnis neina ažuolo degint, ažuolas neina medžiotojas mušti, medžiotojas neina vilko šauti, vilkas neina ožkos pļauti, ožka neina kiečio graužti, kietis manēš nesupa, o man galvelē skauda!

Upē neklausu, neina ugnies lieti.

Žvirblelis nulēkē pas jautī ir čirškia:

— Jauti, jauti, eik upēs gerti! Upē neina ugnies lieti, ugnis neina ažuolo degint, ažuolas neina medžiotojas mušti, medžiotojas neina vilko šauti, vilkas neina ožkos pļauti, ožka neina kiečio graužti, kietis manēš nesupa, o man galvelē skauda!

Jautis neklausu, neina upēs gerti.

Žvirblelis nulēkē pas mēsininkā ir čirškia:

— Mēsininke, mēsininke, eik jaučio pļauti! Jautis neina upēs gerti, upē neina ugnies lieti, ugnis neina ažuolo degint, ažuolas neina medžiotojas mušti, medžiotojas neina vilko šauti, vilkas neina ožkos pļauti, ožka neina kiečio graužti, kietis manēš nesupa, o man galvelē skauda!

Mėsininkas paklausė, ėjo jaučio piauti, jautis iš tos baimės pradėjo upę gerti, upė pradėjo ugnį lieti, ugnis pradėjo ažuola deginti, ažuolas pradėjo medžiotoją mušti, medžiotojas ėjo vilko šauti, vilkas ėjo ožkos piauti, ožka ėjo kliečio graužti. Kietis paklausė — pasupo žvirblį, ir jam nustojo galvelę skaudėti.

Ir dabar, kai tik suskausta galvelė, žvirblis atsitupia ant kliečio, ir kietis jį supa, nes bijo, kad vėl žvirblelis jo neapskustų...

PUSĖ LUPTA, PUSĖ SKUSTA

Gyveno kartą senelis su senele ir turėjo vieną ožkelę. Jiedu ožkelę taip mylėjo, kad ta per didelį lepinimą net išpaiko, nustojo senukų klausyti. Kartą senelis nebeištvėrė, perpyko ant neklaužados ir pradėjo gyvai odą lupti. Lupo, lupo, iki pusės nulupo, bet ožkelė pasimuistė, ištrūko iš senelio rankų ir nubėgo į girią. Girioje ji susirado lapės ola, įlindo ir guli.

Lapė sugrįžo iš medžioklės, žiūri, kad jos urvą kažkas užėmęs, ir klausia:

— Kas čia mano nameliuose?

O ožkelė atsako:

— Aš, senio ožka,
Pusė lupta, pusė skusta,
Su aukso rageliais,
Titnago nageliais,

Su dubos auselėmis!
Su rageliais subadysiu,
Su nageliais sudraskysiu,
Su auselėmis užplaksiu!

Lapė išsigando, bėga per girią ir vis atsisukdama žlūri, ar nesiveja jos tas baisus žvėris, kuris jos namelius užėmė. Sutinka ji mešką. Meška klausia:

— Kas tave veja, lapute?

Lapė skundžiasi:

— Kaip aš nebėgsiu? Mano namelius kažkoks žvėris užėmė ir dar subadyti žada. Meškute kūmute, padėk man tą žvėrį išvartyti!

Meška sako:

— Nedejuok. Aš tuoj jį sudorosiu!

Priėjus prie lapės olos, meška klausia:

— Kas čia lapės nameliuose?

O ožkelė atsako:

— Aš, senio ožka,
Pusė lupta, pusė skusta,
Su aukso rageliais,
Titnago nageliais,
Su dubos auselėmis!
Su rageliais subadysiu,
Su nageliais sudraskysiu,
Su auselėmis užplaksiu!

Meška išsigando ir sako lapei:

— Bėkim greičiau iš čia! Dar iš tikrųjų šoks ir subadys!

Bėga abidvi per girią. Sutinka vilką. Vilkas klausia:

— Kur taip, kūmos, skubat?

— Skubėtum ir tu, kur akys veda, jei žinotum, koks žvėris lapės namelius užėmė!

— Na, einam, pažiūrėsim į tą žvėrį! Bematant aš jį iškrapš-
tysiu!

Priėjo visi trys prie olos. Vilkas klausia:

— Kas čia lapės nameliuose?

Ožkelė atsako:

— Aš, senio ožka,
Pusė lupta, pusė skusta,
Su aukso rageliais,
Titnago nageliais,
Su dubos auselėmis!
Su rageliais subadysiu,
Su nageliais sudraskysiu,
Su auselėmis užplaksiu!

Vilkas irgi išsigando:

— Bėkim iš čia, kol tas žvėris neįpyko!

Bėga visi. Sutinka šerną. Šernas klausia:

— Kas jus taip išgąsdino?

— Geriau nė neklauski! Visokių žvėrių matėm, bet tokio,
koks lapės namelius užėmė, dar nebuvo!

— Parodykit tą žvėrį man, — sako šernas. — Aš jį tuoj
išvarysiu!

Grįžta visi prie lapės olos. Šernas klausia:

— Kas čia lapės nameliuose?

O ožkelė atsako:

— Aš, senio ožka,
Pusė lupta, pusė skusta,
Su aukso rageliais,
Titnago nageliais,
Su dubos auselėmis!
Su rageliais subadysiu,
Su nageliais sudraskysiu,
Su auselėmis užplaksiu!

Išsigando ir šernas:

— Telsybę sakėt, brolyčiai! Bėkim!

Ir vėl visi pasileido, kiek kojos įkerta. Sutinka zuikį. Zuikis, pamatęs, kad tokie dideli žvėrys patys kažko bijo, įsidrąsino ir klausia:

— Ei žvėrys! Kur bėgat?

— Neplyšauk! O tai išgirs tas baisus žvėris, kuris lapės namelį užėmė!

— Na, parodykit man jį!

Vėl visi sugrįžo prie lapės olos. Zuikis klausia:

— Kas čia lapės nameliuose?

Ožkelė atsako:

— Aš, senio ožka,
Pusė lupta, pusė skusta,
Su aukso rageliais,
Titnago nageliais,
Su dubos auselėmis!
Su rageliais subadysiu,
Su nageliais sudraskysiu,
Su auselėmis užplaksiu!

— Vyručiai, bėkim! — sušuko zuikis ir pats pirmutinis pasileido, kiek tik kojos neša.

Bėga žvėrys, lekuoja, o čia, kur buvus, kur nebuvus, priešais juos iš pagirio bitutė atskrenda.

— Ar giria dega, ar dangus griūva, — klausia bitutė, — kad jūs visi taip bėgat?

— Nei giria dega, nei dangus griūva, o baisus žvėris į lapės namelius įsilindo, — atsako tie.

— Parodykit man tą žvėrį!

— Ką tu! Bene išvarysi, tokia maža būdama! Jei gu jau mes, tokie žvėrys, jo neišvarėme, tai apie tave ir kalbėti nėra ko!

— Gerai, pabandykim!

Ir grįžo žvėrys prie lapės namelių. Bitutė, nieko nelaukus, įskrido į olą. Žiūri — senuko ožka begulinti, sau nuluptus šonus begydanti. Bitutė kaip įgils į nuluptą vietą, ožka kaip šoks — ir iš olos išbildėjo! Bėga ožka per girią namo pas senuką su senute, o žvėrys — paskui ją. Senelis pamatė, kiek žvėrių jo ožkelė parveda, atidarė daržinę. Subėgo žvėrys į daržinę, senelis uždarė ir sako senutei:

— Čiuži-čiuži aš peilelį,
Mazgok, boba, tu geldele.
Kurį pirma piausim?

Senutė sako:

— Piaukim mešką.

Išsigando meška, prašosi:

— Nepiauk manęs, seneli. Aš tau privarysiu pilną tvartą jaučių.

— Gerai, privaryk, — ir paleido senelis mešką.

O valgyti jiems norisi. Vėl senelis sako senelei:

— Čiuži-čiuži aš peilelį,
Mazgok, boba, tu geldele.
Kurį pirma piausim?

Senutė siūlo:

— Piaukim vilką.

Išsigando vilkas, prašosi:

— Seneli, nepiauk manęs. Aš tau privarysiu pilną tvartą avių.

— Gerai, — sutiko senelis, paleido vilką ir vėl sako senutei:

— Čiuži-čiuži aš pellelį,
Mazgok, boba, tu geldele.
Kurį pirma piausim?

Senutė siūlo:

— Piaukim dabar šerną.

O šernas prašo:

— Nepiauk manęs, seneli. Aš tau privarysiu pilną tvartą kiaulių.

— Gerai, — sutiko senelis, paleido šerną ir vėl sako senutei:

— Čiuži-čiuži aš pellelį,
Mazgok, boba, tu geldele.
Kurį pirma piausim?

Senutė siūlo:

— Tai jau piaukim lapę.

O lapė prašo:

— Seneli, nepiauk manęs. Aš tau pilną tvartą žasų privarysiu.

— Gerai, privaryk, — sutiko senelis. Paleido ir lapę.

Beliko daržinėje vienas zuikis, nes bitutė pati išlėkė išsigandusi, kad jos mėšai nepapiautų.

Senelis ir vėl galanda peilį:

— Čiuži-čiuži aš pellelį,
Mazgok, boba, tu geldele.
Kurį pirma piausim?

Senutė sako:

— Tai jau piaukim zuikelį.

O zuikelis verkia, prašo:

— Senuk, nepiauk manęs! Aš tau krepšį pinigų parnešiu.

— Gerai, bėk saul — Ir senukas zuikelį paleido.

Tuo tarpu visi žvėrys nubėgo į dvarą. Meška rado jaučių bandą besiganant. Atvarė jaučius prie senuko vartų ir šaukia:

— Seni, seni, parodyk, kur galvijus dėt!

Senelis atidarė vartus, ir meška privarė pilną tvartą jaučių. Nespėjo senelis apsidairyti, ogi vilkas jau avių būrį beatgenęs. Šernas kiaules atvarė, lapė — žąsis. Džiaugiasi senelis, tiek gyvulių ir paukščių turėdamas.

O kiškėlis nubėgo į kitą kaimą, pas vestuvininikus. Įbėgo į trobą, atsistojo vidurasly ir sako:

— Duokite man kelnaites, tai aš gražiai pašoksiu!

Vestuvininikai numetė jam kelnaites. Zuikelis pastriksėjo, pašokinėjo ir vėl prašo:

— Duokit man žiponėlį, tai aš gražiai pašoksiu!

Numetė jam žiponėlį. Zuikutis dar vikriau pradėjo striksėti ir vėl prašo:

— Duokite man kepurėlę, tai aš gražiai pašoksiu!

Numetė jam vestuvininikai kepurėlę. Zuikutis paėmė kepurėlę ir eina prie kiekvieno prašydamas:

— Duokite man pinigėlių, tai aš gražiai pašoksiu! Duokite man pinigėlių, tai aš gražiai pašoksiu!

Ir pririnko zuikelis pinigų pilną kepurę, parnešė senukui. Dabar jau senukams nieko netrūko: turėjo ir gyvulių, ir pinigų. Net ožkelė geresnė pasidarė: bijojo, kad vėl jos senelis nenuluptų.

KAIP SENUTĖ VILKO UODEGĖLĘ VERPĖ

Gyveno kadaise senukas su senute. Žiemą senukas va-
žiuodavo į mišką malkų, o senutė verpdavo. Viena
kartą senutė pritrūko verpimo ir sako senukui:

— Tu man iš miško nors vilko uodegą parvež-
tum! Juk matal, nebeturiu ko verpti!

— Gerai, parvešiu.

Senukas nuvažiavo į mišką, žiūri — perkaręs vil-
kas valkšto, maisto ieško. Kaip mes senukas kirvį tiesiai į vil-
ką, bet tik uodegą nukirto, o vilkas pabėgo. Pavartė senukas
vilko uodegą ir įmetė į roges. Sako:

— Parvešiu savo senei. Tegu verpia.

Vakare senutė pasitinka senuką ir klausia:

— Ar parvežei man ką nors?

— Parvežiau vilko uodegą.

Ir senukas nuėjo miegoti, o senutė — ką darys — prisirišo
vilko uodegą prie verpstės ir verpia. Tik girdi — prie lango
kažkas subrazdėjo. Atsikėlė senutė, žiūri — ogi vilkas tupi.
Ir kad sustaugs tas girių pabaisa, kad užgiedos:

— Ir vištos miega,

Ir žąsys miega,

Visi žmonės miega,

Tik viena senelė nemiega —

Mano uodegėlę verpia.

Kaip šoksiu — sudraskysiu!

Senutė išsigando, pasitraukė toliau nuo lango, bet vis tiek verpia, skubina. O vilkas ir vėl gieda:

— Ir vištos miega,
Ir žąsų miega,
Visi žmonės miega,
Tik viena senelė nemiega —
Mano uodegėlę verpia.
Kaip šoksiu — sudraskysiu!

Senutė dar labiau nusigando, dar toliau nuo lango pasitraukė, bet verpimo nemeta. O vilkas jau ant lango užsigulė, net stiklai braška, ir vėl gieda:

— Ir vištos miega,
Ir žąsų miega,
Visi žmonės miega,
Tik viena senelė nemiega —
Mano uodegėlę verpia.
Kaip šoksiu — sudraskysiu!

Ir vilkas stryktelėjo per langą, paplovė bobutę, mėsą suėdė, o į odą prikimšo šlaudų ir kampe prie krosnies pastatė. Paskui vėl į girią nubėgo.

Rytą atsikelia senukas, žiūri, kad jo pati ankstyba, jau prie krosnies stovi. Šaukia senukas:

— Sene, duok valgyti!

Senė tyli.

Senukas vėl šaukia:

— Sene, sakau tau, duok valgyti!

O senė vis tiek tyli ir net nesukruta.

Senukas supyko, paėmė žarsteklį ir taip tvojo senutei per pečius, kad ta net ant aslos parvirto, bet vis tiek tyli. Išsigando senukas, pradėjo dejuoti:

— Oi, ką aš padariau! Ką padariau! Užmušiau savo senutę!
Raudoja senukas, raudoja. Bet juk nebeatraudosi. Reikia rū-

pintis pakasynomis. Pažiūri senukas — ogi jo senelės tik oda ir kauleliai palikti, ir šiaudų prikišta. Ką gi čia belaidosi?

Padarė senukas iš senutės galvos kaušą, iš rankų — grėblius, iš kojų — žarsteklius, na ir gyvena sau.

Už kiek laiko vėl atitykina tas pats vilkas po langu ir staugia:

— Seni, seni, atiduok man senę!

Ką gi senis beatiduos, kad jis jau visko iš jos kaulelių pridirbo? Tyli, nieko vilkui neatsako. O tasai vis trinasi aple langus ir vis reikalauja senės.

Užlipo senelis ant krosnies, pasislėpė. Bet vilkas stryktelėjo per langą į trobelę, užšoko ant krosnies, nutraukė senelį žemėn ir sako:

— Aš tau parodysiu, kaip iš senės kaulų žarsteklius daryti! Aš tau parodysiu! — Ir sudraskė senelį.

O vis per tą uodegėlę, kurią senutė suverpti norėjo...

ŽVIRBLIS IR VILKAS

artą žvirblis susisuko lizdelį miške, ant žemės, išpėrėjo vaikus ir mato, kad ateina kormis, žemę rausdamas, tiesiog prie jo lizdo.

Žvirblis išsigando, laksto aplinkui ir šaukia:

— Oi, bėda! Vyručiai, bėda! Išgriaus kormis lizdą, išgaišins mano vaikelius! Oi, bėda!

Kur buvęs, kur nebuvęs, atrisnoja vilkas ir

klausia:

— Ko tu čia dabar rékauji?

— Kaip nerėkausi: kurmis išgriaus mano lizdelį, išgaišins vaikelius. Oi, bėda, bėda!

— Palauk, nešauk. Ką tu man duosi, jei aš tave nuo tos bėdos išgelbėsiu?

Žvirblis sako:

— Aš tau duosiu privalgyti ir prigerti, kiek norėsi.

Vilkas sutiko, atsigulė ant žemės ir laukia, o kurmis kelia, kelia žemes, vis artinasi prie žvirblelio lizdo. Vilkas tik capt ir užmušė kurmį. Paskui sako žvirbliui:

— Na, dabar duok man, ką pažadėjai.

— Gerai, eikim į kaimą.

O kaime buvo vestuvės. Žvirblis liepė vilkui įlįsti į kanapes po langu. Trobos langai atviri, žmonės, susėdę aplink stalą, valgo, geria, juokiasi. Žvirblis purpt ir įlėkė pro langą, atsitūpė ant stalo ir pradėjo mėsą lesti. Pamatė vestuvininkai, suklego:

— Žvirblis, žvirblis! Ant stalo mėsą lesa!

Žvirblis pakilo į palubę, išlėkė į priemenę. Vestuvininkai — paskui jį! O vilkas tuo metu drykt, išsoko pro langą, užsoko ant stalo ir ėda, kiek tik nori. Po valandėlės įėjo į trobą viena moteriškė ir ėmė šaukti:

— Vilkas! Vilkas!

Kai vestuvininkai, metę žvirblį gaudyti, puolė mušti vilko, tasai jau buvo visko priėdęs. Išsoko vilkas pro langą — ir tiek jį vestuvininkai tematė! O žvirblis išskrido jam iš paskos ir klausia:

— Ar privalgei?

Vilkas sako:

— Privalgyti tai privalgiau, bet kaip bus su gėrimu?

— Palauk, — nuramino jį žvirblis. — Atsitūpk čia šalia kelio ir tupėk, tuojau ir gerti duosiu.

Vilkas ir atsitūpė miške prie kelio, o žvirblis — ant šakos. Žiūri — atvažiuoja žmogus su alaus statinėmis.

Kur buvēs, kur nebuvēs, ŗvirblis tik purpt ant arklio nugaros ir kaip pradēs arklį snapu kapoti, kaip pradēs kapoti!

Ŗmogus, pamatēs ŗvirblį ant arklio, su botagu ŗmaukšt, ŗmaukšt! Ŗvirblis nulēkē ant arklio ausų ir vėl lesa.

Supyko ŗmogus, išlipo iš ratų, paslēmē kirvį ir puolē prie arklių, norēdamas ŗvirblį nukirsti. Bet kur taul Ŗvirblis tik purptelējo ant alaus statinēs ir pradējo su snapu kirsti: čiak, čiak, čiak! Ŗmogus puolē su kirviu iš paskos, bet tik statines sukapojo, kur ten jam į ŗvirblį pataikyti! Visas alus ant ŗmēs išbēgo. Padejavo, padejavo ŗmogus. Ką darys? Pats kaltas: ne-reikējo su tuo vagimi ŗvirbliu prasidėti. Išēdo į veŗimą ir nu-vaŗiavo su tuščiom statinēm, o ŗvirblis pašaukē vilką ir sako:

— Na, tu sotus, tai dabar atsigerk.

Vilkas gērē, kiek tik norējo.

MELAGĖ OŖKA

G

yveno kartą senelis ir turējo tris sūnus. Jokio turto per ilgą savo amžių senelis nesuskrovē, ir menkam jo tvartelyje testovējo vienintelē oŖkelē. Be galo mylējo senelis oŖkelę, lepino. Vieną kartą jis sako vyriausiam savo sūnui:

— Eik oŖkelēs ganyti. Tik ŗiūrēk, jei gerai nepri-ganysi, iš namų išvarysiu!

Išvarē sūnus oŖkelę į veŗliausias pievas, visą dieną ganē, girdē srauniausiuose upeliuose, tik vėlų vakarą parginē namo.

Ožka prisidėdė, vos paeina. O senukas jau laukia prie vartų ir klausia:

— Ožkele mano mieliausia, ar priėdei, ar prigėrei?

O ožka atsako:

— Meeel

Ką aš ėsiu po dumblynus,

Ką aš gersiu po maurynus:

Klevo lakšteli,

Vandenėlio lašelį...

Senukas supyko, pradėjo sūnų barti:

— Tai šitaip tu manęs klausai, šitaip mano ožkelę ganeit
Eik sau iš namų, kur nori, kad man nė akyse nesirodytum!

Ką darys sūnus, pasiėmė lazdą ir išėjo į pasaulį: gal kur
tarnauti nusisamdys, gal taip kokią laimę ras...

Kitą rytą senukas sako antrajam savo sūnui:

— Šiandien tu elk ožkelės ganyti. Tik žiūrėk, kad geriau
ganytum!

Sūnus išginė ožkelę į vešliausias pievas, varinėjo visą die-
ną — kur tik žolė didesnė, vandenėlis skaidresnis. Ožka priėdė,
prigėrė. Vakare sūnus varosi ožką namo, o senukas vėl juos
prie vartų pasitinka:

— Ožkele mano, ar priėdei, ar prigėrei?

Ožka atsako:

— Ką aš ėsiu po dumblynus,

Ką aš gersiu po maurynus:

Klevo lakšteli,

Vandenėlio lašelį...

Senukas ir antrąjį sūnų išvarė iš namų. Trečią rytą liepė jau-
niausiam sūnui ožkelę ganyti. Tas gano, stengiasi, net ir pats
žolės parauna, ožkelei iš rankos paduoda. Ožka tik ėda, tik
šlemščia.

— Na, — galvoja sūnus, — dabar kad priganysiu, tai tėvas dar pagirs.

Kur tau! Vakare pargena sūnus ožkeleį namo, o senukas jau laukia prie vartų.

— Ožkele mano, ar priėdei, ar prigėrei?

Ožka atsako:

— Ką aš ėsiu po dumblynus,

Ką aš gersiu po maurynus:

Klevo lakštelį,

Vandenėlio lašelį...

Senukas ir paskutinį sūnų išvijo iš namų.

Kitą rytą nebėra kam ožkos ganyti. Ganė, ganė pats senelis visą dieną, ožka priėdė, prigėrė — vos paeina. Vakare parginė senis namo, o prie vartų užbėgo ožka už akių ir klausia:

— Ožkele mano, ar priėdei, ar prigėrei?

O ta ir vėl meluoja:

— Ką aš ėsiu po dumblynus,

Ką aš gersiu po maurynus:

Klevo lakštelį,

Vandenėlio lašelį...

Tik dabar senis viską suprato ir įširdo:

— Ak tu, blaurybel! Per tavo aš savo sūnus iš namų išvairiau, vienas senatvėj likau! Melage tu!

Kaip ims senis mušti ožką, kaip ims mušti! Mušė, mušė ir išvijo į girią — tegu vilkai sudrasko. O paskui atsisėdo ir apsiverkė: gaila pasidarė sūnų, dėl melagės ožkos išvartų. Pasiėmė senukas terbele, lazda ir išėjo į pasaulį, sūnų ieškodamas, žmonių klausinėdamas. Kažin, ar surado?

KAIP ŽVĖRYS SENO ARKLIO IŠSIGANDO

ykį vienas žmogus turėjo arklių. Kol jaunas buvo, arklys žemę dirbo, o kai paseno, nebenorėjo šeiminkas veltui jo šerti. Dar pakaustė arklių plieno pasagomis, nuvedė į girią ir paleido.

— Dabar pats ieškokis sau maisto.

Eina, eina tas arklelis per girią ir sutinka mešką.

Meška klausia:

— Na kaip, kūme, ar tu dar stiprus?

Arklys sako:

— Oi, stiprus!

Meška giriasi:

— Kai aš imu akmenį ir spaudžiu, tai vis syvai bėga.

O arklys jai atsako:

— O kai aš su koja per akmenį braukiu, tai ugnis skylai!

Ir arklys sudavė pasaga į akmenį. Pasipylė žiežirbos.

Nusigando meška ir nulapnojo tolyn į girią. Bebėgdama sutiko vilką ir klausia:

— Ar tu stiprus, kūme?

— Oi, stiprus!

— Aš stipri ir tu stiprus, bet kad žinotum, koks stipruolis čia pievoje ganosi! Kai jis su koja per akmenį braukia, tai ugnis skylai!

Vilkui parūpo tą stipruolį pamatyti. Meška jį nusivedė į pagirį. O arklelis ėda sau pakalnėj, už krūmų. Meška jį mato,

o vilkas ir šiaip stiepiasi, ir taip — nemato, ir gana. Meška sako:

— Eikš, kūme, pakylėsiu, tai pamatysi tą stipruolį.

Bet meška keldama vilką taip suspaudė, kad tas net išsištiepė. Žvilgterėjo meška į išsištiepusį vilką, supyko ir sako:

— Dar nepamatęs šiepies, o kas bus, kai pamatysi? — Ir taip bloškė vilką į žemę, kad tas net pusiau perplyšo.

LAPĖ IR STRAZDAS

Buvo vienas strazdelis ir susisuko beržo šakose lizde-
lį. Išperėjo jis keturis vaikelius-strazdukus. Maitino
juos, lesino. Bet kartą lapė ėmė ir pamatė, kur yra
strazdo lizdas.

— Kaip man išviliot vaikelius iš to strazdo? —
galvoja atsitūpusi po beržu. — Strazdel, strazdel, kir-
siu beržiuką!

— Nekirsk, kūmutel!

— Duok vieną vaikelį, tai nekirsiu.

Apgalvėjo strazdelis, apverkė ir išmetė vieną vaikelį. Suėdė
lapė strazduką, pabuvo kiek, pabuvo — ir vėl ateina.

— Strazdel, strazdel, dabar tai kirsiu beržą!

— Nekirsk, kūmutel! Nekirsk, laputel!

— Duok man kitą vaikelį, tai nekirsiu.

Apsiverkė strazdelis ir išmetė kitą. O laputė suėdus pabuvo, pabuvo — ir vėl ateina po beržu.

— Na, strazdeli, dabar tai jau kirsiu! Kirsiu beržą!

— Nekirsk, kūmute, nekirsk! Mano vaikeliai prapuls — nekirski!

— Na, duok man dar vieną vaikelį — tai nekirsiu.

Išmetė strazdas ir trečią. Tupi ir verkia: jam beliko vienas paukščiukas. O varna purpt iš kito medžio ir barasi:

— Oi strazdeli, koks tu kvailas! Kam jai atiduodi vaikelius? Neduok! Kai ateis, sakyk: „Kirsk saul!“ Argi nukirs uodega tokią beržą?!

Strazdas paklausė.

Ateina lapė:

— Na, strazdeli, jau kirsiu beržą. Kirsiu!

— Kirsk saul!

Lapė šast uodega per beržą — berželis nė nesudreba. Užpyko lapė ir sako:

— A, žinau, ta juodoji varna tave pamokė! Palauk, aš jai atkeršysiu!

Atsigulė lapė ant kelio, užsimerkė, apsimetė negyva. Ta varna atskrido, atsitūpė ant jos, krapšto akis, — tuoj tuoj les lapę. Ogi lapė tik kapt! ir sugavo varną.

Varna prašosi:

— Paleisk mane, paleisk, kūmutel!

— O kam tu strazdą primokėi, kad man vaikelių neduotų?

— Na, jeigu jau draskysi, tai draskyk, tik duok nors persižegnoti.

— Žegnokis!

Vos paleido lapė varną — ta plast, plast ir nuskrido. Dairosi lapė, dairosi — o varnos jau seniai nebėra.

— Kalvi, kalvi, paplok man liežuvį, kad ir aš plonai galėčiau pašaukt ožkiukus.

— Dėk ant priekalo!
Ir kalvis jam suplojo liežuvį. Ateina vilkas prie tvartelio ir šaukia plonu balsu:

— Atidarykite, vaikeliai, atidarykite!
Pilni rageliai žalio šieno,
Pilni speneliai balto pieno!

Ožkiukai ir atidarė. Kad šoko vilkas juos gaudyti! Visus prarijo. Tik vienas užsiliko, kampely po puodo šukele pasislėpęs. Nulapnojo vilkas į pakrūmę, drybso. Pareina ožka ir šaukia:

— Atidarykite, vaikeliai, atidarykite!
Pilni rageliai žalio šieno,
Pilni speneliai balto pieno...

Niekas neatsiliepia. Atsikiša ožka duris, dairosi — nėra ožkiukų! Uosto visus kampus vaikščiodama. Atverčia vieną puodo šukelę — randa ožkiuką, patį mažiausiąjį.

— Oi vaikeliai, kam jūs įsileidote vilką?! Juk aš sakiau: jei kas storai šauks, neleiskit!..

O mažasis teisinasi:

— Kaip mama šauki, taip ir vilkas šaukė — plonai plonai. Supyko ožka:

— Palauki! Aš tam vilkui atkeršysiu!

Nuėjo ožka į mišką, užsilipo ant aukšto kalno, susikūrė ug-

nį, lašinius spirgina. O vilkas jau spėjo išalkti. Pakvipo jam lašiniai. Tupi pakalnėj ir klausia:

— Kas ten žiūrina,
Kas ten būrina
Ant aukštojo
Tai kalnelio?

Ožka atsiliepia:

— Aš žiūrinu,
Aš būrinu
Ant aukštojo
Tai kalnelio;
Kepu kūmui
Pautienėlę
Ant trinagės
Keptuvėlės.

Pridūrina vilkas arčlau:

- Oi kūmute, kaip kvepia! Duok ir man pusę.
- Neduosiu!
- Duok, kūmute, nors truputį paragaut.
- Na, gerai! Elkš arčlau. Išsižiok, užsimerk, liežuvį iškark — tai gausi paragauti.

Išsižiojo vilkas, liežuvį iškorė, užsimerkė. O ožka turėjo prisideginus karštas reples — tik gnybt už liežuvio vilkuil! Kad ėmė mušti, kad ėmė mušti!

— Atryk margą ožkiuką, atryk baltą ožkiuką, atryk juodą ožkiuką!

Pliekė, pliekė, kol vilkas nebeapsikęsdamas atrižo ožkiukus. Pasiėmė ožka savo vaikelius, apmazgojo, nusivedė į tvartelį ir vėl visi laimingai gyveno.

GUDRI LAPĖ

tename miške gyveno gudri lapė. Kartą ji vaikšto al-
kana ir galvoja:

— Ką čia sumanius, kad turėčiau ko paėsti?
Iškasė lapė gilią duobę, eina aplink, uodega šluo-
ja ir gieda:

— Kas kaltas — lėks,
Kas nekaltas — nelėks.
Tai gražiai bažnytėlėj švenčial

Gieda lapė, gieda. Atbėga kiškis. Klauso:

— Ką tu čia, kūmute, darai?
— Aplink bažnytėlę einu. Eik ir tu!
Eina abu ir gieda:

— Kas kaltas — lėks,
Kas nekaltas — nelėks.
Tai gražiai bažnytėlėj švenčial

O lapė staiga kaip pastums kiškelį — tas ir įkrito duobėn!
Vėl, kaip niekuo nedėta, lapė eina aplinkui ir gieda:

— Kas kaltas — lėks,
Kas nekaltas — nelėks.
Tai gražiai bažnytėlėj švenčial

Ateina vilkas. Klauso, klauso.

— Kūmute, ką tu čia dabar veiki?

— Meldžiuosi! Aplink bažnytėlę einu. Eime kartu!

Eina ir vilkas aplink duobę, gieda abu. Tik lapė staiga dunkst vilkui į pašonę! Tasai ir įkrito duobėn, o lapė vėl, kaip niekuo nedėta, vaikšto ir gieda:

— Kas kaltas — lėks,
Kas nekaltas — nelėks.
Tai gražiai bažnytėlėj švenčia!

Kur buvus, kur nebuvus, ateina meška.

— Kūma, kūma, ką čia darai?

— Ogi aplink bažnytėlę einu! Meldžiuosi. Eikš ir tu!

Eina meška paskui lapę, ir abi gieda:

— Kas kaltas — lėks,
Kas nekaltas — nelėks.
Tai gražiai bažnytėlėj švenčia!

Vieną ratą apsuko aplink duobę, antrą. Prisibijo lapė meškos. Sako:

— Ogi, kūmute, apsidairyk, ar aukštai saulė.

Meška užvertė galvą, o lapė ją kad pastūmė! Ir meška įgarmėjo duobėn. Bet ir lapė galva apsvaigo — įkrito ji ir pati. Sėdi, sėdi duobėj visi keturi. Norisi ėsti. Lapė ir sako:

— Piaukim kiškeli!

Vilkas su meška pritaria:

— Piaukim!

Ir paplovė. Lapė kiškelių žarnas ištraukė, sau po uodega paslėpė ir tupi. Mėsą visi bematant surižo. Vėl nėra ko ėsti. Kitą dieną lapė sako meškai:

— Piaukim vilką!

Paplovė abi vilką. Lapė vėl vilko žarnas ištraukė ir po uo-

dega pasidėjo. Praėjo diena, antra. Lapė ėmė tas žarnas ėst. O meška alkana žiūri.

— Ką tu čia, kūmute, kramsnoji?

— Ogi va, pilvą sau prasirėžiau ir žarnas ėdu. Ir tu taip padaryk.

— Kaipgi tu, kūmute, prasirėžei? Parodyk.

Lapė paėmė meškos leteną, uždėjo ant pilvo ir sako:

— Dabar paspausk — ir galėsi valgyt.

Meška perplėšė sau pilvą, žarnos išburbėjo, ir meška padvėšė. O lapė stryktelėjo ant meškos ir iššoko iš duobės, gyva ir sveika.

LAUMIŲ AUDEKLAS

Vieną sykį moteriškė grėbė šieną ir turėjo vaiką pakrūmėje pasidėjusi. Ji per dieną pavargo, ir tik parėjus vakare namo atsiminė, kad vaiką pamiršusi. Išsigando moteriškė ir bėga jo ieškoti. Ogi žiūri — vaikas guli šilko vystyklusose, padėtas į lopšeli, o laumės jį supa ir dainuoja:

— Čiūčia, liūlia, užmirštasis,
Čiūčia, liūlia, paliktasis...

Moteriškai priėjus, laumės atidavė jai vaiką ir dar drobės rietimėlį padovanojo.

— Tu iš to rietimėlio režk, — sako, — kiek nori. Tiktai žiūrėk — neišvynlok iki galol

Moteriškė parsinešė vaiką ir tuoj pradėjo iš tos drobės marškinius siūti. Vynioja, vynioja, o drobės vis tiek pat ir tiek pat. Pradėjo ji savo kaimynėms girtis, kad laumės ją taip apdovanojo. Viena turtuolė, tai sužinojusi, ir galvoja sau:

— Jei laumės neturtingai tokį rietimą davė, tai man dar daugiau duos.

Vakare turtuolė dailiai suvystė savo vaiką, nunešė į pakrūmę ir paliko. Paskui kiaurą naktį negalėjo užmigti: vis galvojo, kur ji dės tuos audeklus, kuriuos laumės atneš jos vaikui. Vos praašus, nubėgo į pakrūmę. Jau iš tolo mato, kad prie tos vietos laumės susirinkusios ir dainuoja:

— Čiūčia, liūlia, tyčių darbas,
Čiūčia, liūlia, tyčių darbas...

Priėjo prie vaiko — ogi jo tik kauleliai likę! Nei audeklų, nei nieko...

O ta neturtinga moteriškė siuvo, siuvo marškinius iš laumlių audeklo, kol sugalvojo kartą pažiūrėti, kas tenai gale yra, kad rietimas niekaip nemažėja. Išvyniojo iki galo ir nieko nerado: drobė kaip drobė. Vėl surietė moteriškė tą drobę, bet jau po to rietimas ėmė mažėti, mažėti, kol visai pasibaigė.

ŽVĒRIŲ PUOTA

ienā kartā žvērys sumanē kelti puotā. Prireikē pipirū, ir žvērys išsiuntē ežī jų parnešti. Ežys, labai greitas būdamas, grįžo tik už septynių savaičių. Belipdamas per slenkstį, jis pargriuvo ir visus pipirus išbėrė.

— Tai, — sako ežys, — vis tas skubos darbas!

UOSIS NEREGYS

osį žmonės vadina neregium užtat, kad jis vėliau už kitus medžius sprogsta, o anksčiau meta lapus. Pavasarį, kai kiti medžiai sprogsta, jisai klausia:

— Ar jau metas sprogti?

Medžiai pasityčiodami atsako:

— E, dar anksti, dar ne metas.

Praėjus kiek laiko, uosis vėl klausia ir tada medžiai iš jo juokiasi:

— Ot, kvailas medis! Mes jau seniai išsprogom, o jisai dar neprisirengęs!

Tuomet uosis strimagalviais išsprogsta. Rudenį vėl klausia:

— Ar jau laikas mesti lapus?

— Mes jau seniai be lapų, — atsako medžiai, pasityčiodami iš neregio, nors dar jie visi su lapais.

O uosis įtiki kitiems medžiams ir numeta lapus pirmiau kitų.

KODĖL ŠIKŠNOSPARNIS SLAPSTOSI

Kadise, prieš daugelį metų, šikšnosparnis, varnalėkštis ir tilvikas, pasisamdę laivą, plaukė į užmarį. Varnalėkštis ir tilvikas buvo turtingi, o šikšnosparnis, neturėdamas savo pinigų, iš kažin ko skolinos. Nuplaukę į užmarį, visi prisipirko, ko širdys geidė: varnalėkštis — daugybę gelumbių rietimų, tilvikas — brangius delmanto akmenėlius, o šikšnosparnis, pirmą kartą tiek pinigų turėdamas, vis gallėjo juos leisti ir teįsigijo dailią skrynutę pinigams susidėti.

Beplaukiant namo, kilo audra ir paskendo laivė su visom prekėm, su šikšnosparnio pinigais. Vos jie patys gyvi išliko. Bet tos nelaimės ir dabar niekaip negali užmiršti. Šikšnosparnis, nebeturėdamas pinigų skolai užmokėti, skraldo tik naktimis; dienomis slapstos, idant nesutiktų to, nuo ko turi pinigų paėmęs. O varnalėkštis dar ir po šiai dienai patvoriuose ir šalike-

lēm tykinėja tų savo gelumbių. Kas eina pro šalį, jis tam vis griežia už drabužių, žiūri, bene jo gelumbes dėvi. Taip pat ir tilvikas vis dar paupiais tebelaksto, ieškodamas tų savo brangių akmenėlių.

PAUKŠČIŲ GINČAS

Itą kartą tutlys pasiskolino iš griezlės duonos. Pas-kui gražina du kepalu. Griezlė reikalauja trijų: tiek buvę imta. Bet liudininkų nė vienas neturi.

Ginčui spręsti jiedu pasirinko gegužę. Ta, nenorėdama supykinti nei griezlės, nei tutlio, pareiškė:

— Aš, moteriškė, negudrią galvą teturiu, galiu suklysti. Neužilgo išperėsiu vaiką, ir tas užaugęs iš-spręs judviem bylą, — jis, kaip vyriškis, bus gudresnis.

Bet, nenorėdama nė savo vaiko pastatyti keblion padėtin, gegužė pati vaikų neperi, deda kiaušinius į kielės lizdą. Taip ir po šiai dienai tutlys su griežle, laukdamį bylos sprendimo, tebesiginčija. Tutlys vis tvirtina: „Du-du-du“, bet ir griezlė nenu-sileidžia: „Trys-tryš“. O gegužė, juos gudriai nuvylyus, pakukavus tankiai nusikvatoja.

KĄ GEGUTĖ KUKUOJA

adaise gegutė turėjo vyrą, vardu Jokūbą. Kartą tas vyras mirė, ir nuo tos dienos gegutė jo ieško, šaukdama: „Jokūbai, vyreli, ku-kū! Jokūbai, vyreli, ku-kū...“

Išleidama ieškoti savo vyro, gegutė paprašė kielės, kad jai išperėtų vaikus. Dar ir dabar gegutė deda kiaušinius į kielės lizdą, nes pati neturi laiko.

KODĖL GEGUTĖ VAIKŲ NEPERI

eniau buvęs labai didelis ir baisus paukštis Skukas. Jis visus kitus paukščius gaudydavęs ir rydavęs. Pagaliau Skukas išgaudęs viso pasaulio paukščius, belikęs nedidelis pulkelis. Bijodami, kad ir jiems netektų žūti Skuko nasruose, tie paukščiai susirinkę visi ir pasislėpę didelėj tankynėj, kur Skukas negalėjęs nė snapo įkišti. Skraidęs, skraidęs aplink tą tankynę Skukas, tykodamas kurį nutverti, vos tik išlįstų, bet veltui.

Nuo to laiko Skukas nebesirodęs, bet paukščiai vis dar nedirsdavę išėiti iš tankynės. Taip jie išbuvę ilgą laiką, nematy-

dami to baisaus paukščio, vienok nei vienas pirmas nenorėjo eiti žiūrėti, kur jis dingęs. Galop drąsiausia atsiradusi gegutė. Ji tarusi: „Gerai, aš eisiu žiūrėti Skuko. Bet jūs, kuriam tik padėsiu kiaušinį, išperėkite ir išauginkite mano vaikus, jei aš pražūčiau Skuko naguose.“ Paukščiai mielai sutikę, ir gegutė išskrido ieškoti Skuko. Rado jį gulintį baloje, nebegyvą ir išvertusį pilvą. Gegutė iš džiaugsmo užskridusi jam ant pilvo ir ėmusi linksmai šaukti: „Skukas, Skukas, Skukas! Ku-kū, ku-kū, ku-kū!“ Visi paukščiai išskridę iš tankynės ir nuo to laiko buvę laisvi. O gegutė ir dabar neperi savo vaikų, — jai išperi kiti paukščiai, į kurių lizdą ji padeda kiaušinį. Užtat tos linksmybės atminimui ji turi kasmet pavasarį kukuoti.

ŽVIRBLIS TINGINYS

Kartą nuskrido žvirblis pas vieversį ir prašo, kad šis išmokytų jį giedoti. Mat, žvirblis neturėjo jokio balso, o norėjo pramokti tokių gražių giesmių, kaip vieversys. Vieversys sutiko ir ėmė žvirblį mokyti, bet vos tik jis ištarė: „čivir-vivir“, žvirblis nustojo vieversio pamokos klausyti ir pats užgiedojo: „Čiau-čiau, čiau-čiau...“ Paskui nuskrido sau ir visiems gariasi: „Ar ne puikiai išmokau giedoti? Užteks man tų mokslų!“ Užtat dabar žmonės ir vadina žvirblį čiauškiu, nes jis visuomet čiauškia, o kitaip giedoti nemoka.

PAUKŠČIŲ KARALIUS

eniai seniai paukščiai susitarę sulėkė ant didelės, lygios plevos ir nutarė išsirinkti karalių. Buvo čia erelis, gandras, strazdas, kurapka, kielė, gulbė, vyturys, žvirblis ir mažasis nykštukas.

Kiekvienas norėjo karalium būti, bet nediršo pats pasisiūlyti. Klegėjo visi, čirškė, kol gandras, tvirtus sparnus turėdamas, sumanė: kas aukščiausiai išlėksiąs, tas tegu ir būsiąs karalium. Visi paukščiai jam pritarė.

Kai tik gandras sukaleno, davė ženklą, pakilo paukščiai kaip debesis! Bematant kurapka pirmoji pleptelėjo ant žemės, višta irgi nutūpdama vos kojų neišsisuko. Ir kiti paukščiai, nors lėkė, kiek tik gali, bet netrukus vienas po kito pailsę pradėjo leistis žemyn.

Tik gandras su ereliu išlėkė taip aukštai, kad vos įmatyti galėjai. Pagaliau ir gandras pailso. Erelis, vienas likęs, ėmė kryžtauti:

— Aš karalius! Aš karalius! Kas moka išlėkti aukščiau už mane?

— Aš! — sučirpė nykštukas prie pat jo ausies ir pakilo aukščiau už erelį. — Aš karalius!

Pasirodo, tasai gudruolis, paukščiams pakylant, ant erelio nugaros atsitūpė ir laukė, kol tasai pails. Dar pabandė erelis

nykštuką pralenkti, bet kur tau! Argi nuilsusiam pavyti pailsėjusi?

Taip mažasis paukštelis, klausa visus aplenkęs, tapo karaliu. Bet, savo klastos gėdydamasis, nuo to laiko jis po krūmus landžioja, o visi paukščiai, jo neatbodami, šaukia:

— Karalėli, nykštukėli! Karalėli, nykštukėli!

MILŽINO VESTUVĖS

adaise vienas milžinas kėlė vestuves ir nusiuntė žmogų, kad jo brolių — irgi milžiną — pakviestų. Žmogus paprašė milžino brolių į vestuves, o tas ėmė klausinėti:

- Ar daug mano brolių vestuvėms alaus padarė?
- Tris prūdus!
- Ar daug gyvulių piasų?

— Ogi tretį metal, kaip vieną jautį iš miško veda, bet dar tik ragai tematyti.

— O ar daug bus muzikantų?

— Tretį metal, kaip penki vyrai vieną dūdą pučia — tai vestuvėse kaip tik pradės virbti.

Milžinas iš to džiaugsmo taip delnais suplojo, kad šie net sprogo. Tuomet jis sako:

— Neisiu į vestuves, nes jeigu vien tik apsakius delnai sprogs, kas bus, kai pats viską pamatysiu?!

BARSTYSI-VISADA TURĖSI

ėvas mirdamas pasišaukė savo vienintelį sūnų ir sako:

— Jeigu barstysi, duonos visada turėsi.

Sūnus taip ir darė. Būdavo, prikeps duonos, nuneš ant jūros kranto ir barsto į jūrą. Barstė kasdien, barstė, kol grūdai baigėsi, o ir pats ne kiek duonos beturėjo. Pradėjo berti į jūrą tik po kelis trupinėlius.

Užpyko už tai ant to sūnaus didžuvė, prarijo jį ir nunešė žuvų karaliui.

Tas klausia:

— Už ką tu jį prarijai? Jis tave maitino, kol turėjo kuo, o tu jam piktu atsilygini.

Susigėdo didžuvė, išmokė žmogų paukščių ir gyvulių kalbos, o paskui išnešė jį ant kranto ir paleido. Paleisdama įspėjo:

— Jeigu kam pasakysi, kad supranti paukščių ir gyvulių kalbą, tuoj mirsi.

Eina tas žmogus keliu, pavargo, atsigulė pailsėti. Tuo metu lėkė varnas su varniuku pro šalį. Varniukas kranktelėjo:

— Aš tam žmogui pilvą prakirsiu.

O varnas draudžia:

— Nelieski! Juk žinai žmones — dar ką pikta tau padarys.

— Prakirsiu: jis negyvas.

O žmogus viską supranta.

Varniukas atsitūpė ant kojos, kaptelėjo snapu. Žmogus tyli, nekruta. Tada varniukas įsidrąsino ir kirtu jam į pilvą, o žmogus čiupt! — ir nutvėrė pramuštgalvį.

Varnas pradėjo bartis:

— Ar aš nesakiau, kad žmogaus neliestum? Jeigu tas žmogus tave paleistų, aš jam parodyčiau, kur pinigai užkasti.

Tai išgirdęs, žmogus varniuką paleido, o varnas palėkėjo kiek ir nutūpė ant akmens. Žmogus atvertė tą akmenį — ogi tenai auksinių begalės! Susipylė žmogus pinigus į terbelę, parėjo namo, susitvarkė ūkį, vedė ir gyvena sau.

Vieną sykį jis nuėjo į tvartą ir girdi, kaip ožys su jaučiu šneka.

— Ko taip dūsauji? — klausia ožys jautį.

— Dūsautum ir tu, jei taip sunkiai visą dieną dirbtum!

Ožys sako:

— Aš tave pamokysiu. Apsirgtum — nereikėtų dirbti. Tai bent pailsėtum!

Kitą rytą žiūri šeimininkas, kad jautis tik šniokštuoja ir nesikelia.

— Nieko, — sako šeimininkas, — išgis, o kol kas ožiu arsiu.

Pasikinkė, aria ožiu ir vis lupa, lupa nesigallėdamas. Ožlui net putos krenta, pavargo jis, vis galvą aukštyn kilnoja, vis žiūri, ar toli vakaras. Vakare parsivilko vos gyvas į tvartą ir pradėjo dūsauti. Jautis ir klausia:

— Kas girdėti?

— Nieko blogo, bičiuli. Tik šeimininkas peilį galanda ir sako: „Jeigu iki rytojaus jautis nepasveiks, papiausiu.“

Tuo tarpu šeimininkas buvo tvarte ir girdėjo jų šneką. Neiškentė ir susijuokė. O žmona, pamačiusi, kad vyras juokiasi, ir nežinodama ko, prikibo:

— Pasakyk, ko juokiesi! Pasakyk!

— Negaliu. Jei pasakyčiau, tą pačią minutę numirčiau.

— Tai kas, kad numirtum, vis tiek pasakyk, — niekaip neatsitraukia žmona.

Mato žmogus, kad toji prikibo pikčiau vilkdagio, ir galvoja sau:

— Vis tiek vieną kartą reiks mirti. Tiek jau to, imsiu ir pasakysiu.

Pradėjo žmogus ruoštis mirčiai. Pridarė alaus, prikepė pyragų, pats apsirengė, nusiprausė ir ant lentos atsigulė.

Šuo, matydamas, kad šeimininkas netrukus mirs, nė neėdė. Kur buvęs, kur nebuvęs, atbėgo prie šuns gaidys ir lesa jo maistą. Šuo pradėjo plūsti gaidį:

— Kaip tau negėda? Šeimininkas tuoj mirs, o tau niekas kitas nerūpi, tik lesti.

O gaidys atsikirto:

— Jeiğu mūsų šeimininkas toks kvailas, tegu sau mirštal! Aš dvidešimt keturias pačias suvaldau, o jis vienos niekaip suvaldyti negali!

Išgirdo šeimininkas gaidžio šneką, kaip šoks nuo lentos ir sako žmonai:

— O kad tu nesulauktum, jog dabar aš dėl nieko mirčiau!

KAIP KVAILYS RAGANAS IŠKEPĖ

yveno seniau trys broliai. Du buvo išmintingi, o vienas kvailas. Nutarė jie po pasaulį pasidairyti. Ėjo visi trys, ėjo ir išalko. Priėjo daržą, pilną morkų. Kvailys ir sako:

— Lipsiu, nors morkų prisirausiu.

Įlipo per tvorą į daržą ir šaukia:

— Broleliai, žiūrėkit, kokios didelės morkos!

BroLIAI ramina kvailį:

— Tylėk, kad kas neišgirstų!

O kvailys dar garsiau šaukia:

— Šekit, broleliai, metu morkas per tvorą!

Išgirdo raganos. Atlėkė, brolius į klėtį uždarė. Bet nemarino jų badu: penėjo vienais riešutais ir pienu. Po kelių dienų atėjo ragana prie durų ir sako:

— Iškiškite pirštą — kuris riebesnis?

Išmintingieji broLIAI iškišo pro raktą skylutę pagaliukus. Ragana apčiupinėjo — liesi. Kvailys iškišo pirštą. Ragana pažiūrėjo:

— Riebus!

Ir nusivedė kvailį į trobą. O ten krosnis karštai prikūrenta. Ragana liepla:

— Gulk ant ližės!

— Kad aš nežinau, kaip reikia gulti. Parodyk.

Ragana atsigulė ant ližės. Kvailys šust! — ir įmetė ragana į krosnį, uždarė, o pats atsirakino klėtį ir įėjo.

Atlėkė kitos dvi raganos, suvalgė savo seserį. Kitą rytą vėl viena ragana išlėkė, o antra atėjo prie klėties.

— Iškiškite pirštą pro rakto skylutę!

Išmintingieji broliai vėl pagalėlius iškišo, o kvailys — pirštą. Ragana sako:

— Tu jau riebus! Eikš!

Nusivedė kvailį į trobą ir liepi:

— Gulk ant ližės!

O kvailys nejuda iš vietos.

— Nemoku... Parodyk pati, kaip reikia gulti.

Ragana ir atsigulė ant ližės:

— Šitaip!

Kvailys vėl čiupt už ližės — ir įmetė raganą į krosnį. Parlėkusi trečioji ragana ir tą seserį suvalgė. Kitą rytą ragana galvoja:

— Reikia paskutinį nenaudėlį pakepti, nes atlėks seserys išalkusios.

Atrakino klėtį ir sako:

— Eik jau ir tu.

Ir vėl kvailys išėjo. Nusivedė raganą jį į pirkia, liepia:

— Gulk ant ližės!

— Kad aš nežinau kaip.

Ragana atsigulė ant ližės, kvailys šust! — įmetė ją krosnin, o pats grįžo į klėtį ir sako:

— Einam, broleliai, toliau.

Išmintingieji broliai bijosi:

— Vėl mus raganos pagaus.

— Nebėra raganų: visas iškepiu.

Ir visi trys broliai iškeliavo toliau. Kvailys pasiėmė klėties duris, nešasi. Priėjo girią. Broliai sulipo į medį, kad jų žvėrys nesudraskytų. Kvailys ir duris įsikėlė į medį.

Vos spėjo kvailys tarp šakų įsitaisyti, atvažiavo vagys su

pinigais, sustojo tiesiai po tuo medžiu, kur broliai sėdėjo, ir ėmė skaičiuoti pinigus.

Kvailys sako:

— Nebegaliu durų išlaikyti! Mesiu!

Broliai jį draudžia:

— Nemesk, mus plėšikai nužudys...

— Mesiu, broliukai, nebegaliu išturėti! — Ir paleido duris.

Vagys išsigando ir paknopstom šoko bėgti, palikę visus pinigus su vežimais. Broliai paslėmė pinigus, grįžo namo ir laimingai gyveno.

ELENUTĖ IR PAMOTĖ

gyveno kartą pikta pamotė ragana ir turėjo podukrą Elenutę. Sumanė pamotė nusikratyti podukrą ir liepė jai:

— Eik, išravėk iš lauko visas usnis, kad nė vienos neliktų!

Ir teįdėjo podukrai duonos plutą. Elenutė ravi, ravi visą dieną. Išalko, pavargo. Atėjo vakaras.

O pamotė tuo tarpu iškasė gilią duobę po slenksčiu, pripylė žarijų ir, pamačiusi Elenutę pareinant, šaukia:

— Eikš, Elenute,

Eikš, dukrele:

Vakarienė jau išvirta,

Patalėlis jau paklotas!

Bet čia jai pro kojas šmurkštelėjo šunelis ir loja:

— Kiau-kiau, Elenėle,
Kiau-kiau, našlaltėle,
Kiau-kiau, nei ki namo:
Kiau-kiau, pamotė duobę iškasė,
Kiau-kiau, žarijų pripylė!

Elenutė išgirdo. Bijo eiti namo, verkia rauda:

— Vargeli mano,
Sunkus darbeli,
Pailso kojelės
Nuo kietų akmenėlių,
Sutino rankelės
Nuo aštrių dagilėlių...

Raudojo ji, raudojo... Paskui susiritė po krūmu ir užmigo lauke.

Pamotė iširdo, šuniuką užmušė ir vėl duobėn žarijų pripylė ir laukia. O podukra, rytą plutos pagraužus, vėl ravi visą dieną.

Vakare pamotė ją šaukia:

— Eikš, Elenute,
Eikš, dukrele,
Vakarienė jau išvirta,
Patalėlis jau paklotas!

O čia gaidelis purptelėjo į medžio viršūnę ir pradėjo giedoti:

— Kakariekū, Elenėle,
Kakariekū, našlaltėle,
Kakariekū, nei ki namo:
Kakariekū, pamotė duobę iškasė,
Kakariekū, žarijų pripylė!

Elenutė vėl išgirdo, ir vėl bijo namo eiti: įgrius duobėn ir sudegs. Atsisėdo po krūmu ir rauda:

— Mano vargeli,
Sunkus darbeli;
Pailso kojelės
Nuo kietų akmenėlių,
Sutino rankelės
Nuo aštrių dagilėlių...

Raudojo Elenutė, raudojo ir užmigo. Pamotė laukė, nesulaukė podukros pareinant. Įpykus gaideliui galvą nukirto.

Elenutė pernakt vėl buvo lauke, o rytą jau ir valgyt nebeturī ko. Visą dieną ravėjo, o vakare pamotė žarijas dar karščiau užkūrė ir vėl ją šaukia:

— Eikš, Elenute,
Eikš, dukrele,
Vakarienė jau išvirta,
Patalėlis jau paklotas!

Nebėra nei šunelio, nei gaidelio — niekas Elenutės nebeįspėja. Ir našlaitėlė pagalvojo:

— Kiek aš čia būsiu nevalgus?

Parėjo jī namo. O pamotė atidarė duris ir meiliai kviečia į vidų.

Staiga kaip pakilo viesulas, kaip ėmė pūstyt, nešiot žarijas! Užsidegė lopšys su pamotės vaiku. Pamotė išsigando, stvėrė lopšį ir pati duobėn įvirto. Sudegė pamotė ir jos vaikas, o Elenutė liko gyva ir sveika.

PERKŪNAS, VELNIAS IR MUZIKANTAS

iename dvare gyveno Perkūnas, velnias ir muzikantas. Jie turėjo didelį lauką apsėję bulvėmis. Kartą nežinomas vagis įsitaisė tas bulves kasti — vogti. Ką daryti?

Pirmas pasisiūlė bulves saugosias Perkūnas. Nuėjo jis į lauką, atsisėdo pabary ir laukia vagies ateinant.

Sėdėjo, sėdėjo ir apie vidurnaktį išgirdo, kad kažin kas atitraška, atbarška per lauką. Privažiavo laumė račiukais be arklių ir klausia Perkūną:

- Ką čia veiki? Ar tik ne bulves saugoji?
- Bulves, — atsakė Perkūnas.

Vos tik jis pasakė, kad bulves saugojas, laumė pradėjo jį lupti vieliniu botagiuku. Išpliekė, išpliekė, paskui įsėdo į savo račiukus, suplojo delnais per šonus, botagiuku supliauškino ir nuvažiavo atgal per lauką, bulvių prisikasusi.

Perkūnas atsikėlęs vos gyvas parsivilkio namo. Parėjęs niekam nieko nesakė, kas su juo atsitiko.

Antrą naktį pasisiūlė velnias bulvių saugoti. Jis, kaip ir Perkūnas, nuėjęs atsisėdo pabary. Sėdėjo, sėdėjo ir išgirdo atitarškant tą pačią laumę. Privažiavus ji klausia:

- Ką tu čia veiki? Ar tik ne bulves saugoji?
- Bulves, — atsakė velnias.

Vos tik jis taip pasakė, kad pradės laumė jį plecti tuo pačiu botagiuku! Išplekė, išplekė ir nuvažiavo sau, bulvių prisikasus.

Velnius atsikėlė ir vos gyvas parsivilko namo.

Trečią naktį bulves saugoti teko muzikantui.

Eidamas iš namų, jis pasiėmė smuikelį, kirvį ir kaladę. Ta kaladė buvo perskelta, o į plyšį klynas įvartytas. Nuėjęs muzikantas atsisėdo pabary ir groja sau. Begrodamas išgirdo atitarškant laumę su račiukais. Atvažiavus ji klausia muzikantą:

— Ką čia veiki? Ar tik ne bulves saugoji?

— Ne! Smuikeliu groju! — atsakė muzikantas.

— Duok ir man pagroti!

— Kad tavo pirštai labai stori. Kišk į tos kaladės plyšį, truputį paploninsiu.

Laumė sukio abi rankas į kaladę. Muzikantas klyną iš kaladės paukšt-paukšt išmušė, ir jos rankas kaladė sugnybol!

Tada muzikantas pasiėmė botagiuką ir pradėjo laumę plecti, kiek tik jėgų turi, o ji nė pajudėt negali, tik verkia, prašo, kad paleistų.

— Atiduok tuos račiukus ir botagiuką, tai paleisiu!

— Imk!

— Ir dar pasakyk, kaip su jais reikia važiuoti.

— Rankom suduok per šonus, botagiuku papliauškind ir važiuosi.

Muzikantas įsėdo, rankomis per šonus sudavė, botagiuku supliauškino, — račiukai rieda kuo geriausiai! Tada jis paleido laumę, o patsai, parvažiavęs namo, ratukus ir botagiuką paslėpė, kad Perkūnas su velniu nežinotų.

Išgyvenę ilgą laiką tame dvare, užsimanė jie išsiskirti. Tik niekaip negali po lygiai turto pasidalinti. Susitarė taip: katras iš jų kitus du iš dvaro išbaldys, tam ir liks dvaras.

Pirmą naktį eina baidyti Perkūnas. Bematant ėmė trankytis griaustinis, žaibuoti žaibai, — dangus su žeme maišosi! Bet nei velnias, nei muzikantas nieko nebijo: guli sugulę ir juokiasi. Pasidaužęs iki ausros, grįžo Perkūnas į vidų ir klausia:

— Ar nieko nesibijote?

— Ne, nesibijome.

Neteko Perkūnui dvaras.

Antrą naktį eina velnias gąsdinti. Išėjęs sienas ardo, medžius laužo, stogus kilnoja! Bet Perkūnas su muzikantu nieko nesibijo.

Daužėsi, daužėsi ligi ausros, o išaušus sugrįžo į dvarą ir klausia:

— Ar nesibijote?

— Nesibijome.

Ir tam neteko dvaras.

Trečią naktį eina muzikantas. Kai tik sutemo, įsėdo jis į ratukus, kuriuos iš laumės buvo atėmęs, su rankom per šonus sudavė, su botagiuku dar supliauškino ir važiuoja aplink dvarą.

Perkūnas su velniu, išgirdę račiukus barškant, galvojo, kad laumė atvažiuoja jų pliekti. Na ir spruko įjėdu, kur akys veda, kur kojos neša, ir daugiau į tą dvarą niekada nebegrįžo.

VARGŠO NELAIMĖ

Buvo du broliai — turtingas ir vargšas. Kartą varguolis sumanė palikti savo namus ir iškelti į svetimus kraštus laimės ieškoti. Susikrovė viską, ką turėjo, į vežimą ir važiuoja. Privažiavo girią ir prisiminė, kad karvę pamiršo. Reikia grįžti. Priėjo prie savo trobos, žiūri — viduje žiburys dega. Įeina į vidų, ogi prie pečiaus sėdi skarmaluota senė ir kojas aunasi. Varguolis jos klausia:

— Ką tu čia veiki ir kas tu?

— Aš — tavo nelaimė. Tu išvažiavai, ir aš ruošiuosi paskui tave.

Vargšas paėmė kirvį, sukapojo nelaimę į gabalėlius, supylė į ragą ir pakišo girioj po kelmu. Paskui sako žmonai:

— Dabar galime atgal grįžti: aš jau savo nelaimę sukapoju.

Jiedu sugrįžo ir po kiek laiko tapo turtingesniais net už turtingąjį brolių.

Tasai jiems labai pavydėjo ir klausė, koku būdu jie pralobė. Brolis papasakojo, kaip jis savo nelaimę sukapojo ir po kelmu pakišo.

Vieną naktį turtuolis nuėjo į girią prie to kelmo, ištraukė ragą ir sako:

— Nelaimė, nelaimė, išlįsk!

Senė išlindo. Turtuolis atvedė ją į kaimą ir parodė savo brolio namus:

— Eik į šitą trobą!

Bet nelaimė tik pasipurtė ir atrėžė:

— Čia tai jau neisiu: toj troboj labai piktas žmogus gyvena. Užtenka, kad jau vieną kartą jis mane po kelmu pakišo! Tu, gerasis žmogau, mane išgelbėjai, — dabar tavęs neapleisiu!

Taip ir įsitaisė nelaimė turtuolio namuose. Nuo to laiko turtuoliui pradėjo nebesisekti ir jis visai nusigyveno.

MERGYTĖ MEŠKOS TROBELĖJE

Gyveno kartą senelis ir senelė ir turėjo vieną mergytę. Senelė mirė, o senukas vedė raganą. Toji turėjo savo dukterį, o senuko mergytės nekentė ir vis jam sakydavo:

— Išvesk ją kur nors, išvesk! Jei neišvesi, tai aš pati ją nugalabysiu!

Taip ji graužė, graužė senelį, kol tas sutiko. Pasi-kinkė arklį, įsidėjo kirvį į ratus ir sako mergytei:

— Dukrele, važiuojam į girią. Tu pagrybausi, pariešutausi, o aš malkų prikaposiu.

Ir nuvažiavo abudu. Duktė nuėjo grybauti, o tėvas pririšo prie beržo kaladę. Vėjas pučia, beržas svyruoja, o kaladė vis tuk-tuk tuksi. Mergytė girdi, mano, kad tėvas dar medžius kerta, ir ramiausiai grybauja, apie namus negalvoja. Bet jau ir vakaras atėjo, pradėjo temti, o tėvas vis dar tuksi, vis kerta.

— Einu, — sako sau mergytė, — pavadinsiu tėvelį, kad namo važiuotų. Paskui dar paklysimė miške.

Pasuko ji ton pusėn, kur buvo girdėti tuksint, prieina — ogi čia tik kaladė prie beržo pririšta... Nusigando mergytė, verkia, nežino, ką daryti. Besidairydama pamatė kelelį ir galvoja: „Eisiu tuo keleliu, vis žmones prieisiu. Gal nakvynę duos, ir duonos nors kąsnelį gausiu.“

Ėjo, ėjo mergytė, žiūri — trobelė stovi miške. Pastūmė duris — durys atsidarė. Mergytė įėjo į vidų, dairosi — nieko nėra. Galvoja: „Pasiliksiu čia nakvoti. Visgi pastogė.“

Sėdėjo, sėdėjo mergytė trobelėje. Valgyt norisi, baugu vienai pasidarė. Atsistojo ant slenksčio ir šaukia:

— Kas laukuose,
Kas miškuose,
Ateikit pas mane
Dienelės dienavot,
Naktelės naktavot!

O meška išgirdo, atsiliepla:

— Aš laukuose,
Aš miškuose!
Aš ateisiu pas tave
Dienelės dienavot,
Naktelės naktavot!

Mergytė dar labiau nusigando, dreba visa. Išoko į trobelę ir užsidarė duris. Staiga pradėjo tratėt krūmai, šakos — atlapnoja meška maurodama. Meška priėjo prie durų ir šaukia:

— Mergele, mergele, atidaryk!

Mergelė atidarė duris. Meška sako:

— Mergele, mergele, įkelk mane! Jei ne su rankelėm, tai su šakelėm, jei ne su šakelėm, tai su pagaliukais!

Mergytė įkėlė mešką su rankelėmis. Meška sako:

— Mergele, mergele, pakrapštyk man ausį!

Mergytė pakrapštė meškos ausį, — kaip ėmė byrėt iš ausies miltai, kaip ėmė byrėt, gal pusė maišo pribyrėjo. Meška vėl sako:

— Mergele, mergele, išvirk man košės.

Mergytė išvirė košės. Atbėga pelytė iš savo urvelio ir prašo:

— Mergele, mergele, duok ir man košės: aš tau padėsiu!

Mergytė pamaitino pelytę, ir toji nubėgo sau. Meška suvalgė košę ir sako:

— Mergele, mergele, dabar paklok man patalą ant krosnies! Dėk eilę akmenų, eilę pagalių!

Mergelė paklojo taip, kaip meška liepė. Ta užlipo ant krosnies, o mergytei padavė raktelius ir sako:

— Mergele, mergele, eik gulti, o kai aš tave pašauksiu, paskambink tais rakteliais.

Meška atsigulė, palaukė kiek ir šaukia:

— Mergele, mergele, paskambink!

Mergytė suskambino, o meška kaip mes pagalį ton pusėn! Tuoju prie mergelės pribėgo pelytė, paėmė raktelius, o mergytei liepė pasislėpti po krosnimi. Meška ir vėl šaukia:

— Mergele, mergele, atsiliepk!

O pelytė sucypė:

— Aš čia! — Ir skambina rakteliais.

Meška išsvaidė nuo krosnies visus akmenis ir pagalius, bet į pelytę vis tiek nepataikė.

Rytą pelytė atidavė mergelei raktelius, liepė išlįsti iš po krosnies. Meška nuo pečiaus klausia:

— Mergele, mergele, ar tu gyva?

Mergytė atsako:

— Gyva!

Tada meška nulipo nuo krosnies ir vėl sako:

— Mergele, mergele, pakrapštyk man ausį!

Mergytė pakrapštė. Ir vėl iš ausies pradėjo byrėti miltai.
Paskui meška sako:

— Mergele, mergele, pakrapštyk man kitą ausį!

Mergelė pakrapštė. Iš kitos ausies iššoko pora gražiausių arklių ir išriedėjo karieta. Senelio duktė prisikepė iš tų miltų pyragų, sudėjo viską į karietą ir linksma važiuoja namo. Pamatė ją senelio kalytė ir, atsistojus prie vartų, loja:

— Kiau-kiau, atvažiuoja,
Kiau-kiau, senio duktė,
Kiau-kiau, su pyragais.
Kiau-kiau, duos didžiausią,
Kiau-kiau, duos gardžiausią!

Ragana supykus apmušė kalytę ir įėjo į trobą. O kalytė ir vėl loja:

— Kiau-kiau, atvažiuoja,
Kiau-kiau, senio duktė,
Kiau-kiau, su pyragais.
Kiau-kiau, duos didžiausią,
Kiau-kiau, duos gardžiausią!

Ragana vėl išbėgo iš trobos, nuvijo kalytę nuo vartų. Bet vos tik grįžo į vidų, ta vėl kiauksi:

— Kiau-kiau, atvažiuoja,
Kiau-kiau, senio duktė,
Kiau-kiau, su pyragais.
Kiau-kiau, duos didžiausią,
Kiau-kiau, duos gardžiausią!

Ragana perpykusi pačiupo žarsteklį ir jau bėgo kalytės užmušti, bet pamatė, kad senelio duktė su karieta pyragų jau į kiemą suka. Patį didžiausią ir gražiausią pyragą senelio duktė

atidavė kalytei, o visus kitus seneliui, pamotei ir jos dukteriai.

Mergytei viską papasakojus, ragana dar labiau įsiuto, dar labiau pradėjo neapkęsti senelio dukters ir jai pavydėti.

Vieną dieną ragana sako senukui:

— Vežk ir mano dukterį tenai, kur savąją buvai nuvežęs. Tegul ir ją meška apdovanoja.

Senis nuvežė raganos dukterį į mišką, liepė grybauti, o pats priižo kaladę prie beržo ir parvažiavo namo. Raganos duktė kiek pasidairė grybų, paskui rado tą patį takelį ir nuėjo į meškos trobele. Sulaukusi vakaro, atsistojo ant slenksčio ir šaukia:

— Kas laukuose,
Kas miškuose,
Ateikit pas mane
Dienelės dienavot,
Naktelės naktavot!

O meška iš laužo atsiliepia:

— Aš laukuose,
Aš miškuose!
Aš ateisiu pas tave
Dienelės dienavot,
Naktelės naktavot!

Raganos duktė įėjo į trobele, atsigulė ant lovos ir galvoja: kokių čia dovanų jai meška pridovanosianti. O meška atlapnojo prie durų ir šaukia:

— Mergele, mergele, atidaryk!
Ta tingi iš lovos atsikelti.

— Nedidelė ponia, — pati atsidarysi!
Meška atsidarė duris ir sako:

— Mergele, mergele, įkelk mane! Jei ne su rankelėm, tai su šakelėm, jei ne su šakelėm, tai su pagaliukais!

O raganos duktė šaiposi:

— Ar negali pati įlipti?!

Meška įlipo ir sako:

— Mergele, mergele, pakrapštyk man ausį!

Ta pagalvojo, kad jau meška jai dovanų duos. Šoko krapštyti. Pradėjo byrėti miltai. Meška sako:

— Išvirk man košės.

Raganos duktė pagalvojo, kad jau ir jai laikas būtų pavalgyti. Pradėjo virti, bet nemoka — košė prisvilo, pridegė. Atbėgo pelytė ir sako:

— Mergele, mergele, duok ir man košės nors šaukštelį!

O ta kad suriks:

— Ar neisi iš čia! Dar po kojų maišysies!

Meška išgirdo ir klausia:

— Mergele, mergele, su kuo kalbiesi?

— Su peliuke.

— Treptelk koja, išvaryk!

Raganos duktė peliukę išvarė. Meška pavalgė košės ir sako:

— Mergele, mergele, paklok man patalą!

— Nedidelė ponia, — pati pasiklosi.

Meška prisinešė ant krosnies pagalių, akmenų didžiausių, atsigulė. Paskui sako:

— Mergele, mergele, paimk raktelius. Kai aš pašauksiu, tu paskambink.

Ir sugulė abi: meška ant krosnies, o raganos duktė — ant lovos. Neužilgo meška šaukia:

— Mergele, mergele, kur tu? Paskambink!

Vos tik raganos duktė suskambino — meška metė didžiausią akmenį. Ir vėl šaukia:

— Mergele, mergele, kur tu? Paskambink!

Ta ir vėl skambina, o pelytė nebeatbėga padėti. Meška svaiddė, svaiddė akmenis ir pagallus, kol raganos dukterį užmušė.

Tada meška nulipo nuo krosnies, suėdė tą raganos dukterį ir kaulelius nučiulpė. Paskui pasikrapštė ausį — išlindo kiaulė, geldon pakinkyta. Meška sumetė raganos dukters kaulelius į geldą, o kiaulė nuvežė juos namo.

Kalytė pamatė kiaulę su gelda atitrinksint ir kiauksi:

— Kiau-kiau, atvažiuoja,
Kiau-kiau, bobos duktė,
Kiau-kiau, su kiaulele!
Kiau-kiau, tik kauleliai...
Kiau-kiau, duos kaulelį,
Kiau-kiau, kur gardesni...

O ragana sėdi po langu ir laukia dukters su pyragais parvažiuojant. Išgirdus kalytę taip lojant, tuoj ją nuvarė, bet ta vėl kiauksi:

— Kiau-kiau, atvažiuoja,
Kiau-kiau, bobos duktė,
Kiau-kiau, su kiaulele!
Kiau-kiau, tik kauleliai...
Kiau-kiau, duos kaulelį,
Kiau-kiau, kur gardesni...

Pamatė ragana pagriebė žarsteklį ir šoko kalytės užmušti, bet žlūri, kad jau kiaulė su gelda į kiemą suka. Pamatė geldoje dukters kaulelius ir čia pat nusibaigė, o senelis su savo dukterimi dar ilgai gyveno ir nieko jiems netrūko.

BERNELIS BE LAIMĖS

Vienas bernelis visai neturėjo laimės: visur tarnavo, dirbo, bet nieko užsidirbti negalėjo. Kartą jis susiderėjo su ūkininku tarnauti pas jį metus, o algos paprašė tik didelio akmens nuo kiemo. Galvoja sau: „Nors tas akmuo gal neprapuls...“

Tarnauja bernelis, dirba, bet žiūri, kad ir tas jo akmuo vis dilsta ir dilsta. Metų gale iš didelio akmens liko tik akmenukas kaip kumštelis. Atsiduso bernelis, atsisveikino su ūkininku, pasiėmė tą akmenuką ir eina kitur duonos pelnyti.

Jam beeinant, pradėjo temti. Bernelis nusprendė nakvoti grijoje. Pasitaisė iš šakų guolį ir jau buvo beužmiegas, tik girdi, kad kažkas pamažėle joja keltu ir apie jį šneka. Žiūri — dvi moteriškės joja dvisėda. O tai buvo laimė ir nelaimė.

Klausosi bernelis, kaip nelaimė pasakoja laimei, kad ji taip vieną vaikinuką užpuolusi, jog šis niekaip prasigyventi negalys. Sako:

— Šimet jis tarnavo pas vieną ūkininką, susiderėjo algos didelį akmenį, kuris buvo ant ūkininko kiemo, tai aš ir tą beveik sudilinau. Kaip kumštelis beliko, nebespėjau.

Bernelis, tai išgirdęs, labai supyko ir prišokęs taip kirto su tuo akmeniu nelaimelį į dantis, kad jai net visi dantys išbyrėjo.

Išsigando nelaimė ir ėmė vyti greičiau žirgą, o laimė pamajo berneliui, kad tasai paskui jas sektų.

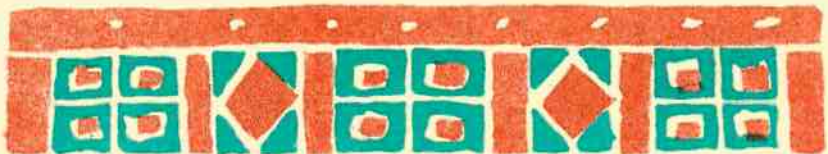
Taip bernelis nusekė laimę ir nelaimę į didelę pievą. Laimė pamerkė berneliui, parodė tą pievą ir sako:

— Štai kur to vaikino dalis, jei jis čia apsigyventų!

— Du kartus trobos sudegtų, — sušvapsėjo nelaimė.

— Tai tiesa, — sutiko laimė, — bet užtat paskui savo turty nesuskaičiuotų.

Bernelis, išklaęs savo laimės, apsidžiaugė ir pasiliko toj vietoj gyventi. Du kartus trobesius surentė iš šakų, o kai tie sudegė, pulkius pasistatė, tapo turtingas, ir jam visur pradėjo sektis.

KAIP SESUO BROLĮ IŠGELBĖJO

vyveno kartą vyras su žmona ir turėjo du vaikus: sūnų ir dukterį. Žmonai mirus, vyras vedė antrą kartą. Antroji žmona buvo ragana. Ji labai nekenė savo posūnio ir podukros.

Vieną kartą ragana pašaukė posūnį į klėtį ir, išėmus iš skrynios kažkokią rykštę, sušėrė ja posūniui. Šis tuoj vilku pavirto ir išbėgo iš namų. Sesuo visa tai matė ir nusekė paskui savo brolių. O vilkas bėgo, bėgo, kol pribėgo kitos raganos trobą. Ji vėl atvertė jaunikaitį žmogumi, bet užtat jis turėjo tai raganai tarnauti veltui.

Beieškodama brolio, sesuo priėjo tos raganos laukus ir pamatė brolių ariant. Apsidžiaugė sesuo, bet brolis jai guodžiasi:

— Aš sugrižt namo nebegaliu: kai tik išeisiu iš šitos raganos lauko, tuoj ir vėl vilku pavirsiu. Geriau tu paklausinėk, ar kas nežino, kaip mane išvaduoti.

Ir sesuo ėjo per pasaulį, žmonių klausinėdama. Daugelio klausė, bet niekas nežinojo, kaip jos brolių namo sugražinti. Galų gale sesuo susitiko vieną burtininkę. Burtininkė jai sako:

— Jeigu nori brolių išgelbėti, tai turi ištisus trejus metus nepasakyti nė vieno žodžio.

Sesuo pažadėjo taip padaryti ir keliavo toliau. Ėjo, ėjo, kol vienoje girioje paklydo. Beklaidžiodama išgirdo šunis lojant. Įlipo mergaitė į medį ir laukia, kas čia bus. O ten karalius medžiojo. Pamatęs medyje tokią gražią mergelę, karalius ėmė ją kalbinti, bet mergaitė tylėjo. Karalius parsivežė ją namo, apėdė gražiais rūbais ir sumanė vesti, nors dailioji mergelė nė žodžio nepratarė. Paskui iškėlė vestuves, ir abu labai gražiai gyveno.

Po kiek laiko reikėjo tam karaliui joti į karą. Išjodamas jis liepė tuoj duoti žinią, jei kas namie atsitiktų.

Tuo tarpu jo patį pagimdė sūnų. Karaliaus pamotė ragana tą sūnų nužudė, o karaliui parašė, kad gimė nei šis, nei tas, nei šuo, nei katė. Karalius liepė nieko tam vaikeliui nedaryti ir jo palaukti sugrižtant.

Neužilgo karalius parjojo namo ir klausė, kur tas vaikelis. Pamotė jam pasakė, kad žmona tą vaikelį nužudė. Karalius supyko ant savo žmonos ir paliepė tarnams ją ant laužo sudeginti. O karalienei jau visai baigėsi tie treji tylėjimo metai, pusė dienos bebuvo likę. Ji ir galvoja:

— Jei aš, save gelbėdama, prašnekėsiu, brolių visai pražudysiu. Geriau jau tegu mane sudegina.

Vakare, nuvežus tarnams karalienę prie to laužo, atėjo ir pats karalius. Staiga karalius pamatė, kad atbėga koks jauni-

kaitis, apkabina jo žmoną ir bučiuoja. O čia dar jo žmona prašneko! Nustebo karalius.

Karalienė beregint viską papasakojo savo vyrui. Tasai perpykęs savo pamotę raganą sudegino ant to paties laužo, o jie visi trys ilgai ir laimingai gyveno.

PELENĖ

eniai, labai seniai gyveno pikta pamotė. Ji taip ne kentė savo podukros, kad nė vardu jos nevadino. Apkraudavo ją pamotė sunkiausiais darbais, o miegoti teleisdavo prie pečiaus ant pelenų ir praminė Snauduolet-Pelene.

Vieną kartą pamotė galvoja:

— Kaip man ja nusikratyti? Kokį darbą duoti, kad ji nepadarytų?

Sugalvojo. Atėjo vakaras.

— Na, Snauduolet, nemiegok! — užriko pamotė. — Surink visus mano rūbus, nunešk į paežerę, išvelėk, išdžiovink ir parnešk ligi vidurnakčio! Jei nespėsi, rykštėm užkaposiu!

Mergaitė galvojo, galvojo, kaip čia padaryti tokį darbą... Nubėgo prie motulės kapo ir verkia. Ogi girdi:

— Ar čia lyja, ar čia sninga,
Ar nuo medžių rasa krenta?

Pelenė atsiliepia:

— Nei čia lyja, nei čia sninga,
Nei nuo medžių rasa krenta.
Tavo dukra gailiai verkia:
Uždavė pamotė darbėlį,
Liepė ant ežero apžlugti žlugtelį,
Išvelėti, išdžiovinti ir parnešti.

Ir atsiliepia motutė iš kapo:

— Neverk, dukrele! Aš turiu daug darbininkių. Jos tau padės. Nunešk visus tuos rūbus į paežerę ir pašauk:

Atplaukit, marių gulbės,
Atskriskit, marių antys!
Padėkit man sunkiam darbely,
Išplaukit mano žlugtelį!

Podukra surinko visus pamotės rūbus, pamerkė ežere ir šaukia:

— Atplaukit, marių gulbės,
Atskriskit, marių antys!
Padėkit man sunkiam darbely,
Išplaukit mano žlugtelį!

Kad priplaukė pilnas ežeras gulbių — net balta! Paskui ir antys suskrido, įkibo snapais į tuos rūbus, kojom mindo, o gulbės skalauja, džiauna ant kranto. Bematant visas nešulys buvo išvelėtas ir išdžiovintas.

Podukra padėjojo gulbėms ir antims. Džiaugdama, kad jau nuo pamotės rykščių išsigelbėjo, ji parnešė rūbus namo, o pati vėl atsigulė ant pelenų.

Atsikėlė pamotė anksčiausią rytą, žiūri — viskas išskalbta, švaru. Ir susiraukusi, kad negalės užkapot podukros rykštėmis, ji sušuko:

— Na, Snauduole-Pelene, kelkis! Darbo yra!

Visą dieną Pelenė dirbo, nė valandėlės neprisėsdama. Vakare pamotė supylė aguonų stiklinę į pelenų dubenį ir sumaišė.

— Na, Snauduole-Pelene, žiūrėk, kad man per naktį visas aguonas iš pelenų išrinktum!

Nubėgo podukra į kapines ir vėl verkia. Ogi girdi:

— Ar čia lyja, ar čia sninga,
Ar nuo medžių rasa krenta?

Pelenė vėl atsiliepia:

— Nei čia lyja, nei čia sninga,
Nei nuo medžių rasa krenta.
Tavo dukra gailiai verkia:
Uždavė pamotė darbelį,
Liepė iš pelenų aguonas išrinkti.
Kaip aš tą darbelį įveiksiu?

O motina ją ramina:

— Neverk, dukrele! Aš turiu darbininkių — jos tau padės.
Tik pašauk:

Oi pelytės, didelės ir mažos,
Lįskit iš visų urvelių,
Bėkit iš visų plyšelių,
Padėkit man sunkiam darbely!

Parėjo Pelenė namo ir šaukia:

— Oi pelytės, didelės ir mažos,
Lįskit iš visų urvelių,
Bėkit iš visų plyšelių,
Padėkit man sunkiam darbely!

Ogi žiūri — kaip sušoko pelės — net juoda! Pelenus tik pusto, pusto, bematant aguonos liko švarios. Podukra padėjojo pelytėms, supylė aguonas stiklinėn, o pati atsigulė ant pelenų.

Pamotė rytą atsikėlė, žiūri — aguonos išrinktos. Ji vėl nepatenkinta, kad negali podukros mušti.

— Na, kelkis, Snauduole-Pelenel! Darbas laukia!

Atsikėlė mergaitė, pelenus nusikratė ir triūsia kiaurą dieną, rankų nenuleisdama. Vakare pamotė sako:

— Paimk šitas aguonas ir pasėk už lango, kad rytoj žydėtų. Jei nežydės, aš tau galvą nukirsiu.

Vėl Pelenė atbėgo verkdama prie motinos kapo. Ogi girdi:

— Ar čia lyja, ar čia sninga,
Ar nuo medžių rasa krenta?

Pelenė atsiliepia:

— Nei čia lyja, nei čia sninga,
Nei nuo medžių rasa krenta.
Tavo dukra gailiai verkia:
Uždavė pamotė darbelį,
Liepė aguonas pasėti,
Kad jos rytoj pražydėtų.
Kaip aš tą darbelį įveiksiu?

O pamotė pasekė podukrą: parūpo jai, kaip Pelenė tuos darbus padaro. Stovi pamotė už medžio ir girdi:

— Pakilkit, šiaurūs vėjeliai,
Palinkit, aukšti medeliai,
Nutraukit pamotės galvelę!

Kad pakilo viesulas! Net medžiai linksta prie žemės! Užkabino pamotę už sijono ir pradėjo svaidyt į visas puses! Svaidė, svaidė, kol pamotė negyva krito. Nuo tos dienos niekas podukros nebeskriaudė.

KAIP VELNIAS ŽMOGUI KUMELĘ PASKOLINO

eniai, dar baudžlavos laikais, gyveno toks visai suvargęs žmogelis, kad net žemę arti neturėjo kuo. Matyt, labai bėdos žmogelį spaudė, kad net velnias jo pasigallėjo, atvedė jam šyvą kumelę ir sako:

— Turėsi kuo lauką dirbti, o kai prisigyvensi, tai man ją gražinsi.

Žmogelis nudžiugo. Ta kumelė atvedė kumeliuką. Žmogus kumeliuką pardavė, paskui ji kitą atvedė. Žmogelis ir prisigyveno.

Taip prabėgo keli metai, kumelė jau visiškai paseno, o velnias vis neateina atsilygti. Žmogus galvoja: „Dar padvės nuo senatvės — bus man nuostolis. Gal ji velniui nebereikalinga? Imsiu ir parduosiu.“

Nuvedė į turgų, pardavė, o kitą dieną, kaip tyčia, velnias prisistatė:

— Na, parodyk šyvutę. Rasi, per tiek metų tu ją visai suvarginai.

O žmogus sako:

— Šyvutę suspėsi pamatyti. Pirma aš tau parodysiu, kiek iš tos tavo kumelės prisigyvenau.

Nuvedė žmogus velnią į trobą, davė valgyti, gerti. Velnias pasigėrė. Tada žmogus jį nuvedė į sodą. Sode velnias pamatė tuščią avilį ir klausia:

— Kas čia?

O žmogus sako:

— Mano tėvas turėjo akinius. Čia tų akinių makštis.

Velnias sako:

— Duok man ją.

— Gali imti, jeigu patinka.

Velnias užsidėjo avilį ant pečių ir eina toliau. Pamatė senas akėčias ir klausia:

— O kas čia?

— Tai, — sako žmogus, — mano tėvo šukos ūsams.

— Duok man, žmogau, tas šukas!

— Gali imti.

Velnias užsimovė akėčias ant galvos, eina toliau. Pamatė spragilą ir klausia:

— O kas čia?

— Tai mano tėvo botagas.

— Žmogau, duok man jį: turėsiu kuo savo šyvukę pamušti.

— Gali imti.

Velnias užsikabino ir tą spragilą ant peties, jau net stenėdamas krypuoja toliau ir reikalauja:

— Parodyk dabar mano šyvukę!

O žmogus jam porina:

— Teisybę pasakius, aš iš tavo šyvosios menką naudą turėjau: pabuvo pas mane porą metų, o paskui kaip išdūmė, taip ir išdūmė į girią. O dabar jau kiek metų į mano vasarojų eina ir pagauti niekaip negaliu.

Velnias sako:

— Tik tu man parodyk, kur ji, o aš jau pagausiu!

Žmogus nuvedė velnią į girią, parodė mešką. Jau buvo tam soka, o velnias įsigėręs nebesuprato, kad čia ne kumelė, tuoj užsėdo ant tos meškos su visais gramzdais ir sušėrė jai spr-

gilu. Meška kaip šoks bėgti, o akėčios už šakų kabinėjasi. Trenkė meška velnią į medį ir patį į tankumyną nulapnojo.

O velnias, klek atsipelkėjęs, vos-ne-vos nusivilko į artimiausią raistą ir jau niekad šyvukės gražinti nebeprašė.

„AVELE, PAKRATYK KOJELE!“

adaise prie ežero gyveno žvejas su sūnumi. Kartą tėvas liko namie, o sūnų žvejoti išleido. Žvejojo, žvejojo sūnus — jau ir vakaras atėjo, temti pradėjo. Staiga jis žiūri, kad paežerėje stovi nepaprasto grožio mergelė. Ta mergelė sako žvejo sūnui:

— Gauk man tokį daiktą, kokio pasaulyje nėra, tai būsiu tavo!

Žvejo sūnus paliko žuvis, tinklus ir iškeliavo, kur akys veda. Ėjo, ėjo, priėjo tokią trobelę miške. Trobelėje sėdi senutė ir verpia. Ji klausia žvejo sūnų:

— Kur eini, jaunikaiti?

— Einu ieškoti to, ko pasaulyje nėra.

Senutė jam sako:

— Gerai, aš tau padėsiu. Duosiu tokią avele, kokios tikrai pasaulyje nėra. Tik žiūrėk, kad jos kas nors nepavogtų! Kai tau reikės pinigų ar išalksi, tai pasakyk: „Avele, avele, pakratyk kojelę!“ — ir atsiras visko, ko tik norėsi. O dabar imk avele ir gali eiti namo.

Grižta jaunikaitis namo, vedasi avelę. Sutemus užėjo jis į smuklę nakvoti. Užsinorėjo valgyti ir sako avelėi:

— Avelė, avelė, pakratyk kojelę!

Vos tik avelė pakratė kojelę, tuoj atsirado visokių valgių ir gėrimų. Smuklininkas pamatė, kad čia nepaprasta avelė, ir, vos jaunikaičiui užmigus, tą avelę pavogė, o jos vietoj kitą pririšo.

Atsikėlęs rytą jaunikaitis užsinorėjo valgyti ir sako avelėi:

— Avelė, avelė, pakratyk kojelę!

O avelė tik žiūri į jį ir bliauna, nes pati ėsti nori.

Jaunikaitis nuliūdo ir sugrižo į senutės trobelę. Papasakojo jai viską, pasiguodė.

Senutė jam davė rankšluostėlį ir sako:

— Kai išalksi, pakratyk šitą rankšluostėlį ir atsiras tokių valgyimų, kokių tik širdis geidžia.

Jaunikaitis padėkojo senutei, pasiėmė rankšluostėlį ir išėjo. Vėl, jam beeinant, sutemo, ir vėl jis užėjo į tą pačią smuklę. Užsinorėjo valgyti, pakratė rankšluostėlį, pavalgė. O smuklininkas vėl pamatė, kad čia nepaprastas rankšluostėlis, ir, vos jaunikaičiui užmigus, tuoj jį pakeitė į paprastą.

Rytą jaunikaitis pabudo, nori valgyti. Krato, krato rankšluostėlį, bet tas nieko neduoda. Nusiminė ir vėl grižta pas senelę. Senelė sako:

— Tai tave vėl tas smuklininkas apvogė! Nenusimink! Aš tau duosiu tris kuolelius. Kai tik tau ko prireiks, tai trumpuoju kuoleliu pataušink ir turėsi visko, ko tik norėsi. O paskui trumpąjį kuolelį paslėpk, o ilguosius palik.

Žvejo sūnus padėkojo senutei ir išėjo. Vakare vėl užsuko į tą pačią smuklę, išsiėmė trumpąjį kuolelį, patauškino, ir atsirado visokių valgių. Jaunikaitis pavalgė, trumpąjį kuolelį paslėpė, o ilguosius paliko ant suolo. Pats atsigulė ir užmigo. Smuklininkas tuoj pačiupo ilguosius kuolelius, bet vos spėjo jis kartą taukšterėti, abu kuoleliai kad ėmė jį mušti, kad ėmė mušti! Smuklininkas ir šaukia, ir ginasi, bet kur tau! Išgirdęs

riksmą, pabudo žvejo sūnus, ir, pamatęs, kas atsitiko, suprato, kam tie ilgieji kuoleliai reikalingi. Smuklininkas pradėjo prašyti jaunikaitį, kad jam dovanotų, o žvejo sūnus sako:

— Pirmiau atiduok avelę ir rankšluostėlių, kuriuos tu iš manęs pavogei!

Smuklininkas paknopstom viską pristatė, ir vėl šaukia, kad jo nebemuštų. Tada jaunikaitis paliepė:

— Gana! — Ir ilgieji kuoleliai bematant brinktelėjo ant suolo.

Žvejo sūnus pasiėmė visus nuostabiuosius savo daiktus ir nunešė paežerėj sutiktajai mergelei. Toji sako:

— Taip, šitokių daiktų tikrai pasaulyje nėra.

Jiedu iškėlė vestuves ir ilgai, laimingai gyveno.

KO KARALAITĖ SUSIJUOKĖ

Pasodino senukas pamiškėje ropes. Ropės užaugo, senukas jau rengėsi jas rauti, bet įjunko kiškėlis ropes graužti. Kartą senukas pamatė tą kiškį, daržan įlindusį, ir kaip šoks ant jo! Kiškis bėgt — ir velka senuką kartu per mišką. Vilko, vilko ir paliko miško viduryje. Senukas dairosi, — vietos nepažįstamos, nebežino, nei kur tos jo ropės, nei kaip namo grįžti.

Girdi, kad šunys loja. Galvoja: „Eisiu ten, kur tie šunys. Gal medžiotojus sutiksiu, kelio paklausiu, o gal sodybą kokią rasiu.“

Eina, eina, prieina aikštele, žiūri, kad tik šunų galvos žolėje šokinėja ir loja, o pačių šunų nėra. Senukas išsitraukė maišą (mat, buvo pasiėmęs kiškeliui namo parsinešti, jeigu pagautų), susidėjo tas šunų galvas, užsimetė maišą ant pečių ir eina toliau. Išgirdo, kad gaidžiai visai netoli gieda. Galvoja senelis: „Eisiu, kur tie gaidžiai, tai tikrai sodybą rasiu.“

Eina, eina, priėjo aikštele, žiūri, kad tik gaidžių galvos šokinėja ant pievelės ir gieda, o pačių gaidžių nėra. Senelis susidėjo tas gaidžių galvas į maišą ir eina toliau. Girdi, kad visai čia pat muzika groja.

— Na, — sako jis sau, — dabar tai jau tikrai žmones sutiksiu.

Praskleidžia šakas, žiūri — lepšė su baravyku susikibę šoka, o žiogeliai smulkuoja.

Ir tuos senelis susidėjo į maišą ir nešasi toliau. Ar ilgai, ar trumpai jisėjo, bet pagaliau priėjo didelį dvarą. Pažiūrėjo senelis į saulę — nebeaukštai. Jau nekelio reikia klausti, o nakvynės prašyti.

Iėjo į dvarą ir prašo:

— Gal priimtumėte mane nakvynės? Paklydau miške, visą dieną klaidžiojau, pavargau ir išalkau...

O dvariškiai nė šnekėti su juo nenori.

— Kur mes čia tave priimsime? Mūsų karalaitė nieko nekalba ir nesijuokia. Jeigu ji šiandien nesusijuoks, tai mirs.

— Parodykit ją man, — sako senelis. — Gal aš prajuokinsiu.

— Ką tu, žmogeli? — nusišaipė dvariškiai. — Visokie mokslinčiai mėgino, bet niekas nepajuokino!

— Na, įleiskit, pamėginsiu!

Palingavo galvom dvariškiai ir įleido senelį į kiemą. Senelis iškratė tas šunų galvas, gaidžių galvas, lepšę su baravyku ir žiogelius iš maišo. Žiogeliai bereginti pradėjo groti, baravykas tuoj lepšę nustvėrė ir ėmė šokti, o gaidžių galvos kad pasileis giedoti, šunų — loti! Didžiausias trūkšmas kilo! Išėjo ir kara-

laitė pažiūrėti, kas čia per linksmybės. Vos pamatė, kaip šunų galvos loja, gaidžių — gieda ir kaip lepšė su baravyku šoka, tuoj susijuokė. Ir kalbėti pradėjo.

Kiek ten džiaugsmo buvo! Senelį dvariškiai viskuo apdovanojo, o rytą namo karieta parvežė.

RUDUOLĖLIS

Gyveno senukas ir senutė. Jie turėjo sūnelį ir dukrelę. Kai senutė numirė, senelis, vienas palikęs, vedė antrą kartą ir paėmė laumę raganą. Pamotė labai nekontė savo posūnio ir podukros ir vis graužė senuką, kad tas savo sūnų papiautų, išvirtų ir jai paduotų.

Tėvas nuvedė sūnų į mišką ir paliko, o žmonai nušovęs kiškį parnešė. Laumė valgo kiškieną, o kaulus meta pro langą. Atskrido juodvarnis ir krankia:

— Krun! Krun! Čia ne sūnaus mėsa! Krun! Krun! Čia pilko kiškėlio mėsa!

Laumė išgirdo ir suprato, kad vyras ją apgavo. Kad ims ji senuką barti, kodėl tasai sūnaus jai nepapiovė! Neapsikentė senelis, vėl nuėjo į mišką, papiovė savo sūnų, atnešė namo ir atidavė laumei raganai.

Laumė patenkinta pasidėjo tą sūnų ant stalo, valgo ir kaulus pro langą meta. Atskrido juodvarnis ir krankia:

— Krun! Krun! Čia tai sūnaus mėsa! Krun! Krun! Čia ne pilko kiškelių mėsa!

Išėjo sesutė verkdama, kaulelius iš palangės surinko ir padėjo į ruduolėlio gūžtą. Pavasarį atskrido ruduolėlis ir išperėjo iš tų kaulelių labai gražų berniuką. Berniukas iš gūžtos išlipo, nuėjo į mišką, įlipo į eglę ir sėdi. Besėdėdamas pamatė, kad atvažiuoja gelumbių pirklys, ir uždainavo:

— Mane tėvelis papiovė, papiovė,
Laumė ragana prarijo, prarijo
Ir kaulelius išmetė, išmetė.
Sesutėlė juos surinko, surinko,
Balton skarelėn surišo, surišo,
Ruduolėlio gūžton padėjo, padėjo,
Ruduolėlis išperėjo, išperėjo.

Pagailo pirkliui to berniuko. Jis išmetė jam iš vežimo visokių gelumbių ir nuvažiavo sau. Berniukas gelumbes susirinko ir vėl į eglę įlipo. Žiūri — atvažiuoja žmogus su girnų vežimu. Jis ir vėl uždainavo:

— Mane tėvelis papiovė, papiovė,
Laumė ragana prarijo, prarijo
Ir kaulelius išmetė, išmetė.
Sesutėlė juos surinko, surinko,
Balton skarelėn surišo, surišo,
Ruduolėlio gūžton padėjo, padėjo,
Ruduolėlis išperėjo, išperėjo.

Žmogus klausėsi, klausėsi, daugiau nieko neturėdamas, išmetė jam girnapusę ir nuvažiavo sau.

Berniukas išlipo iš eglės, pasiėmė gelumbes, tą girnapusę

ir nuėjo į savo tėvo namus. Užlipo ant stogo ir, pradėjus aušti, uždainavo:

— Mane tėvelis papiovė, papiovė,
Laumė ragana prarijo, prarijo
Ir kaulelius išmetė, išmetė.
Sesutėlė juos surinko, surinko,
Balton skarelėn surišo, surišo,
Ruduolėlio gūžton padėjo, padėjo,
Ruduolėlis išperėjo, išperėjo.

Laumė ragana išgirdo dainuojant ir sako savo podukrai:

— Eik, pažiūrėk, kas ten dainuoja, ir nustumk nuo stogo!
Seselė išėjo. Berniukas pažino savo seserį, numetė jai gelumbes ir vėl dainuoja:

— Mane tėvelis papiovė, papiovė,
Laumė ragana prarijo, prarijo
Ir kaulelius išmetė, išmetė.
Sesutėlė juos surinko, surinko,
Balton skarelėn surišo, surišo,
Ruduolėlio gūžton idėjo, idėjo,
Ruduolėlis išperėjo, išperėjo.

Laumė užpyko, pagriebė žarsteklį ir išbėgo užmušti dainininko, bet, vos tik ji iš trobos galvą iškišo, berniukas metė nuo stogo girnapusę ir užmušė laumę raganą.

Tada jie visi trys dar ilgai ir laimingai gyveno.

KAIP DEŠIMT VYRŲ DYKOS DUONOS IEŠKOJO

artą vienas tinginys užsimanė iškelti į pasaulį dykos duonos ieškoti. Eina sau keliu ir sutinka eržilą. Eržilas klausia:

- Tinginy, kur tu eini?
- Einu dykos duonos ieškoti.
- Priimk ir mane. Būsime du vyrai.
- Gerai, — sutiko tinginys.

Kiek paėjėję, jiedu sutinka bulių. Bulius klausia:

- Kur jūs, vyrai, einat?
- Dykos duonos ieškoti.
- Priimkite ir mane. Būsime trys vyrai.
- Gerai.

Ir jie eina trise. Susitinka kuilį. Kuilys klausia:

- Kur jūs, vyrai, einate?
- Dykos duonos ieškoti.
- Priimkite ir mane. Būsime keturi vyrai.
- Gerai.

Ir jie eina jau keturiese. Beidami sutiko ožį.

Ožys klausia:

- Kur jūs einate, vyrai?
- Dykos duonos ieškoti.
- Priimkit ir mane. Būsime penki vyrai.
- Gerai.

Paskui jie sutiko aviną, katiną, šunį, žąsiną ir gaidį — ir tuos vyrus priėmė kartu dykos duonos ieškoti.

Jau temti pradėjo, visi dešimt vyrų išalko. Beeidami per girią, pamatė krūmuose žiburėlj. Pasuko jie žiburėlio link, tikėdamiesi gauti užvalgyti už dyką ar nors nakvynėn įsiprašyti.

Tas tinginys sako žvėrimis:

— Dabar pasislėpkite už krūmų ir nekrutėkit, kad nė šakelė netrekšteltų.

O patsai prisėlino prie langelio, žiūri, — žvakė dega, dešimt galvažudžių, aplink stalą susėdę, pinigus skaito.

Tinginys sako:

— Vyr'ai, dabar kiekvienas surikime savo balsu, kiek tik galime.

Kaip suriks kiekvienas saviškai, net miškas suskambėjo! Galvažudžiai išsigando ir kūlvirsčia per duris išbildėjo, viską palikę.

Dykaduoniai vyrai suėjo į vidų. Tinginys rado sau mėsos, ragaišio, vyno, eržilui davė avižų, buliui — šieno, — visiems ką nors skanaus suleškojo. Pavalgė vyrai ir sotūs ėmė ruošti miegoti. Tinginys atsigulė ant lovos, eržilas nuėjo į pašiūrę, žąsinas nukrypavo prie durų, bulius priemenėje įsitaisė, ožys su avinu šalia jo susirangė, kuilyš — ant skiedryno, katinas ant pečiaus, šuo — po stalu, o gaidys ant aukšto užlėkė.

Tuo tarpu galvažudžiai vis bėgo ir bėgo tolyn, dykaduonių vyrų išsigandę. Net pavargo. Sustojo pailsėti. Vienas ir sako:

— Jūs pabūkit, o aš eisiu pažiūrėti, kas ten taip baisiai rėkė.

Grižo galvažudys prie trobelės, pradare duris — tylu. Žiūri — vienas žmogus guli ant lovos, o daugiau nieko nematyt. Galvoja sau: „Ką man reiškia tas vienas vyras, nors ir stipriausias?! Jis dabar miega, — smeigsiu peiliu ir užmušiu.“

Ir eina prie stalo pello pasiimti. Staiga šuo kad griebs jį už kojosi! Galvažudys nesavu balsu suriko. Katinas, riksmą išgirdęs, kad šoks ant jo nuo pečiaus, kad pradės akis draskyti!

Galvažudys jau laukan paknopstom griuvo, o čia žąsinas puolė jį gnaibyti, kapoti! Avinas su ožiu pradėjo badyti, bulius, ant ragų pakėlęs, jį už durų išmetė, o kuilys ėmė jam blauzdas ardyti. Galvažudys šoko bėgti į girią, o eržilas pasivijęs dar į kuprą kanopomis pridėjo. Tas skuta, kiek tik gali, o dar gaidys iš paskos šaukia:

— Kut-kudakšt! Kut-kudakšt!

Galvažudys, vos kvapą beatgaudamas, savo draugus surado. Tie klausia:

— Na, ką matėi, ką girdėjai?

— Brolyčiai, geriau neklausinėkit! Vos įėjau pro duris, žiūriu — lovoje guli vienas. Na, manau sau, nudursiu. Tik pasiėmiau peilį — ogi mane iš pastalės kad grieps su replėm! Aš šokau prie pečiaus. O čia būta keturių bobų su karštuvais — tos man puolė akis draskyti! Aš prie durų, o čia pečkuryš man per blauzdas su karštu žarstekliu! Šiaip taip išsiritau į priemenę. Čia keli vyrai kaip nutvėrė mane su šakėmis, kaip ėmė kratyti! Išsiritau į lauką, o ant skiedryno vyrų malkos kapota — tie kaip ims man kapoti blauzdas! Kiti paštūrėje kūlė — tai tie su spragilais man kuprą ėmė daužyti. Tai vis dar nieko, brolyčiai. Nuo tų dar gyvas ištrūkau. Bet dar daugumos vyrų ant aukšto gulėta; tie tik rėkė: „Paduokite čia! Paduokite čia!“ Jeigu būtų padavę, tai jau manęs dabar, brolyčiai, nebematytumėt!

Tokias baisybes išgirdę, galvažudžiai kuo greičiausiai bėgo toliau, o vyrai dykaduoniai gyveno toje trobelėje sau be darbo, kol galvažudžių išteklius išpustė.

Bet neilgam dykos duonos užteko. Tada jie paliko galvažudžių trobelę ir kiekvienas sau tinkamo darbo susirado.

AUKSO OBELELĒ

yveno kartā pamotē. Ji turējo dukterī ir podukrā. Dukterī mylėjo, o podukrā visaip varģino, sunkiausius darbus uždudavo. Vienā kartā pamotē šaukia:

— Visai aptingai, snaudale, beganydama. Še pakulų maišā. Suverpk, išausk, išbalink, suriesk ir vakare atnešk man audeklā.

Mergaitē eina, karvē veda, maišā ant pečių neša ir verkia. Kaip ji padarys tokį darbā? Atsisēdo ant kelmo, pasidējo maišā pakulų ant kelių ir verkia. Karvē priējo, pažiūrējo ir sako:

— Neverk! Dēk maišā man ant ragu. Aš tau greit suverpsiul Podukra uždējo maišā. Karvē nubēgo per miškus, per laukus uż kalnų aukštųjų ir šaukia:

— Mū-mū!
Laumēs marčios, mū-mū,
Jūs suverpkit, mū-mū,
Ir išauskit, mū-mū,
Išbalinkit, mū-mū,
Ir surieskit...

Ogi laumēs kaip sušokol Vienos pakulas verpia, kitos apmeta, vienos audžia, kitos šelvas padavinēja! Išaudē, išbalino, surietē ir vėl maišan įkišo, karvei ant ragu uždējo.

Karvē vėl bēga per miškus, per laukus, per kalnus namo. O

podukra laukia, laukia. Jau pradėjo ir temti, jai balsu pasidarė.
Šaukia podukra:

—Tprus, karvele,
Tprus, margoji,
Laikas būtų
Namo ginti!
Tprus, tprus, tprus!

Ogi karvė tik atbėga, atbėga su maišu ant ragų! Numetė ant kelmo:

— Dabar neškis, atiduok savo pamotel!
Parginė karvę podukra. Pamotė ją pasitinka:
— Ar suverpei?
— Suverplau.

Pažiūrėjo pamotė ir išsižiojo — gražiausias audeklas maiše.
Sako:

— Gerai, rytoj man vėl suverpsi, išausi!
Rytą ir vėl mergaitė vedasi karvę, nešasi pakulų maišą ir verkia. O karvė guodžia:
— Neverk. Dėk man ant ragų: aš suverpsiu. O tu lauk manęs ir vakare pašauk.

Vėl karvė nubėgo per miškus, per laukus už kalnų aukštųjų ir šaukia:

— Mū-mū!
Laumės marčios, mū-mū,
Jūs suverpkit, mū-mū,
Ir išauskit, mū-mū,
Išbalinkit, mū-mū,
Ir surieskit...

Ogi vėl laumės sušoko, kaip mat suverpė ir išaudė, išbalino ir surietė, ir vėl karvei ant ragų uždėjo.

Podukra vėl vakare šaukia:

—Tprus, karvele,
Tprus, margoji,
Laikas būtu
Namo ginti!
Tprus, tprus, tprus!

Karvė tik atbėga, atbėga per mišką su didžiausiu rietimu ant ragų! Numetė ant kelmo, mergaitė pasiėmė maišą ir vedasi karvę namo.

Pamotė ją pasitinka ir klausia:

— Ar suverpei?

— Suverpiau ir išaudžiau.

Užuot apsidžiaugusi, pamotė ėmė pavydėti:

— Kaip čia tai snaudalei taip sekasi? Reikia dukterį kartu leisti: tegu pažiūrės, kaip ji viską padaro.

Kitą dieną išleido kartu ir dukterį. Įdėjo jai pyragų, sviesto, o podukrai — tik juodos duonos kriaukšlę.

Nusivarė pievon karvę, atsisėdo abi. Pamotės duktė pyragus tik valgo, tik kemša. Prisivalgė iki soties, miegas ją apėmė. Podukra sako:

— Gulk, sesute: aš tau galvą paieškosiu.

Atsigulė pamotės duktė, snaudžia, bet vieną akį pramerkusi vis žiūri. O našlaitė pamanė, kad jinaį jau užmigo. Uždėjo pakulas karvei ant ragų, ir nunešė jas karvė per miškus, per laukus už kalnų aukštųjų. Ir vėl šaukia:

— Mū-mū!
Laumės marčios, mū-mū,
Jūs suverpkit, mū-mū,
Ir išauskit, mū-mū,
Išbalinkit, mū-mū,
Ir surieskit...

Vėl tos laumės sušoko kaip skruzdės: čia verpia, čia audžia,
čia balina. Vėl uždėjo drobės rietimą karvei ant ragų.

Vakare našlaitė šaukia:

— Tprus, karvele,
Tprus, margoji,
Laikas būtų
Namo ginti!
Tprus, tprus, tprus...

Išgirdo pamotės duktė našlaitę šaukiant ir atsibudo.

Atbėga, atbėga karvė, šakas laužydama, numeta rietimą, o
pamotės duktė viską mato.

Kitą dieną pamotė prikrovė dukteriai gražių linų, pridėjo
skanių valgymų ir išleido, o podukrą namie paliko.

Pamotės duktė nuginė pievon karvę, rykšte per šonus pliek-
dama, užmetė jai ant ragų maišą, o pati sėdi ir punta pyragus.
Vakare ir ji šaukia:

— Tprus, karvele,
Tprus, margoji,
Laikas būtų
Namo ginti!
Tprus, tprus, tprus...

Ogi karvė atbėga tik su viena sruoga ant rago! Visus linus
išnešiojo, ištašė po mišką, o audeklo — nė galelio.

Parsivarė karvę duktė žliumbdama. Pasitinka ją motina.

— Ar suverpei, dukrele?

— Kurgi suverpsi, kad karvė visus linus po mišką išnešio-
jo!..

Kad užpyko pamotė ant karvės:

— Piausiu rytoj už tokį darbą!

Našlaitė išgirdo, nuėjo tvartan ir verkia, karvę apsikabinus:

— Karvele mieloji, žada tave rytoj plauti...

Karvė jai sako:

— Neverk. Kai mane papiaus, tu mano žarnas išdarinėk. Ten rasi tokį kamuoliuką — tai užkask po langu.

Pamotė liepė savo seniui:

— Piauk karvę!

Papiovė senis, liepė našlaitėi žarnas darinėti.

Podukra darinėjo, darinėjo žarnas verkdama, rado tokį kamuoliuką ir pakasė po langu. Po kiek laiko žiūri — išdygo graži obelėlė. Išaugo, pražydo, paskui auksiniai obuoliai ėmė nokti. Ir toks jų gražumas, toks skanumas! Prie obelėlės atsirado šulnelis, geriausio vyno pilnas, o ant obelėlės gaidelis tupi. Kai tik našlaitė prieina prie obelėlės, gaidelis gieda:

— Kakariekū, viršun, šulneli,
Kakariekū, žemyn, obelėle!

Tada obelėlės šakos nusileidžia, o šulnely vynas iki kraštų pasikelia. Podukra obuolių nusiskina, vyno pasisemia. Duoda ir pamotei, ir dukteriai.

Bet jei pamotė savo dukterį nusiunčia, tai gaidelis gieda:

— Kakariekū, žemyn, šulneli,
Kakariekū, viršun, obelėle!

Ir pamotės duktė nieko nepasiekia. Pyksta ant našlaitės, bet nieko padaryti negali.

Po kiek laiko važiavo pro šalį karalaitis, sužinojo, kad čia tokia obelėlė ir šulnelis yra, ir užsuko pasižiūrėti. Pamotė našlaitę pirtin nuvarė, po loviu pavožė, o savo dukterį aprėdė ir liepia jai:

— Vesk ponaitį po obelīm, pasemk iš šulnelio vyno.

Ogi bematant gaidelis sparnais suplasnojo ir gieda:

— Kakariekū, viršun, obelėle,
Kakariekū, žemyn, šulneli!
Kakariekū, čia ne našlaitėlė,
Kakariekū, čionai laumytė.
Kakariekū, o našlaitėlė,
Kakariekū, pirty po loviu.

Klausosi karalaitis: kas gi čia? O ta duktė siekia, siekia obuolių ir negali pasiekti.

Karalaitis liepia tarnui:

— Pažiūrėk, kas ten pirty yra. Ko taip gaidys gieda?

Tarnas atvožė lovį — ogi mergaitė susirietus, išmurzinta visa. Liepė nusiprausti, atvedė ją į sodą, ir gaidelis tuojau pragydo:

— Kakariekū, žemyn, obelėle,
Kakariekū, aukštyn, šulneli!

Našlaitė obuolių priskynė, vyno prisėmė. O pamotė iš to piktumo net rykštę išsitraukė, — tuoj puls podukrą mušti. Tada karalaitis paliepė savo tarnams:

— Pririškite tą raganą prie žirgų ir paleiskite jį visas keturias šalis — tegu jos nė kvapo čia nelieka.

Tarnai taip ir padarė.

O tas karalaitis su našlaite dar ir dabar gal gyvena, aukso obuolius valgo, vyną iš šulnelio geria.

KAIP KARALIAUS SŪNUS SAVO SESERIS RADO

Gyveno kadaise karalius. Jis turėjo tris dukteris ir sūnų. Karaliui mirus, vaikai liko vieni. Kartą sūnus išėjo medžioti. Staiga pakilo viesulas, ir prie karaliaus dvaro durų atsisėdo elgeta, pradėjo melstis. Vyriausioji duktė išnešė jam duonos ir nebegrižo: pagrobė ją tas senis. Ieškojo brolis sesers, ieškojo — nėra, ir gana. Kitą dieną vėl išėjo karaliaus sūnus medžioti. Vėl pakilo viesulas, vėl atsisėdo prie durų elgeta ir meldžiasi.

Išnešė antra duktė duonos — ir ją tas senis pačiupo. Karaliaus sūnus parėjo iš girios, žiūri, kad jau viena sesuo bepalikusi. Vos jis išskubėjo anų dviejų seserų ieškoti, trečią kartą pakilo viesulas, atsisėdo senis prie durų ir meldžiasi. Išnešė jauniausia duktė duonos — ir paskutinę senis pagrobė.

Grižęs karaliaus sūnus neberado nė vienos sesers ir išėjo jų ieškoti. Ėjo ilgai per laužynus, per girias. Jau ir valgio pristiigo.

Staiga žiūri — pagiry stūkso dvaras, o po langu sesuo siuva. Apsidžiaugė sesuo, brolių pamačiusi, ir klausia:

— Kaip tu atėjai per tokius laužynus, per girias, per duobes?

— Ėjau, ėjau ir atėjau.

Sesuo jam sako:

— Kai parlėks mano vyras Sakalas, tai tave sudraskys. Tu užlįsk už pečiaus ir kol kas nesirodyk.

Vakare parlėkė su viesulu Sakalas, nutūpė ant dvaro, plunksnas nusikratė ir liko gražus ponaitis. Įėjo ir sako žmonai:

— Duok greičiau valgyt! Tu manęs už vyrą nelaikai!

Žmona pradėjo verkti. Sakalas sako:

— Cit, neverk. Aš buvau piktas: šiandien nieko nenumušiau.

Matydama, kad vyras suminkštėjo, žmona jį klausia:

— Jei mano brolis čia ateitų, tai ar priimtum už svainį?

Sakalas sako:

— O kaipgi, tą vieną svainį teturėdamas, nepriimčiau?

Tada brolis išlindo iš užpečkio, pasisveikino su Sakalu. Sakalas jį pavaišino. Pavalgė karalaitis, atsigerė ir klausia Sakalo:

— Aš vieną seserį radau, bet kažin kur dar dvi?

Sakalas jam sako:

— Čia pagrečiui yra trys dvarai: vienas mano, antras — mano brolio Vanago, o trečias — brolio Erelio. Ten ir savo seseris rasi.

Paviešėjo kelias dienas karalaitis ir išėjo antrosios sesers ieškoti. Žiūri — paupy stūkso dvaras, ir sesuo po langu slyva. Apsidžiaugė jina, pamačiusi broį, ir klausia:

— Kaip tu čia atėjai per tokius laužynus, per girias, per duobes?

— Ėjau, ėjau ir atėjau.

— Kai mano vyras Vanagas vakare parlėks, tai tave sudraskys, — susirūpino sesuo. — Užlįsk už pečiaus ir kol kas nesirodyk.

Parlėkė vakare su viesulu Vanagas, nusikratė plunksnas, gražus ponaitis pasidarė. Įėjo į vidų ir sako žmonai:

— Greičiau duok valgyt! Tu manęs už vyrą nelaikai!

Toji padavė valgyti ir verkia. Jis sako:

— Neverk. Aš šiandien labai piktas, nes nieko nenumušiau. Matydama, kad Vanagas suminkštėjo, žmona jo klausia:

— Jei mano brolis čia ateitų, ar priimtum už svainį?

O jis sako:

— Kodėl ne? Vienaį svainį teturėdamas, kaip nepriimčiau. Karalaitis šmakšt ir išlenda iš užpečkio, pasisveikina su Vanagu. Pavaišina jį Vanagas ir sako:

— Gyvenk pas mane, kol gyvas būsi.

Bet karalaitis nesutiko, padėjo už viešnagę ir išėjo trečiosios sesers ieškoti.

Ėjo, ėjo, žiūri — paežerėje dvaras stūkso, ir jo sesuo po langu siuva. Apsidžiaugė sesuo, jį pamačiusi, ir klausia:

— Kaip tu atėjai čia per tokias girias, per laužynus, per duobes?

— Ėjau, ėjau ir atėjau.

— Kai mano vyras Erelis parlėks vakare, tai tave užmuš, — susirūpino sesuo. — Užlįsk už pečiaus ir kol kas jam nesirodyk.

Parlėkė vakare Erelis, nusikratė plunksnas, įėjo į vidų ir sako žmonai:

— Duok greičiau valgyti! Tu manęs už vyrą nelaikai!

Žmona pradėjo verkti, ir Erelis atlyžo:

— Neverk. Aš šiandien labai piktas: nieko nenumušiau.

— O jei tu ateitų čia mano brolis, ar priimtum jį už svainį?

Erelis sako:

— O kaipgi, tą vieną svainį teturėdamas, nepriimčiau?

Tada karalaitis šmakšt išlindo iš užpečkio ir pasisveikino su Ereliu. Erelis jį pavaišino. Džiaugiasi karalaitis:

— Dabar aš radau visas savo seseris. Niekur nebelsiu.

Kitą dieną atlėkė Sakalas su Vanagu į Erelio dvarą ir pradėjo visi trys šnekėti:

— Kur dabar mes jam žmoną gausim?

Sakalas sako:

— Aš žinau mergą: turi didelį dvarą. Galėtų ją vesti.

Vanagas sako:

— Aš žinau našlę: turi tris vaikus ir pusę karalystės. Galėtų ją vesti.

O Erelis juos abu suniekino:

— Ką jūs šnekat! Aš žinau gražią mergą, kuri turi visą karalystę. Bet ji labai stipri. Kas ją pergalės, tas ir ves.

Ir jie išleido karalaitį į kelionę, padovanoję jam stebuklingą karklų kančiuką ir titnagą, per kurį plunksnom pabraukus, visi trys svainiai pagalbon atléksią.

Užsėdo karalaitis ant risto žirgo ir nujojo į tos mergos karalystę. Išėjo gražioji merga prie vartų ir sako:

— Kas čia toks smarkus atjojo? Gal eisi su manim pakariauti?

Čiupo gražioji merga karalaičiui už plaukų ir norėjo parmesti žemėn, bet karalaitis kad ėmė vanoti ją karklų kančiuku! Bematant apgalėjo ir vedė. Sekančią dieną po vestuvių žmona padavė jam raktus ir pasakė:

— Kur tik nori, ten vaikščiok, tik neik į tą kamarėlę, kur spyna užkabinta.

Išvaikščiojo karalaitis visas menes, neiškentė, įėjo ir į tą kamarėlę. Žiūri — žmogus palubėj pakabintas. Tas žmogus prašo, kad karalaitis jam duotų nors stiklinę alaus. Karalaitis atnešė. Tas žmogus išgėrė ir ėmė prašyti, kad jį nukabintų. Karalaitis nukabino žmogų ir paleido. O tai buvo be mirties karalius, kadaise gražiosios mergos karalystę užpuolęs, visą kraštą išteriojęs.

Sužinojo karalaitis, ką pėleidęs, sėdo ant žirgo ir šoko jį vytis. Pasivijo ir sako:

— Stok, be mirties karaliau! Kausimės!

Išlipo iš karietos be mirties karalius, mušėsi, mušėsi, karalaičiui kardą į šoną įrėmė, sagas nupiaustė, o pats vėl įsėdo į karietą ir važiuoja toliau. Karalaitis vėl šoko jį vytis. Pasivijo ir sako:

— Stok, be mirties karaliau! Kausimės!

Karalius sustojo, mušėsi, mušėsi, karalaičiui kardą į šoną įrėmė ir sako:

— Kai pirmą sykį kovėmės — aš tau dovanojau, nes tu man davei alaus, antrą sykį dovanojau, nes tu mane paleidai, o trečią sykį jau nebedovanosiu, užmušiu.

Karalaitis jo nepaklausė ir atsipeikėjęs vėl šoko vytis. Pasivijo ir sako:

— Stok, be mirties karaliau! Kausimės!

Išlipo be mirties karalius iš karietos ir pradėjo muštis. Karalaičiui galvą nukirto, visą į gabalėlius sukapojo.

Nesulaukdama vyro, iškeliavo karalaičio žmona jo ieškoti, susirinko tuos gabalėlius ir parsivežė namo. Paėmė titnagą, su svainių plunksnomis pabraukė — ir atlėkė visi trys svainiai. Sudėliojo Erelis su Sakalu tuos karalaičio gabalėlius ir liepė Vanagai:

— Skrisk ir parnešk mums gyvojo vandens.

Vanagas nuskrido už devynių upių, devynių girių, bet prie gyvojo vandens šaltinėlio nepriėjo: aplinkui ugnis kūrenosi. Pasėmė vandens iš griovio ir parnešė. Erelis sako:

— Čia ne tas vanduo, — ir pasiuntė Sakalą gydančio vandens parnešti. Sakalas per tą ugnį perlėkė, atnešė gyvojo vandens. Erelis palaistė karalaitį tuo vandeniu, ir jis atgijo.

Svainiai sako jam:

— Dabar eik pas tą be mirties karalių. Gal išklausi, kur jo mirtis. Pasisakyk, kad tu medžiotojas ir gali pilną tvartą paukščių privaryti.

Karalaitis persirengė medžiotojo drabužiais, nuėjo pas be mirties karalių ir sako:

— Gal priimsi mane į tarnystę? Aš medžiotojas, galiu pilną tvartą paukščių privaryti.

Karalius sako:

— Gerai, privaryk.

Karalaitis sušvilpė, ir priskrido pilni tvartai paukščių. Be mirties karalius liko labai patenkintas ir klausia:

— Kokio užmokesčio už savo darbą norėtum?

— Nieko kito nenoriu, tik pasakyk, karaliau, kur tavo mirtis.

— Antai, tvarte jautis yra — ten mano mirtis.

Karalaitis nuėjo pas jautį ir ėmė prašyti, kad atiduotų jam karaliaus mirtį. O karalius juokiasi:

— Argi gali pas jautį mano mirtis būti? Mano mirtis ežere, tam ežere akmuo, akmenyje zuikis, zuikyje — antis, antyje kiaušinis. Tame kiaušinyje mano mirtis.

Nieko nelaukęs, karalaitis išsiruošė karaliaus mirties ieškoti. Žmona pridėjo jam kelienei visokių valgymų, bet karalaitis ėjo, ėjo, suvalgė viską, išalko. Beeidamas sutiko šunį ir norėjo jį nušauti. Šuva sako:

— Nešauk manęs, aš tau pagalba būsiu! — Ir karalaitis nešovė.

Paskui karalaitis pamatė vanagus medy ir norėjo išsiimti vanagiuką, bet vanagas prašo:

— Neimk mano vaiko. Jis bus tau didelė pagalba.

Nors iš alkio žarna žarna rijo, bet pasigailėjo karalaitis vanagiuko ir vėl ėjo toliau. Pamatė vėžį ir norėjo nors pirščiuką išsisukt ir suvalgyt, bet vėžys sako:

— Nesuk tu to pirščiuko: aš tau būsiu didelė pagalba.

Priėjo karalaitis ežerą ir suka galvą: kaip tą akmenį su karaliaus mirtim iš ežero dugno ištraukus? Bet nieko negali sugalvoti — labai jau valgyt norisi. Susimeškeriojo karalaitis didelę žuvį, bet vos paėmė ją į rankas, žuvis pradėjo melsti:

— Nevalgyk manęs, aš tau akmenį su karaliaus mirtimi iš ežero iškelsiu.

Karalaitis apsidžiaugė, paleido žuvį, o toji bematant sušaukė visas žuvis, ir jos išnešė tą akmenį ant kranto. Karaliaus sūnus permušė akmenį — išbėgo zuikis. Kur buvęs, kur nebuvęs, atsirado šuo, pagavo zuikį ir perplėšė — išskrido antis. Pakilo antis į padangę, bet ją tuoj prisivijo vanagėlis, perplėšė, ir

iškrito kiaušinis. Kiaušinis pliumptelėjo tiesiai į ežerą, o vėžys jį išnešė ir padavė karalaičiui.

Karalaitis nuskubėjo pas be mirties karalių. O tas jau serga ir prašo dovanoti, bet karalaitis kiaušinį sudaužė — ir karalius tuoj pat mirė. Tada karalaitis grįžo pas savo žmoną, ir jiedu ilgai, laimingai gyveno.

NAŠLAITĖLIS IR MILŽINAS

Nežinau nei kur, nei kada, tėveliams išmirus, liko pasauly vienas vaikužėlis. Vargšas būdamas ir niekur sau vietos neturėdamas, sugalvojo jis į pasaulį keliauti: bene suras kur pastogėlę.

Kelionei našlaitėlis daugiau nieko neturėjo, kaip tik varškės ryšulėlį ir sūrelio kamputėlį, o rankelėj ažuolinę lazdele. Bekeliaudamas rado nuvargusį paukštelį, ant žemės gulintį kaip negyvą. Atšildyt norėdamas, įsikišo jį užantin ir eina. Beeidamas priėjo kalnelį ir užsilipo ant jo apsidairyti. Ten jis sutiko baisų milžiną, jį užmušti pasikėsinusį. Našlaitėlis savo lazdele į kojos pirštą milžinui bakstelėjo, ir tas iš skausmo pradėjo šokinėti ir šaukti.

— Na, na, — sako našlaitėlis, — ko taip baisiai rėkauji? Juk dar vos pridėjau savo lazdytėlę. Kas bus, kai pataikęs išilgai sveikatėlės uždrošiu? — Ir jau iškėlė lazdele.

Milžinas šaukia:

— Nemušk, nemušk! Susikalbėsime, būsime kaip broliai, draugužėliai! Ta tavo lazdelė labai skaudi. Verčiau pabandykime spausti, — pažiūrėsime, katras daugiau turim sveikatos. — Ir milžinas, pakėlęs rąstgalį, taip ėmė spausti, kad net šerdis virti pradėjo.

— Tai niekis, — sako našlaitėlis, — aš suspausiu akmenužį. — Ir, paėmęs savo varškės ryšulėlį, taip suspaudė, kad skystimas bėgti pradėjo.

— Tai stiprumėlis, — sako milžinas. — Dabar imsime mesti, kuris iš mūsų toliau numesime.

Milžinas paėmė akmenį kaip galvą ir gerokai toli numetė, o našlaitėlis išsitraukė paukštelį iš užančio ir, kai metė, tai tas lėkė ir lėkė, kol visai iš akių pradingo.

— Tai metimas!

Milžinas pabūgo toliau su našlaitėliu rungtis ir pasikvietė jį į namus pas savo brolius. Broliai nusigando tokio stipruolio ir susitarė jį nakčia bemiegantį užmušti. Jie paėmė geležinę kartį ir taip drožė per priegalvę, kad net lovuzė sugriuvo. Galvojo, kad jau našlaitėlio galvelę sukulė. O tas tyčiomis kojūgaly buvo atsigulęs, o galvos vietoje puodą padėjęs. Kai lovelė suiro, jis pašoko ir suriko:

— Kas čia mano lovytėlę užgavo? Kur mano lazdelė?

Milžinai pabūgę bematant pro duris išbildėjo, našlaitėliui vienam namus paliko ir paskui toli jo lenkėsi.

APIE KALVIO SŪNŲ MILŽINĄ

Gyveno kartą kalvis ir turėjo tiktai vieną sūnų, bet tokį stiprų, kad tasai jau trejų metų su meška grūmėsi. Kai sūnui suėjo dvylika metų, tėvas nukalė jam iš dvylikos pūdų geležies lazda ir išleido į pasaulį: gal kokią tarnystę ras, duonos uždirbs.

Sūnus išėjo, lazda pasiramsčiuodamas. Eina keliu, žiūri — netoliese žmonės keturiom žagrėm žemę aria. Pamatę tokį didelį vyrą ir dar su geležine lazda, žmonės taip išsigando, kad išbėgiojo į visas puses. Milžinas priėjo prie vienos žagrės, pamėgino artį, bet stačias nepasiekia — žagrė jam per maža. Tuomet jis atsiklaupė ir pradėjo artį klūpsčias. Arė, kol arklys pavargo. Paskui arė su antruoju arkliu. Ir tą greitai nuvargino. Pailso nuo milžino arimo ir trečias, ir ketvirtas arklys — net pastovėti nebegali. Užtat suarė milžinas visą lauką.

Vakare jis įsikišo vieną arklių į vieną kišenę, antrą — į antrą, trečią arklių įsidėjo į pirštinę, o ketvirtą saujoj suspaudė ir eina pas tą ūkininką, kurio lauką buvo suaręs.

Nuėjęs iškilnojo iš kišenių arklius ir klausia:

— Gal dar kokį darbą man turit?

Žmogus sako:

— Turiu. Reikia kelmus rauti.

Milžinas pergulėjo, rytą atsikėlė ir išėjo kelmų rauti. Tik užkiša savo lazda už šaknų — ir kelmas iš karto išvirsta. Be-

žiūrint milžinas išrovė tiek kelmų, kiek penki vyrai per savaitę neišrautų. Ir tie žmonės milžino dar labiau išsigando.

Atėjo pietų metas — visi bijo nešti milžinui valgyti. Pagaliau viena moteriškė nunešė barščių kibirą, duonos penkis kepalus ir alaus statinėle. Milžinas barščius ir duoną suvalgė, o alaus tik pusę statinės išgėrė.

Baigęs rauti kelmus, milžinas pasiėmė tą statinėle su likusiu alum po pažasčia ir eina namo. Pakelėje pamatė žmogų, eglėje pasikorusį. Tas pakaruoklis sako:

— Duok ir man nors kiek alaus atsigeriti.

Milžinas padavė statinėle. Pakaruoklis gėrė, gėrė — visą alų išgėrė. Užpyko milžinas ir kad pradės jį lazda mušti, kad pradės mušti! Pliekė, pliekė, kol to net virvė nutrūko. Vos nukritęs ant žemės, pakaruoklis subyrėjo ir iš jo pažiuro daugybė pinigų.

Milžinas susipylė pinigus į statinėle nuo alaus, grįžo pas ūkininką ir prašo:

— Atiduok man už darbą šią statinėle.

Ūkininkui galla naujos statinėlės, bet bijo, kad milžinas jį primuš, ir sutiko:

— Neškis!

Milžinas išėjo iš to ūkininko ir, ką tik sutikdamas, klausinėja: gal dar kas turi kelmų rauti ar šiaip kokio darbo.

Žmonės jam parodė dvarą. Ponas taip persigando, išgirdęs milžiną darbo prašant, kad net žado neteko.

Paskui liepė savo bernams pripilti penkis maišus smėlio, pakinkyti arklius ir sako tam milžinui:

— Gerai, duosiu tau darbo: važiuok į malūną ir sumalk šituos grūdus.

O tas malūnas stovėjo saloj, vidury ežero, ir jį valdė velniai. Ponas galvoja: „Nuvažiuos ten milžinas su smiltimis, ir jį pasmaugs velniai. Ot, ir atsikratysiu nekviesto darbininko.“

Milžinas išvažiavo. Štai ir ežeras. Bet į salą tilto nėra, o per vandenį juk nevažiuosi. Nieko nelaukęs, milžinas pradėjo rauti medžius ir į vandenį mesti. Bematant atsirado puikiausias kelias per ežerą, ir milžinas nuvažiavo į malūną.

Žiūri — malūnas tuščias, o girnos sukasi, mala. Jis tuoj išpylė vieną maišą, o pats išėjo arklių iškinkyti. Kur buvę, kur nebuvę, pasirodė velniukai, apspito jį ir kaip ims aplink šokinėti! Tai už plaukų nutvers, tai už nosies griebis!

Pradžioje milžinas dar geruoju juos prašė atstoti, bet kai velniukai nesiliovė, taip ėmė juos lazda tvatyti, kad šie tuoj visi išlakstė.

Paskui milžinas priėjo prie girnų ir mato, kad tos mala ne grūdus, o smiltis. Jis pagriebė savo lazda ir pradėjo po visą malūną velniukų ieškoti, šaukdamas:

— Aš jums parodysiu! Kam mano kviečius į smiltis apmainėt?

Atrado velniukus ir vėl ėmė su savo lazda jiems kailį vartoti.

Velniukai rėkia:

— Mes nemainėm! Mes nieko nežinom! Tu pats smiltis atsivežei!

O milžinas nė klausyti nenori. Karšė, karšė jiems kailius, kol velniai smilčių į kviečius neapmainė.

Milžinas susimalė, susikrovė maišus į vežimą, žiūri — nebėra jo arklių! Vėl sugrįžo pas velnius ir dar kartą ėmė juos su savo lazda proto mokyti, kad jo arklius atiduotų. Velniai rėkia:

— Tavo arklius vilkai suėdė!

O milžinas nė klausyti nenori.

Turėjo velniai duoti jam porą puikiausių eržilų, nors milžino arklius iš tikrųjų vilkai buvo suėdę. Milžinas pasikinkė eržilus ir parvažiavo. Ponas, išėjęs prie vartų, net apstulbo: iš-

leido milžiną su paprasčiausiais arkliais, o tasai su tokiais eržilais grįžta, ir iš smilčių kvietinių miltų primalė. Nusigando ponas ir išleido už jo savo dukterį, kad tik tas milžinas jam nieko pikto nedarytų.

VELNIAS-VARGŠO BERNAS

eniai seniai, kai dar Lietuvoje tebebuvo baudžiava, gyveno labai neturtingas žmogelis. Vieną ankstų rytą jis išsiruošė lauko arti. Nusivareš arklį į lauką, nusivilko švarką, į jį susupo pusryčiams pasiimtą juodos duonos kampelį ir padėjo ant ežios rėžio gale. Beardamas išalko. Arklį paleido pasiganyti, pats sėdo ant ežios ir jau valgys. Išvynioja švarką, žiūri — duonos nebėra!

Nusiminė vargšas, kad visą dieną reiks jam nevalgius dirbti. Iš nusiminimo net susikeikė:

— Ar velnias čia dabar mano duoną pavogė?

Stalga strykt ir atsiranda velnias prieš tą žmogelį.

— Aš tavo duoną pavogiau, — sako velnias. — Samdyk mane per berną, tai bedirbdamas tau atsilyginsiu.

— Kur aš čia tave samdysiu, — atsiduso žmogelis. — Pats neturiu ko valgyti, tai ką tau duosiu. Dviese dar didesnį badą kęstume.

Bet velnias neatstoja:

— Kai abu dirbsim, tai ir valgyti turėsim.

Žmogus ir pasamdė velnią.

Velnius tuoj pat sako vargšui:

— Nueik pas poną, paprašyk, kad pievas prie ežero užduotų.

Vargšas nuėjo dvaran ir paprašė. Ponas vargšui pievas uždavė; labai jos klampios ir prastos buvo. Velnius tas pievas išarė, išakėjo ir pasėjo rugius. Rugiai išaugo tokie gražūs, kad ponas sumanė jų žmogeliui nebeduoti. Kai atėjo piūties metas, užvaizdos suvaryti, susirinko dvaro žmonės ir kerta rugius. Velnius vargšui sako:

— Eik ir paprašyk poną, tegu jis leidžia nors našta rugių parsinešti.

Nuėjęs dvaran, žmogelis prašo poną:

— Ariau, sėjau, dirbau, — gal, ponuli, duosi nors našta rugių...

— Naštą tai gali parsinešti, — sako ponas.

Pasiėmė velnius virves ir išėjo rugių naštos parsinešti. Pasitiesė virves ant rugienos ir ėmė pėdus krauti. Dvaro žmonės piauna rugius, o velnius juos krauna, krauna, — didžiausią stirtą susikrovė. Dvaro užvaizda, tai matydamas, nubėgo ir pasakė ponui. O velnius jau spėjo visutėlius rugius susikrauti stirton, užsimetė ją ant pečių ir eina sau tiesiai per dvarą namo!

Įtūžo ponas. Dvare buvo labai piktas jautis, kuris ir žmones badydavo. Ponas liepė tą jautį išleisti, kad vargšo berną subadytų. Paleistas jautis baubdamas puolė ir ėmė rugių našta draskyti ragais. O velnius, kaip niekur nieko, nutvėrė jautį už uodegos ir užmetė ant naštos. Parnešęs rugius ir jautį namo, sako vargšui:

— Imk savo duoną! Va priedo dar ir mėsos! Dabar aš tau atsilyginau už aną duonos kampelį. Lik sveikas!

Ir velnius dingo.

SAKALAS

itą kartą gyveno karalius ir turėjo tris sūnus. To karaliaus sode buvo obelis su auksiniais obuoliais. Vieną vasarą kažkas pradėjo tuos obuolius vogti. Tėvas siuntė vyriausią sūnų obelį saugoti, bet tas knapsėjo, knapsėjo nosimi, užmigo ir vagies net nepamatė. Ant-rasis sūnus irgi visą naktį pramiegojo.

Atėjo eilė obelį saugoti jauniausiam sūnui. Jis pasiėmė du šepetius: vieną prisirišo prie pakaušio, o antrą po smakru. Įsilipo į obelį ir laukia. Vos pradėjo jį miegas imti, galva pradėjo svirti žemyn, ir jis įsidūrė į tą šepetį, kur po smakru buvo prisirišęs. Kai galva pradėjo atgal svirti — kitas šepetys dūrė. Taip karalaitis neužmigo visą naktį.

Prieš aušrą jis pamatė, kad nušvito visas sodas, lyg gaisro metu, atlėkė sakalas, nutūpė į obelį ir pradėjo aukso obuolius lesti. Karalaitis šoko paukštį gaudyti, bet tik vieną plunksną išpešė iš uodegos. Rytą parėjo namo. Tėvas klausia:

— Na, sūnau, ar pagavai vagį?

— Vagies nepagavau, bet jį mačiau ir net vieną plunksną išpešiau! — Karalaitis ištraukė plunksną, ir net visas dvaras nušvito.

Apsidžiaugė karalius.

— Jeigu nuo vienos plunksnos tokia grožybė, tai koks nuostabus turėtų būti paukštis! — sušuko jis ir paliepė savo sūnams: — Jokit to paukščio ieškoti. Kuris surasite ir atnešite jį man, tam atiduosiu valdyti karalystę.

Pradėjo broliai rengtis į kelionę. Vyresnieji išsirinko sau geriausius arklius, o jauniausiam paliko prastą kumelę. Ką tas darys — paėmė tokią, kokia liko, ir išjojo.

Jojo, jojo visi ir prijėjo kryžkele. Čia trys keliai ėjo į tris šalis, o kryžkelėje gulėjo akmuo, ant kurio buvo parašyta:

„Pirmu keliu josi — turtingas būsi,
Antru keliu josi — žmoną gausi,
Trečiu keliu josi — vilkas arklį papiaus.“

Broliai sustojo, perskaitė. Vyresnieji išsirinko sau pirmuosius du kelius, o jauniausiam teliko tas, kur turi vilkas arklį papiauti.

Ir išsiskyrė broliai kas sau. Jauniausias pajojėjo kiek, žiūri, priešais vilkas atbėga. Vilkas jam sako:

— Lipk nuo arklio: aš tavo arklį piausiu.

Nieko nesakęs, jaunikaitis nulipo. Vilkas arklį papiovė ir nusitempė į tankumyną, o tas karalaitis sėdi prie kelio, sakalo plunksną varto ir nežino, ką toliau daryti, kaip be arklio tokį kelią nueiti.

Tik žiūri — tasai vilkas vėl sugrįžta. Pribėgo prie karalaičio ir sako:

— Aš tavo arklį suėdžiau, tai dabar pats ir nunešiu tave bematant, kur tau reikia. Sėsk ant manęs.

Karalaitis atsisėdo, ir vilkas nunešė jį į vieno karaliaus dvarą.

— Dabar, — sako vilkas, — eik į sodą. Sode rasi gražų paukštį, o narvelį dar gražesnę. Paukštį pasiimk, o narvelio neliesk, nes bus blogai.

Karalaitis nuėjo į tą sodą, pasiėmė paukštį, bet žiūri, kad labai jau narvelis gražus. Gaila palikti.

— Tebūnie, kas bus, imsiu ir narvelį!

Vos jis pajudino tą narvelį, kaip ėmė skambėti visi varpai, kaip šoko to karaliaus sargai! Sugavo karalaitį ir veda pas karalių. Papasakojo karalaitis, kaip jis susekęs sakalą aukso obuo-

lius beraškant ir kaip tėvas paliepęs tą sakalą surasti. Vienas tarnas sako:

— Reikia jį užmušti, šitą vagį.

Antras sako:

— Ne. Reikia pakarti!

O karalius sako:

— Ne, mes jį paleisim. Bet jeigu tu toks gudrus, jaunikaiti, tai pavok man iš kito karaliaus eiklų žirgą. Jei atvesi man tą žirgą, aš tau atiduosiu sakalą.

Ir karalaitį paleido. Tasai sugrižo pas savo vilką nusiminęs. Vilkas jį bara:

— Na, ar nesakiau, kad narvelio neimtum, nes bus blogai? Ką dabar bedarysi? Sėsk ant manęs — josim to arklio ieškoti! Bematant jie atsidūrė kitoje karalystėje. Vilkas sako:

— Eik dabar į karaliaus tvartus. Rasi eiklų žirgą, o kamanas dar gražesnes. Žirgą pasiimk, bet kamanų neliesk, nes bus tau blogai.

Karalaitis nuėjo į tvartus, rado žirgą. Žirgas gražus, o kamanos dar gražesnės.

Karalaitis galvoja sau:

— Kaipgi aš tą žirgą be kamanų parvesiu? Kas bus, tas bus, imsiu ir kamanas!

Vos tik jis kamanas pajudino, tuoj vėl suskambėjo varpai, atbėgo to karaliaus tarnai, karalaitį sugavo ir veda pas karalių.

Vienas tarnas sako:

— Reikia jį užmušti, tą vagį.

Antras sako:

— Ne, reikia gyvam odą nulupti.

O karalius sako:

— Ne, mes jį paleisim gyvą ir sveiką. Tik, jeigu tu toks gudrus, parnešk man iš už jūrų marių gražią mergą. Jei parneši, aš tau atiduosiu žirgą.

Karalaitis grįžo pas vilką nusiminięs, verkia. O vilkas sako:
— Ar aš tau nesakiau, kad kamanų neimtum! Tiek to, dar kartą tave nešiu, o jei vėl neklausysi, žinokis.

Vėl karalaitis atsisėdo ant vilko ir prijėjo prie marių. Dabar vilkas sako:

— Paplauk mane: iš manęs pasidarys laivas, iš liežuvio — irklas, iš vidurių trys suknios ir trys žiedai. Kai perplauksi per marias, iškelk prieš karaliaus langą gražiausią suknią, kad visi matytų: pirklys iš svetimos šalies atplaukė.

Papiovė tas karalaitis vilką, perplaukė per jūras marias. Iškelė gražiausią suknią prieš karaliaus langą, rodo. Pamatė ją gražioji merga ir sako karaliui:

— Atplaukė pirklys iš svetimos šalies ir turi labai gražių suknių. Aš eisiu, vieną nusipirksiu.

Karalius sako:

— Leisk tarnaitę.

Tarnaitė nuėjo, bet karalaitis jai nedavė gražiausios suknios, tik prastesnę.

Karalaitei nepatiko.

— Negražią atnešė. Eisiu pati.

Įlipo gražioji merga į laivą, ėmė suknius vartyti, žiedus maustyti, o karalaitis tuoj persiyrė kiton jūrų marių pusėn ir nusivežė mergą. Pakrantėj vilkas vėl atgijo ir nunešė karalaitį su gražiąja merga pas karalių, kurio tvartuose eiklusis žirgas stovėjo.

Vilkas pasivertė į tą gražią mergą ir sako karalaičiui:

— Dabar tu mane vesk karaliui. Kai tau atiduos žirgą, nepamiršk ir manęs paminėti.

Nuvedė karalaitis tą mergą karaliui, karalius atidavė jam žirgą, dar ir karietą pridėjo, o mergą išleido po sodą pasivaikščioti.

Karalaitis pasikinkė žirgą į tą karietą, įsodino mergą ir sako:

— Kažin kur tas mano vilkas?

Bematant pakilo viesulas ir tą mergą iš karaliaus sodo išnešė. Pasivijo viesulas karalaitį su gražiąja merga ir vėl atvirto vilku.

O karalius, ką bedarys, numojo ranka ir sako:

— Matyt, velnias mergą išnešė! Tuščia jos: velnias davė, velnias ir atėmė!

Nuvažiavo jie pas tą karalių, kuris sakalą augino. Vilkas pasivertė į gražų žirgą ir sako karalaičiui:

— Dabar tu mane vesk tam karaliui. Kai pasiimsi paukštį ir sugrįši į karietą, nepamiršk ir manęs paminėti.

Karalaitis nuvedė žirgą. Karalius apsidžiaugė, atidavė jam tą sakalą, dar narvelį pridėjo, o žirgą į žolę paleido, kad pasiganytų.

Karalaitis sugrįžo į karietą ir sako:

— Kažin kur dabar tas mano vilkas?

Vos jis taip pasakė, pakilo viesulas ir tas žirgas su viesulu nulėkė, vėl pavirto į vilką ir karalaitį pasivijo.

O karalius, ką darys, atsiduso, ir tiek:

— Matyt, velnias žirgą nunešė! Tuščia jo: velnias davė, velnias ir atėmė!

Pasivijęs karalaitį, vilkas sako:

— Dabar aš tavęs nebenešiu. Jau turi žirgą, paukštį ir mergą. Gali grįžti namo. Privažiوسي kryžkele — rasi du elgetas sėdint. Nieko jiems neduok ir nešnekėk su jais, nes bus blogai.

Ir vilkas nubėgo sau. O karalaitis su ta merga važiuoja, važiuoja, kol privažiavo kryžkele. Žiūri karalaitis, kad ten abu vyresnieji jo broliai sėdi — tokie apiplyšę, tokie nuskurę! Gaila jam pasidarė brolių, išlipo iš kariatės, pradėjo šnekėtis.

O broliai mato, kad jaunėlis ne tik paukštį vežasi, bet ir eiklus žirgas į karietą pakinkytas, ir gražuolė merga kariatėje sėdi.

Ir susitarė tie broliai jaunėlį nužudyti, o tėvui pasakyti, kad jie viską suradę. Taip ir padarė. Karalaitį nužudė, o mergaitė sako:

— Jeigu pasakysi, kad ne mes, o jis tave iš užjūrio parvežė, ir tau taip pat bus.

Nuvežė ją į karaliaus dvarą, tasai apsidžiaugė, nutarė vyriausiąjį sūnų su ta merga apvesdinti ir ėmė ruošti puotai. Tik nesupranta karalius, kodėl žirgas toks liūdnas, ir paukštis negieda, ir merga rauda...

O vilkas tuo tarpu bėgo pro tą kryžkelę, kur jauniausias karalaitis nužudytas gulėjo. Pamatė jį, užsiglaudė už medžio ir laukia. Kur buvęs, kur nebuvęs, atlėkė varniukas, atsitūpė ant to karalaitčio ir jau ruošiasi akis kapoti. Vilkas tik kapt, nutvėrė tą varniuką ir laiko, ruošiasi suplėšyti. Beregint iš kažkur atskrido senė varna ir prašo:

— Paleisk, paleisk mano vaikelį, neplėšyk!

— Atnešk gyvojo vandens, tai paleisiu!

Varna nulėkė už devynių kalnų, už devynių upių, parnešė gyvojo vandens. Vos vilkas patėpė gyvuoju vandeniu karalaitčio žaizdas, tasai atgijo ir sako:

— O, kaip kietai miegojau!

— Būtum ir visai nepabudęs. Juk sakiau, kad nesirodytum tiems elgetoms! Matai, tavo broliai tave buvo nužudę.

Tada karalaitis viską prisiminė. Nuskubėjo į tėvo dvarą, o ten jau vestuvės ruošiamos. Vos jį gražuolė merga pamatė, tuoj nustojo raudoti, paukštis pradėjo giedoti, žirgas pralinksėjo. Gražioji merga bematant viską karaliui papasakojo. Tėvas vyresniuosius sūnus išvarė iš namų, o jauniausiam atidavė valdyti visą karalystę ir iškėlė šaunias vestuves.

VELNIŲ PIRŠLYBOS

yveno kadaise senis su geltonkase dukrele. Pasidaboję velniai jos jaunumėlį ir visu pulku atbildėjo pirštis. Senis sako:

— Atvažiuokit rytoj; dar mano dukrelė neapredyta.

Velniai ir išbildėjo sau. Tada senis aprėdė katę ir patupdė ją už stalo, o dukrą įsodino į ratukus, apkrovė šienu ir važiuoja.

Bevažiuojant sutinka velnių pulką. Tie klausia:

— Seni, seni, kur važiuoji?

— Į turgelį!

— Ką veži?

— Šienelį!

— Ar nematei mergytės, kuriai mes piršomės?

— Mačiau, kaip nematysiu! Dar ir jos dainelę moku.

Velniai prašo.

— Padainuok, seni!

Senis ir uždainavo:

— Sėdi, sėdi karallūtė,

Šilko kasą šukuodama,

Aukso žiedus maustydama!

Išgirde tokią dainelę, velniai dar greičiau keliu nurūko. Senis važiuoja toliau, susitinka antrą velnių pulką. Ir tie klausia:

— Seni, seni, kur važiuoji?

- Į turgelį!
- Ką veži?
- Šienelį!
- Ar nematei tos mergytės, kuriai mes piršomės?
- Mačiau! Dar ir jos dainelę moku:

— Sėdi, sėdi karaliūtė,
Šilko kasą šukuodama,
Aukso žiedus maustydama!

Išgirdę tokią dainelę, velniai apsidžiaugė ir dar smarkiau savo arkliams sukirto.

Kiek pavažiavęs, senis susitinka trečią velnių pulką. Tie klausia:

- Seni, seni, kur važiuoji?
- Į turgelį.
- Ką veži?
- Šienelį.
- Ar nematei tos mergytės, kuriai mes piršomės?
- Mačiau! Dar ir jos dainelę moku:

— Sėdi, sėdi karaliūtė,
Šilko kasą šukuodama,
Aukso žiedus maustydama!

Velniai, išgirdę tokią dainelę, rūkte keliu nurūko, anuos du pulkus vijosi.

Nuvažiavo velniai į senio trobelę, rado katę, už stalo pasodintą. Jie ir šiaip, ir taip katę kalbina, o toji vis tiek, nagus atstačius, uodegą išpūtus, purkštauja.

Nei tų kasų, nei žiedų... Suprato velniai, kad senis juos apgavo, ir šoko jį vytis.

O senis jau nebetoli marių buvo, kai išgirdo, kad žemė dun-

da, medžių šakos nuo vėjo linksta, — velniai jį su mergyte ve-
jasi. Privažiavo senis prie pat marių ir šaukia:

— Ei pone, pone,
Tu karaliūne,
Permesk šilko juostą
Šiton pusėn!

Pašaukė senis, laukia juostos, bet niekas nepermeta. Neiš-
girdo karaliūnas. Vėl senis šaukia:

— Ei pone, pone,
Tu karaliūne,
Permesk šilko juostą
Šiton pusėn!

Ir vėl karaliūnas neišgirdo, vėl juostos nepermeta. Jau vel-
niai visai nebetoli, jau žemė dreba, medžiai svyruoja. Trečią
kartą senis šaukia:

— Ei pone, pone,
Tu karaliūne,
Permesk šilko juostą
Šiton pusėn!

Išgirdo karaliūnas, permetė šilko juostą. Senis su mergyte
užsikabino už juostos ir plaukia per marias.

Velniai atbildėjo prie kranto, žiūri, kad senis su mergyte
jau marių vidury. Lakstė, lakstė velniai pamariu — ir jie kara-
liūną šaukti ėmė:

— Ei pone, pone,
Tu karaliūne,
Permesk šilko juostą
Šiton pusėn!

Šaukė, šaukė visi, bet karaliūnas kaip nemeta juostos, taip
nemeta. Galų gale nusibodo karaliūnui velnių riksmo klausytis,

permetė žarną. Velniai sukibo visi už tos žarnos, keliai per marias. O čia vėžys priplaukė ir nugnybo žarną, — velniai visi nugarmėjo į marių dugną ir nuskendo.

KAIP VARGŠAS VIETOJ DUONOS VIRVĘ PIRKO

ienas neturtingas žmogelis taip nusigyveno, kad net duonos tai dienai nebeturėjo, o ir pirkti nebuvo už ką. Jis nuėjo pas turtingą kaimyną ir prašo:

— Paskolink man rugių saikelį, visai badu mirštu.

Turtuolis nieko jam nedavė ir dar iš savo namų išvarė, kad vargšas jam aslos neprimindžiotų. Eina žmogelis namo ir galvoja sau: „Dabar man geriau bū-

tų numirti.“

Beeldamas keliu, jis sutinka nepažįstamą ponaitį. Tasai klausia:

— Žmogeli, ko tu toks liūdnas?

— Nėra kuo džiaugtis. Neturiu ko valgyti, jau verčiau numirčiau.

Tas ponaitis davė jam kelis pinigėlius ir liepia:

— Eik ir nusipirk už tuos pinigus virvę.

O žmogelis jam sako:

— Tai kam man ta virvė? Geriau jau aš kokį duonos kąsnelį savo žmonai ir vaikams nupirksiu.

Ponaitis atsakė:

— Bus tau ir duonos, tik nusipirk virvę.

Žmogelis nuėjo į miestą ir nusipirko virvę. Begrįždamas namo, užtiko duobę, ką tik iškastą, ir sako sau:

— Palauksiu ir pažiūrėsiu, kas čia bus.

Numetė virvę ant žemės, o pats į medį įlipo ir laukia. Žiūri: ateina jo turtuolis kalmynas su maišu ant pečių. Priėjęs prie duobės, jis išpylė iš to maišo pinigus ir dar sugrįžo pabaigti nešti.

Žmogelis, ilgai nelaukdamas, visus pinigus iš duobės išsiėmė ir parsinešė namo, iš to džiaugsmo net virvę prie duobės pamiršęs.

Turtuolis atėjo, atnešė likusius kelis auksinius. Žiūri — jo pinigų nebėra. Kaip ims dejuoti, nuo galvos plaukus draskyti, keiktis! Pamatė vargšo paliktą virvę ir iš to pykčio pasikorė. Šitaip ir teko turtuolis ponaičiui, — mat, to ponaičio kipšo būta.

APIE PIRKLIO SŪNŲ IR GULBĘ

 adaise gyveno pirklys, kuris važinėdavo po tolimus kraštus. Vieną kartą tas pirklys prisikrovė pilną laivą visokių prekių ir plaukė per marias į kitą karalystę prekių parduoti ir pinigų pelnyti.

Jam beplaukiant, sustojo laivas ir nė iš vietos nejudą. Pirklys apžiūrėjo laivą iš visų pusių ir pamatė, kad jį laiko kažkoks raudonas gaidys.

— Kodėl tu, gaideli, laikai mano laivą? — paklausė pirklys.
— Ogi todėl, kad noriu, — atsakė gaidys.

— Paleisk, raudonas gaideli, aš skubu į tolimą šalį, — prašo pirklys.

— Paleisčiau, — sako gaidys, — jei tu, pirkly, man ką nors duotum.

— O ką aš tau, gaideli, galiu duoti?

— Aš nenoriu to, ką tu turi. Noriu, kad man pažadėtum tai, ko namie nepalikai.

Pirklys pagalvojo, pagalvojo ir pažadėjo.

Tada raudonas gaidys nuskrido, o laivas vėl plaukė toliau. Pirklys išpardavė tolimoje žemėje visas prekes, pelnė daugybę pinigų ir sugrįžo namo. Namie jis rado gimusį sūnų Joną. Tik dabar pirklys suprato, ką jis raudonam gaidžiui-velniui pažadėjo, ir labai nusiminė.

Pirklio sūnus gražiai augo ir buvo gudrus vaikas. Bet juo sūnus augo didesnis, juo labiau tėvas liūdėjo. Ne kartą Jonas klausdavo tėvą:

— Kodėl tu, tėveli, toks nusiminęs?

— Ko čia žmogus linksminsies? Jau senatvė artinasi, — atsakydavo tėvas.

Kai sūnus jau visai suaugo, tėvas jam pasakė, kad jis dar negimęs buvo raudonam gaidžiui pažadėtas. Sūnus atsisveikinė su tėvais ir išėjo ieškoti to, kam jį pažadėjo tėvas.

Ilgai jis ėjo, pavargo. Priėjo pamarį ir atsigulė pailsėti. Jam begulint, atlėkė į pamarį trys gulbės, nusipurtė plunksnas, pavirto į gražias mergeles ir ėmė taškytis bangose. Pirklio sūnus atsigulė į jauniausios mergelės plunksnas ir užmigo.

Mergelės pasimaudė, susirinko plunksnas — vėl gulbėmis virto. Tik jauniausioji niekaip savo plunksnų neranda. Pagaliau pamatė, kad ant jos plunksnų jaunikaitis miega, ir ėmė prašyti:

— Atiduok mano plunksnas! Kai prireiks, aš tau padėsiu. Žinau, kur tu eini ir ko ieškai.

Jonas atidavė mergelei plunksnas, ji vėl pavirto gulbe ir tarė:

— Dabar eik pamariu, kol rasi olą. Įlįsk į tą olą ir, priėjęs duris, pasibelsk.

Gulbė nulėkė sau, o Jonas atsikėlė ir nuėjo pamariu. Priėjo tą olą, rado duris, pasibeldė. Duris atidarė velniūkštis ir nuvedė Joną pas seną velnią. Tas liepė vaikinui pailsėti penkias dienas, o šeštąją turėsiąs girioje per vieną dieną iškirsti medžius, išrauti kelmus, išarti dirvą, pasėti kviečius, užauginti, nukirsti, iškulti, sumalti, iškepti ir jam du pyragus atnešti!

Jonas nusiminė, nuėjo į savo kambarį ir verkia. Naktį pro langą įskrido gulbė, pasivertė mergele, pradėjo Joną raminti ir padavė jam stebuklingą dūdelę, pamokius, kaip su ja elgtis.

Šeštąją dieną velniai nuvedė Joną į tą girią. Kol velniai čia pat stypsojo, Jonas nleko neveikė, tik gulėjo atsigulęs, bet vos tie nuėjo savais keliais, Jonas išsitraukė iš kišenės dūdelę, uždūdavo — ir akies mirksny nebeliko miško, o atsirado du pyragai. Jonas juos parsinešė, pasidėjo šalia lovos, o pats ramiai užmigo. Ryto metą senis velnias klausia:

— Na, Jonai, ar atnešei mums abiems po pyragą?

— Atnešiau, — sako Jonas ir padavė tuos pyragus.

Nustebo senis velnias ir liepė Jonui tris dienas pailsėti, o ketvirtą dieną per plačią upę tiltą pastatyti.

Jonas ilsisi, bet vis jam tas darbas rūpi. Naktį vėl gulbė atskrido, davė Jonui kauliuką ir pasakė:

— Mostelk su tuo kauliuku, ir bus viskas taip, kaip tau įsakyta padaryti.

Jonas paklausė. Ketvirtos dienos vakarą senis velnias ateina to tilto žiūrėti. Ogi žiūri — pastatytas plačiausias tiltas, ir dar žibintais nušviestas.

Nustebo senis velnias ir liepė: tegu Jonas pailsėsias dvi dienas, trečią dieną turėsiąs šimto metų kumelę prajodyti.

Jonas ilsisi, nors vis tas naujas darbas rūpi. Bet naktį vėl atskrido gulgė, davė Jonui tris rykštes: sidabrinę, auksinę ir deimantinę ir pamokė:

— Kai tik užsėsi ant tos kumelės, pirma su sidabrine rykšte plak, paskui su auksine, o galiausiai — su deimantine.

Atėjo trečia diena. Velniai atvedė Jonui persenusią kumelę — tik oda ir kaulai, bet dar neprajodytą.

Jonas užsėdo ant jos, išsitraukė sidabrinę rykštę, ėmė plakti. Kumelė nebėga, tik vis aukštyn šoka. Tada Jonas išsitraukė auksinę rykštę. Kai su ta pliekė, kumelė dar labiau siuto, o velniai susiriesdami juokėsi, kad su tuo darbu Jonas tikrai nesusidorosias ir visiems laikams liksias seniui velniui bernauti.

Tuomet Jonas išsitraukė deimantinę rykštę ir, vos pradėjo su ta plakti, tuoj kumelė pakluso. Velniai labai nusiminė, ėmė tartis, ką čia dar Jonui uždavus padaryti.

Paskui liepė Jonui pailsėti vieną dieną, o kitą dieną jis turėsiąs atspėti, kuri iš trijų gulbių jauniausia.

Jonas ilsisi. Naktį vėl atskrido gulgė ir sako:

— Kai tau lieps spėti, aš su koja galvą krepštelsiu.

Išaušo rytas. Įvedė senis velnias Joną į menę, o ten trys gulgės bestovinėčios. Viena su koja krepštelėjo galvą, Jonas ir parodė, kuri jauniausia.

Tik dabar velniai suprato, kad gulgė Jonui padeda, ir užpyko:

— Palaukite! Mes jums parodysim!

Tuoj senis velnias liepė Joną su gulbe užrakinti, o kitiems velniams kaisti smalos katilus, — rytoj virsią smaloje Joną ir jauniausiąją gulbę.

Naktį gulgė išlindo pro rakto skylutę, išleido Joną, nubėgo įte į tvartą, pasibalnojo arklį ir išjojo.

Velniai rytą sukilo, užkūrė ugnį ir eina Jono su gulbe atvesti. Žiūri, kad jų nebėra. Senis liepė berginti vienam velniui vytis Joną su gulbe. Jiedu išgirdo atsivejant; tuomet gulgė

pasivertė į avele, o Joną pavertė į seną piemenį. Velnias prijojo ir klausia:

— Seni, nemateli, ar neprajojo kas pro tave?

Senukas sako:

— Mačiau, prajojo, bet jau praėjo kokie penkeri metai, kaip tas buvo.

Velnias nusiminė ir grįžo atgal. Senis velnias klausia:

— Na, kur Jonas su gulbe?

— Nepavijau. Radau tiktai piemenį, avele ganant, ir jis pasakė, kad jau penkeri metai, kai kažkas pro šalį prajojęs. Aš nė nebebandžiau vyti.

Senis sako:

— Žioply, reikėjo tą senį imti: ten Jonas ir buvo.

Išsiuntė kitą velnią vyti. O Jonas su gulbe joja toliau. Išgirdus, kad jau vėl velnias juos atsiveja, gulbė pati pasivertė į žvirblį, arklį pavertė į kviečius, o Joną — į senį, kuris taikėsi nušauti tą žvirblį.

Velnias prijojo ir klausia:

— Ar čia, senuk, kas nors neprajojo?

— Prajojo, bet jau bus gal dešimt metų.

Velnias nusiminė ir grįžo atgal.

Senis velnias klausia:

— Kodėl jų nesugražina?

Tas sako:

— Kur čia bepavysi! Prijojau senuką, kuris taikėsi žvirblį nušauti, tai tas sakė, kad bus jau dešimt metų, kai jie prajoję. Aš ir nebesivijau.

Senis ėmė plūstis:

— Žioply, kodėl neėmei to senio? Ten Jonas ir buvo!

Dabar sėdo pats senis velnias ant arklio ir vejasi. O Jonas ir gulbė jau buvo netoli Jono tėvo namų, kai išgirdo, kad vėl juos kažkas atsiveja. Gulbė bematant pavertė arklį į upę, Joną — į žveją, o pati pasivertė antimi. Senis velnias tuoj viską

suprato ir puolė upės vandenį lakti. Laka, laka, jau nebedaug vandens beliko. Išsižiojo velnias, norėdamas kartu ir antį su žveju praryti, bet tuo tarpu visas vanduo vėl išsiliejo ir vėl pasidarė plati upė, kaip buvus. Matydamas, kad nebepagriebs Jono ir gulbės, velnias nusispiovė, sėdo ant arklio ir nubildėjo atgal į pragarą.

O Jonas su gulbe parjojo namo sveiki, linksmi ir iškėlė vestuves. Ir aš ten buvau, valgiau ir gėriau. Pasigėriau, girtas atsiguliau į pakulas ir užmigau. Buvo karas, patrankas paku-
lomis kimšo — tai ir mane kartu sukimšo. Kai šovė, tai net šičia mane atšovė, ir aš jums pasaką pasekiau.

KAIP KARALIAUS SŪNUS VARLĘ VEDĖ

Gyveno karalius ir turėjo tris sūnus. Kai sūnūs užau-
go, vieną rytą karalius sako jiems:

— Eikite sau žmonių ieškoti. Kai tik pamatysit mergele, kuriai ant galvos gėlės žydėtų, tą ir parsivežkite.

Ir išėjo tie sūnūs į įvairias puses sau žmonių ieškoti. Vyriausias sūnus netrukus sutiko bajoraitę su gėle ant galvos, antrasis — neturtingą mergele, ir abu jas parsivežė į savo tėvo dvarą.

O trečiasis vaikščiojo kiaurą dieną, bet niekur nesutiko mergelės, kuri galėtų jo žmona būti. Tik vėlai vakare pamatė varlelę su gėle ant galvos. Jauniausias karaliaus sūnus pasiėmė varlelę, ant delno parsinešė namo ir paleido. Ta palindo po lova.

Vyresniųjų brolių žmonos tėvams patiko — gražios, o iš jauniausiojo visi juokėsi. Tik karalienė jį užjautė. Kartą karalienė sako:

— Tegu iškepa visos trys marčios duoną. Pažiūrėsime, kuri geriau iškeps.

Jauniausias karalaitis nusiminė, dejuoja. Kas gi jam iškeps tą duoną? Nuėjo pas varlelę ir sako:

— Oi, bėda, bėda. Mano motina liepė duonos iškepti. Juk tu neiškepsi!

Varlelė atsakė:

— Gal ir iškepsiu. Atnešk man miltų, vandens ir malkų, o pats eik sau, kur tinkamas. Tik rytą ateik.

Ateina karalaitis rytą — ogi garuoja duona iškepta, kvepia! Nunešė karalienei. Vyresnieji broliai irgi atnešė savo žmonių iškeptą duoną. Karalienė paragavo. Visų marčių duona gera, skani, bet varlelės — skaniausia. Pagalvojo, pagalvojo karalienė ir sako:

— Dar aš nežinau, kuri geriausia mano marti. Tegul visos iškepa pyragus. Kurios pyragas bus geriausias, ta ir bus geriausia marti.

Jauniausias sūnus vėl susirūpino. Įėjo pas varlelę ir dejuoja:

— Ak, bėda, nėra kam pyragų iškepti...

Varlelė jį ramina:

— Nedejuok. Gal ir aš iškepsiu. Atnešk man viską, ir pats eik sau, o rytą ateik.

Tas rytą atėjo — ogi pyragai jau iškepti. Ir kitos marčios iškepė. Karalienė paragavo ir sako:

— Visų pyragai skanūs, bet tos varlelės skaniausi. Gerai, tegu visos pasiuva po marškinius, tada aš žinosiu, kuri marti geriausia.

Jauniausias sūnus atėjo pas varlelę ir vėl dejuoja:

— Ak, bėda, bėda, — nėra kam marškinių pasiūti.

O varlelė atsako:

— Nedejuok. Atnešk audeklą, žirkles, siūlus, o pats eik sau iki ryto.

Rytą įeina karalaitis — ant stalo gražūs marškiniai pasiūti guli. Nunešė juos motinai. Kiti broliai irgi atnešė. Motina pažiūrėjo, pažiūrėjo — vis tiek varlelės marškiniai gražiausi. Susigėdo vyresnieji broliai, nebesijuokė iš varlelės. Dabar motina sako:

— Reikia, vaikai, vestuves kelti.

Jauniausiasis sūnus nusiminė. Nuėjo pas varlelę ir dejuoja:

— Ką dabar darysiu, varlel? Motina liepė mums visiems vestuves kelti. Mano broliai turi išsirinkę sau mergaites, o aš kaip tave žmonėms parodysiu?

— Nedejuok. Pakinkyk šešetą arklių į karietą, mane įkelk ir pats atsisėsk drauge.

Atėjo vestuvių diena, važiuoja visi broliai į bažnyčią. Ir tas jauniausias su varlele važiuoja.

Jau reikia lipti iš karios, ogi žiūri karalaitis, kad šalia jo sėdi graži mergelė, aukso rūbais apsirėdžiusi.

Išėjus iš bažnyčios, įlipo ji į karietą ir vėl varlele pavirto. Parvažiavo į karaliaus dvarą broliai su savo žmonomis, o jaunėlis — su varlele.

Vakare jauniausiojo karalaičio žmona nusimetė varlės odą ir liko gražia mergele. Kai vyras užmigo, varlelė vėl įlindo į savo odą. Rytą karalaitis pasisakė motinai, kad jo žmona naktį pavirstanti mergele, varlės odą nusimetanti.

Karalienė jam sako:

— Kai eisi gulti, palik duris neužrakintas: aš noriu ją pamatyti.

Naktį motina pamatė, kokia ji graži ir, nenorėdama, kad ji vėl varlele pavirstų, liepė tuoj krosnį pakurti; įmetė varlelės odą į ugnį ir sudegino.

Varlelė atsibudo, nerado odos ir sušuko:

— Kam taip padarėt? Aš būčiau sūnų pagimdžiusi ir nuo užkeikimo išsigelbėjusi, o dabar einu į girias sau vietos ieškoti.

Ji išmušė langą ir išlėkė, kaip paukštis, į girią. Girioje ji rado trobelę ir gyveno ten, geležiniais lankais apkaustyta.

O karalaitis tuoj išėjo savo žmonos ieškoti. Išvaikščiojo visas girias, kiekvieno sutikto klausė, ar nematė kas gražios mergelės — jo žmonos. Bet niekas nebuvo matęs, nė girdėti negirdėjęs. Pagaliau jis surado tą trobelę. Žiūri — ant slenksčio senutė sėdi. Karalaitis ir klausia:

— Senute, ar nematei gražios mergelės, mano žmonos? Aš jos po visą pasaulį ieškau.

— Mačiau, — sako senelė. — Tavo žmona kamaroje, geležiniais lankais apkaustyta.

— Ką aš turiu daryti, kad ją iš užkeikimo išvaduočiau?

— Eik į kamara ir suduok jai per ausį — tuomet lankai nukris.

Karalaitis rado tą kamara ir savo žmoną, sudavė jai per ausį. Lankai subyrėjo, iš tos trobelės pasidarė puikiausi rūmai, pilni visokių gėrybių, o ta senutė — varlelės motina, su visu dvaru buvusi užkeikta, virto karaliene.

Ir kiek čia linksmybės buvo! Karalienė iškėlė dar vieną to karalaičio su išgelbėta varlele vestuvių puotą. Ir aš ten buvau, alų midų gėriau. Davė man karalienė stiklo batukus, o per vestuves buvo pašalas — išėjau aš ant ledo, treptelėjau, ir batukai sudužo, o aš, kaip paslydau, net čia atsidūriau basas ir jums pasaką pasekliau.

SENIŲ GIRNAS

adaiše gyvena vienas senelis. Nieko daugiau jis neturėjo, tik gaidelį ir gernas. Ir tokios gernelės geros: vos pasuki, mala be grūdų, bet miltai byra! Prisiima senis miltų ir valgo: kepa ir duoną, ir blynus.

Ėmė ir sužinojo apie tas gernas ponas.

— Eikit, — paliėpė bernams, — atimkit iš senio gernas! Tokios gernas tik ponams turi priklausyti.

Nuėjo pono bernai.

— Seni, seni, — sako, — liepė ponas gernas atiduoti.

Ką darys senis... Negi pasipriešinsi ponui?

Atidavė gernas ir verkia. Kur buvęs, kur nebuvęs, atplisnojo prie jo gaidelis:

— Seneli, seneli, neverk: aš atimsiu iš pono gernas!

Užskrido gaidys ant dvaro stogo ir gieda:

— Kakariekū, ei pone, pone,

Kakariekū, tu karaliūne,

Kakariekū, išgaišinsiu dvarą,

Kakariekū, ir patį poną!

Kakariekū, atiduok senio gernas!

— Oho, — sako ponas, — iš kur čia toks didžiuklis atsirado? Čiupkite jį! Rytojaus pietums paplausim!

Sugavo bernai gaidį, uždarė į svirną.

O tame svirne buvo aruodas aukso pinigų. Gaidys atsitūpė ant aruodo ir gieda:

— Pinigai, pinigai, liškite po mano uodega! Liškit, liškit, liškit, liškit!

Pinigai kilst, kilst po gaidžio uodega — bematant aruodas ištuštėjo.

Kitą rytą ponas sako:

— Atneškit man tą gaidį!

Vos bernai svirno duris pravėrė, gaidys purpt pro plyšelį ir išskrido.

Apsižiūri ponas — pinigų nebėra...

O tuo tarpu gaidys nuskrido tiesiai pas senelį:

— Seneli, seneli, paklok paklodę!

Paklojo senis vidury pirkelės paklodę. Purptelėjo ant jos gaidys:

— Pilk, uodega, pinigus! Pilk, pilk, pilk, pilk!

Ir pripylė didžiausią aukso krūvą.

Senelis iš to džiaugsmo ir žado neteko, o gaidys vėl nuskrido į dvarą, atsitūpė ant stogo ir gieda:

— Kakariekū, ei pone, pone,
Kakariekū, tu karaliūne,
Kakariekū, išgaišinsiu dvarą,
Kakariekū, ir patį poną!
Kakariekū, atiduok senio girnas!

Užpyko ponas:

— Sugaukit tą gaidį ir įmeskit į šulinį, tegu jis ten prigeria! Įsviedė bernai gaidį į šulinį, uždengė. O gaidys vėl gieda:

— Gerk, mano uodega, vandenį! Gerk, gerk, gerk!

Vanduo tik užt, užt po gaidžio uodega, — bematant šulinys ištuštėjo. Stovi gaidys ant dugno, lesinėja žvirgždus.

Rytojaus dieną ponas sako:

— Eikit, išmeskit tą biaurybę gaidį iš šulinio: vanduo pavdoks.

Vos tik pravėrė bernal šulinio dangtį, gaidys purpt iš tuščio šulinio ir išskrido. Vėl atsitūpė ant dvaro stogo ir gieda:

— Kakariekū, ei pone, pone,
Kakariekū, tu karaliūne,
Kakariekū, išgaišinsiu dvarą,
Kakariekū, ir patį poną!
Kakariekū, atiduok senio girnas!

Klauso, klauso ponas ir iš to piktumo nebežino, ką daryti.

— Imkit ir sugaukit, — įsakė bernams, — krosnyje gyvą iškepsim.

Sugavo bernal gaidį, nunešė mergoms. Tos prikūreno krosnį, sviedė gaidį — tik plunksnos čirškia. O gaidys laksto po pečių ir vis gieda:

— Pilk, uodega, vandenį! Pilk, pilk, pilk, pilk!
Vanduo tik užt, užt — užpylė visą ugnį — ir pečius bema-
tant atšalo. Vėl gaidys sau tupi pelenuose.
Kiek palūkėjęs, ponas sako:

— Dabar išmeskit iš pečiaus tą gaidį: jau jis ten sudegė.
Atidaro bernal pečių — ogi gaidys sveikutėlis krapštosi pe-
lenuose. Išskrido pro duris, atsitūpė ant stogo ir vėl gieda:

— Kakariekū, ei pone, pone,
Kakariekū, tu karaliūne,
Kakariekū, išgaišinsiu dvarą,
Kakariekū, ir patį poną!
Kakariekū, atiduok senio girnas!

Ponas visai įtūžo:

— Na, ką dabar su juo daryti?! Reikia tučtuojau papiauti!
Pagavo bernal gaidį, nukirto galvą. Mergos nupešė jį kuo gražiausiai ir išvirė. Suvalgė ponas gaidį, net kaulelius ap-
čiulpė. Paskui atsigulė ant lovos ir juokiasi:

— Nagi, pagiedok dabar, gaidy, pagiedok!

Pagulėjo kiek ponas, tik gaidys lap-lap-lap sparnais pilve
ir plyšauja:

— Kakariekū, ei pone, pone,
Kakariekū, tu karaliūne,
Kakariekū, išgaišinsiu dvarą,
Kakariekū, ir patį poną!
Kakariekū, atiduok senio girnas!

Kad išsigando ponas! Dabar tai jam tikrai atėjo galas: kaipgi
gaidį iš pilvo išimsi?

Liepia ponas bernams:

— Pasiimkit aštrų dalgį, o aš eisiu laukan. Kai tik gaidys
galvą kyštels, tuoj nukirskit.

Bernai stovi, laukia. Vos gaidys kyštelėjo galvą, bernai tik
žakt — ponui visą uodegą ir nupiovė.

ŠALTIS

Gyveno kartą du broliai. Vienas seną motiną karšino,
o antras — uošvę. Šis uošvės labai nekenė ir vis
galvojo, kaip ja atsikratyti. Viena kartą viduržiemę
brolis įsisodino uošvę į roges ir nuvežė į girią, many-
damas, kad ji tenai sušals.

Senutė girioje raitosi nuo šalčio, ogi žiūri — at-
eina toks vyras, gerai apsirengęs, ir sako:

— Šąla, motin, šąla!

— Tegul, vaikeli, šąla, — atsiliepta senutė, — šalčio laikas,
jo valia.

Vyras nuėjo. Neužilgo jis sugrįžo ir atnešė senutei kailinius. Ir vėl sako:

— Šąla, motin, šąla!

— Tegul sau šąla, — vėl atsiliepią senutė, — šalčio laikas, jo valia.

Vyras vėl atnešė senutei skarą, veltinius.

Rytą žentas atvažiavo, manydamas, kad ras uošvę sušalusią, o rado šiltai apsirengusią, gyvą ir sveiką.

Antras brolis, apie tai sužinojęs, galvoja sau:

— Vešiu ir aš savo motiną. Tegu ir jai šaltis kailinius atneša.

Nuvežė į girią ir paliko. Vėl ateina tas vyras ir sako:

— Šąla, motin, šąla!

O toji kaip ims keikti šaltį:

— O kad jis galą gautų bešaldamas, kad jis sprandą nusisuktų!

Vos tas vyras nuėjo, pradėjo dar labiau šalti, net medžiai braška! Po kiek laiko vyras vėl ateina prie senės ir vėl sako:

— Šąla, motin, šąla!

O ta dar labiau pyksta, keikia! Bekeikdama ir visai sušalo, — nei kailinių, nei skarų jai šaltis neatnešė.

KAIP TURTINGAS BROLIS VARGŠUI PAVYDĖJO

uvo du broliai: vienas labai turtingas, o kitas nieko neturėjo. Neturtingasis vis eidavo pas turtingąjį brolių nors pieno šlakelio, duonos kampelio prašyti, bet šis niekada nieko neduodavo.

Kartą tas vargšas brolis ėjo keliu ir mato — šuo negyvas begulįs. Sako:

— Reikia nunešti tą šunį nuo tako.

Pakėlė vargšas šunį, ogi žiūri — jis pilnas auksinių. Parnešė jį namo, išpylė pinigų, o tas šuo akies mirksniu vėl pasidarė pilnas pinigų. Vėl iškrėtė — ir vėl pilnas. Prikratė vargšas didžiausią krūvą pinigų ir sako savo vaikui:

— Nueik pas dėdę, paprašyk saiką paskolinti.

Vaikas ir paprašė. Turtuolis galvoja: „Ką jis ten seikės? Gal kur kokių pelų gavo?“

Dėl viso pikto ištepė saiko dugną smala ir padavė vaikui. Vargšas suseikėjo pinigų ir vėl siunčia sūnų:

— Nunešk dėdei ir padėkok.

Turtuolis paėmė saiką, žiūri, kad ant dugno keli auksiniai pinigėliai prilipę. Galvoja: „Iš kur jis galėjo gauti tokių pinigų? Varioko ir to neturėdavo, o čia auksinių visų nesusirinko!“ Nueina jis pas vargšą, klausia:

— Brolī, iš kur tu tokių pinigų gavai?

O vargšas buvo pripratęs teisybę sakyti.

— Aš radau ant kelio tokį šunį, pilną pinigų. Kiek tik noriu, tiek pinigų prisikrečiu. Ir dabar dar krečiu.

Turtuolis parėjo namo ir iš pavydo nebeįmano, ką bedaryti, kad tik kaip nors iš vargšo brolio tą šunį atimtu.

Papiovė turtuolis juodą jautį, nulupo odą su ragais ir su kojomis, vakare įlindo pats į tą odą, atėjo po vargšo brolio langu ir baubia:

— Atiduok mano šunį!

Tas klausia:

— O kas tu per vienas?

— Velnias. Atiduok mano šunį!

O vargšas drąsus buvo, neišsigando.

— Gerai, — sako, — ateik rytoj, atiduosiu.

Antrą vakarą, kai tik sutemo, turtuolis vėl į jaučio odą įlindo ir vėl po langu šaukia:

— Atiduok mano šunį!

— Atiduosiu, palauk! Ateik rytoj pasiimti!

Žmogelis šunį per kiaurą dieną krėtė, prisikrėtė pinigų daugybę. Vakare vėl atėjo tas turtuolis po langu, dar pikčiau užbliovė:

— Atiduok mano šunį! — Ir, su ragais langą išdūręs, jau rabždinosi į trobą.

Žmogelis išmetė pro langą tą šuns odą:

— Še, pasiimk savo šunį, jei taip reikalingas!

Turtuolis pastvėrė, nešasi. Bet iš tos nekantrybės nė iki namų nepriėjo — parūpo jam tą šunį pakratyti. Ir šiaip tuzgina, ir taip — nėra auksinių, ir gana. Kad nors vienas pinigėlis būtų iškritęs!

Iš to piktumo turtuolis net jaučio odą pamiršo nusivilkti. Paskui, kai jau norėjo išlįsti iš jaučio odos, žiūri, kad ta priaugusi. Taip ir vaikščiojo turtuolis iki amžiaus galo į velnią panašus ir vis savo varguoliui broliui pavydėjo.

DEVYNIŲ BROLIŲ SESELĖ

eniai, labai seniai gyveno devyni broliai ir dešimta seselė. Kartą išjojo broliai į girią medžioti ir neparjojo. Laukė, laukė seselė ir susiruošė brolių ieškoti. Iškepė devynis pyragėlius ir išėjo. Eina per girią, ogi žiūri — atbėga slibinas su devyniomis galvomis.

— Mergele, mergele, kur eini?

— Einu ieškot devynių brolių, nešu devynis pyragėlius.

— Duok ir man vieną!

Seselė parito į pakalnę vieną pyragėlį. Slibinas paskui pyragėlių nubėgo, ėda pasigriebęs, o seselė vėl toliau per girią skuba.

Kiek palaukęs, slibinas vėl pasivijo seselę:

— Mergele, mergele, kur eini?

— Einu ieškot devynių brolių, nešu aštuonis pyragėlius.

— Duok ir man vieną.

Parito seselė pyragėlį į pakalnę, ir slibinas šoko paskui ją. Surijo ir vėl seselę vejasi. Prisivijęs sako:

— Mergele, mergele, kur eini?

— Einu ieškot devynių brolių, nešu septynis pyragėlius.

— Duok ir man vieną!

Parito seselė dar vieną pyragėlį. Slibinas ėda, o seselė skuba, lekia tekina per girią. Vėl atbėga slibinas:

— Mergele, mergele, kur eini?

— Einu ieškot devynių brolių, nešu šešis pyragėlius.

— Duok ir man vieną!

Vėl seselė parito pyragėlį į pakalnę, slibinas jį prarijo ir vėl vejasi.

Galų gale parito seselė pakalnėn paskutinį pyragėlį, o pati įlipo į ąžuolą, į pačią viršūnę, ir sėdi. Slibinas pribėgo ir taip pat ropščiasi į medį. Bet griebėsi už šakų — šakos nulūžo, nukrito slibinas ant žemės. Mato, kad neįlips, ir pradėjo graužti ąžuolą. Graužia, graužia, o seselė verkia, viršūnėj sėdėdama. Lėkė vanagas pro šalį. Seselė jam sako:

— Vanagėli broleli, nulėk, pasakyk devyniems broliams, kad jų seselė ąžuole sėdi, o slibinas ąžuolą graužia.

Vanagas atsakė:

— Neturiu laiko. Geriau aš karvelį pavysiu ir savo vaikams parnešiu.

Verkia seselė. Pamatė varną praskrendant ir sako:

— Varnele juodoji, nulėk, pasakyk devyniems broliams, kad jų seselė ąžuole sėdi, o slibinas ąžuolą graužia!

— Neturiu laiko! Man reikia vaikus perėti!

Lėkė pro šalį gegutė. Seselė prašo:

— Gegute raiboji, nulėk, pasakyk mano broliams, kad jų seselė ąžuole sėdi, o slibinas ąžuolą graužia!

— Gerai, pasakysiu!

Gegutė nulėkė, užkukavo po brolių langu:

— Kū-kū!

Devyni broleliai, kū-kū,

Balnokit žirgus, kū-kū,

Jūsų seselė, kū-kū,

Ąžuole sėdi, kū-kū,

Ir galliai verkia, kū-kū!

Devyniagalvis, kū-kū,

Ąžuolą graužia, kū-kū!

Devyni broliai pasibalnojo žirgus, prisijuosė kardus ir joja, skūbina seselės gelbėti — net žemė dreba! Slibinas išgirdo ir klausia:

— Mergele, mergele, kas čia atidunda? Ar dangus griūva, ar žemė linksta, ar tavo broliai atjoja?

— Nei žemė linksta, nei broliai atjoja, tik vėjas pučia, medžiai braška.

Devyniagalvis vėl graužia ąžuolą visomis galvomis. Nebe-
daug jau liko, rodos, tuoj tuoj grius ąžuolas. Bet ir broliai ne-
betoli. Atjojo, nukirto slibinui visas devynias galvas, išvadavo
seselę ir parjojo namo. Gal ir dabar kur tebegyvena devyni
broliukai ir dešimta seselė.

KAIP KAREIVIS BAJORUS APLOŠĖ

K

artą lošė kortomis du generolai ir paprastas kareivis. Nusibodo jiems lošti kortomis, o darbo dirbti generolai, bajorais būdami, nenori. Vienas ir sugalvojo:

— Kas iš tų kortų? Loškim kitaip: kiekvienas turi pasakyti kokį nebūtą daiktą, o kas pasakys „neteisybė“, tas pralaimės.

Visi sutiko. Pradėjo vyriausias generolas pasakoti:

— Mano tėvas turėjo labai išmintingą šeimininę. Kai ji pasodindavo kopūstus, tai šie tokie dideli užaugdavo, kad ant

vieno lapo galima būdavo šimtą kareivių sustatyti ir per Nemuną pervežti.

— Čia teisybė, — sako aniedu. — Ko tik tam pasauly nepasitaiko?

Pradėjo kitas generolas pasakoti:

— O mano tėvas užaugino tokį jautį, kad paploves neturėjo kur taukų išleisti. Jeigu būtų išlejęs, tai visą miestą būtų paskandinęs.

— Teisybė, — sako antrasis generolas.

Ir kareivis sutinka:

— Kodėl ne, gali būti. Mat, pas tuos bajorus vis ne kaip pas žmones...

Na, dabar atėjo eilė pasakoti kareiviui.

— Kartą, — sako jis, — mano tėvas paleido dvylika avilių bičių, suskalčiavo visas biteles ir liepė man per dieną jas ganyti. Aš ganiau, ganiau, o vakare parginiau namo. Tėvas pasitiko, pradėjo skalčiuoti bites ir vienos nerado. „Eik, — sako, — ir surask mano bitele.“ Ką darysi? Išėjau į mišką, ieškau. Prieinu prie vieno ažuolo, girdžiu — viršūnėj zvimbia. Lipau, lipau ir sudaviau galva į kažką kietą. Žiūriu — dangus. Pramušiau skylę, įlindau pro ją į dangų, o čia dievas, talką sukvietęs, linus mina. Visi talkininkai — šventieji — girtutėliai snaudžia, tik pats dievas dar šiek tiek laikosi. „Ko tau čia?“ — klausia mane dievas. Aš nusigandau ir nebežinau, ką sakyti. Dievas manęs pasigailėjo ir dovanuoja man kepurę...

— Jeigu tu buvai danguj, tai gal mūsų tėvus matei? — neiškentę paklausė bajorai — generolai.

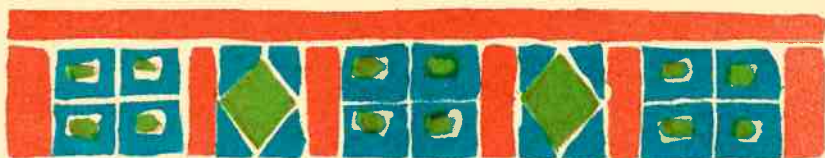
— O kaipgi nematysi? Mačiau! Skurdžiai vargšai gyvena: nuplyšę, nudriskę, kiaules po balą gano! Nebeatpažintum, kad bajorai. Man jų pagailo ir atidaviau jiems tą kepurę, kurią man dievas davė, bet jie niekaip gražiuoju nepasidalino, vienas į save, o kitas į save kepurę traukia. Ir taip abu susimušė,

kad dievas liepė jiems duoti po dvidešimt penkias rykštes, kad nusiramintų.

— Netelsybė! Netelsybė! — per kits kitą ėmė šaukti generolai.

— Tegul bus ir netelsybė, — sako kareivis, — bet už netelsybę pinigų moka.

Suprato tada generolai, kad juos kareivis apmelavo.

MELAGIŲ PASAKA

Buvo kartą toks melagis. Beslampoindamas pamariu, susitiko kitą melagį ir klausia:

— Ar nematei akmens plaukiant?

— Mačiau, — sako tas, — dar ir gornos ant viršaus užmestos, ir jos plaukia.

— O, — apsidžiaugė pirmasis melagis, — tu tinki man į draugus. Aš eisiu į vieną karalystę ir pameluosiu, o tu paskui ateisi. Jau pats žinosi, ką pasakyti.

— Žinosiu.

Pirmasis melagis nuėjo pas karalių ir paprašė alaus atsigerti. Karalius buvo šykštus ir ėmė atsikalbinėti:

— Pas mus neužaugo java, tai neturim iš ko nė alaus padaryti.

O melagis sako:

— Vaje, karaliau, toj karalystėj, iš kur aš atėjau, kad už-

derėjo javai, kad užaugo avižos! Nuo vieno šiaudo žmonės padaro dvylika statinių alaus!

Karalius nepatikėjo:

— Aš dedu tris šimtus, kad tu meluoji.

Bet melagis nenusileidžia:

— O aš dedu tris šimtus, kad tai teisybė.

Susilažino įjedu, ir karalius pasiuntė tarną į tą karalystę pažiūrėti, ar tai teisybė. Joja tarnas ir sutinka antrąjį melagį.

— Iš kur tu, žmogau? Gal iš tos ir tos karalystės?

— Iš tos pačios.

Apsidžiaugė tarnas ir vėl klausia:

— Ar nežinai, kaip ten užaugo avižos? Kiek nuo vieno šiaudo galima padaryti alaus?

— Nežinau, nebuvau, kai alų darė, — sako antrasis melagis. — Tik mačiau, kaip kirtu avižas: trys vyrai su kirviais vieną šiaudą tris dienas kirtę.

Tarnas padėkojo melagiui, kad tasai jam kelią sutrumpino, ir pakvietė pas karalių pavišėti. Tarnui, parjojus, karalius jį klausia:

— Ar teisybė, kad toj karalystėj nuo vieno šiaudo žmonės padaro dvylika statinių alaus?

— Teisybė, mielas karaliau, dar ir žmogų iš to krašto parvedžiau.

Atidavė karalius melagiui tris šimtus, ir tiedu išėjo sau. Pirmasis sako:

— Eisiu, dar vienam karaliui pameluosiu — dar daugiau gausiu. Tu vėl sugalvosi, ką paklaustas atsakyti. Tik nelgal truk, ateik.

Nuėjo melagis pas kitą karalių ir prašo kopūstų. Karalius buvo šykštus ir sako:

— Neturim, šįmet neužaugo kopūstai.

O melagis porina:

— Mielas karaliau, toj karalystėj, iš kur aš atkeliavau, kad užaugo kopūstai! Dvylika statinių iš vienos galvos žmonės prikapojo!

Karalius netiki:

— Neteisybė!

O melagis ginčijasi:

— Karaliau, aš dedu šešis šimtus, kad tai teisybė.

— Ir aš dedu, kad neteisybė.

Išsiuntė karalius į aną karalystę tarną pažiūrėti. Tas joja, joja ir sutinka antrą melagį.

— Žmogau, gal tu iš tos ir tos karalystės?

— Iš tos pačios.

Apsidžiaugė tarnas ir vėl klausia:

— Gal žinai, kaip ten užaugo kopūstai? Kiek iš vienos galvos galima statinių prikapotį?

— Nežinau, — sako melagis, — nebuvo, kai kapojo. Tik mačiau, kad vieną galvą dvylika arklių vežė į marias skandin-ti. Jei ji pasmirstų, būtų didelis maras.

Tarnas ir sako:

— Ačiū, kad man kelią sutrumpinai. Joram kartu, pas mus paviešėsi.

Parjojo abudu. Karalius klausia tarno:

— Ar teisybė, kad anoj karalystėj iš vieno kopūsto galvos žmonės dvylika statinių prikapoja?

— Teisybė, karaliau; dar ir žmogų iš to krašto atsivedžiau.

Ką darys karalius, atidavė jiems šešis šimtus auksinių. O abu melagiai nukeliavo į trečią karalystę.

Nuėjo pirmasis melagis pas karalių ir klausia:

— Ar nematei, karaliau, dyvų?

— Nemačiau.

— Mielas karaliau, į tą miestą, kuriame aš buvau, atleikia paukštis, atsitupia ant bokšto ir nuo dangaus žvaigždes lesa.

Karalius netiki:

— Netelsybė!

— Teisybė! Aš galiu ginčytis iš didelių pinigų. Dedu dvylika šimtų.

Karalius sako:

— Ir aš dedu.

Ir išsiuntė tarną pažiūrėti. Tas joja, joja ir sutinka antrąjį melagį.

— Iš kur tu, žmogau? Bene būsi iš to ir to miesto?

— Iš to paties.

Apsidžiaugė tarnas ir vėl klausia:

— Gal žinai, kokio ten didumo paukštis atlekia?

— Paukščio nemačiau. Tik mačiau, kaip jo kiaušinį dvylika vyrų su kartimis į rūšį stūmė.

Tarnas sako:

— Ačiū, kad man kelią sutrumpinai. Jojam kartu, pas mus paviešėsi.

Parjojo abu. Karalius klausia:

— Ar teisybė, kad į aną miestą atlekia toks didelis paukštis, kad, ant bokšto atsitūpęs, nuo dangaus žvaigždes lesa?

— Teisybė, karaliau. Dar ir žmogų iš to miesto atsivedžiau.

Ką darys karalius, atidavė melagiui dvylika šimtų.

Grižo abu melagaii namo, pasidalino pinigus. Bet pirmasis melagis nusuko nuo antrojo tris skatikus:

— Ateik sekmadienį, gausi, — sako jis, o pats atiduoti nenori.

Sekmadienio rytą pirmasis melagis dailiai apsirengė, atsigulė ant lentos ir liepė žmonai sakyti, kad jis mirė. Žmona pasitrynė akis svogūnais, verkia. Ateina antrasis melagis trijų skatikų. Pamatė bičiulį, gulintį ant lentos, ir sako:

— Gerai, už tris skatikus nors tris sykius su žarstekliu per pilvą rėšiu.

Išgirdo tuos žodžius numirėlis ir tuoj atgijo. Antrasis melagis sako:

— Atiduok tris skatikus.

O pirmasis išsisukinėja:

— Neturiu. Ateik kitą sekmadienį, atiduosiu.

Kitą sekmadienį pirmasis melagis įlindo į bulvių duobę. Ateina bičiulis trijų skatikų, klausia žmonos:

— Kur vyras?

— Mirė.

— Kur palaidojai?

— Bulvių duobėje.

— Eisiu už tris skatikus pasimelsti.

Atėjęs prie duobės, kasa šiaudus ir baubia kaip bulius. Nebeiškenčia pirmasis melagis duobėje ir sako:

— Šiū, blaurybe!

— Ar tu čia, brolau?

— Aš.

— Atiduok tris skatikus.

— Neturiu. Ateik kitą sekmadienį, atiduosiu.

Kitą sekmadienį pirmasis melagis nuėjo į koplyčią, įlindo į karstą ir guli. Vakare atėjo bičiulis trijų skatikų prašyti. Žiūri, kad į koplyčią ateina dvylika vagių, atsineša pinigų dalintis. Tas neturi kur dėtis. Atsistojo palei sieną nekrutėdamas, kaip statula, ir stovi.

Vagys pripylė trylika krūvų pinigų, o jų buvo dvylika, ir nebežino, kaip pasidalinti. Vienas vagis sako:

— Kas šitai statulai, kur prie sienos stovi, galvą nukirs, tam teks tryliktoji krūva.

Ir patsai, pasiėmęs kirvį, eina kirsti. Pagailo bičiulio karste gulinčiam pirmajam melagiui ir jis baisiu balsu sušuko:

— Kelkitės, visi negyvėliai! Dabar mums pinigų bus gana!

Plėšikai išsigando ir pabėgo, o tie du melagiai jų paliktus pinigus ėmė dalintis po lygiai ir vėl dėl trijų skatikų susiginčijo. Gal būt, tebesiginčija ir šiandien.

KARALAITIS IR JO ŽVĒRYS

artā gyveno karalius. Jis turēja sūnų ir dukterį. Užaugę vaikai iškellavo į pasaulį pasižmonėti. Beedami per girią, jiedu pamatė žiburį. Karalaitis paliko seserį po medžiu besėdinčią, o pats nuėjo pasižiūrėti, kas ten gyvena. Priėjo artyn, žiūrį, kad devyni galvažudžiai vakarienę valgo. Karalaitis barkštelėjo kardu į duris. Vyriausias galvažudys sako vienam:

— Eik, pažiūrėk, kas ten beldžiasi.

Vos tas galvažudys duris pravėrė, karalaitis jį nukirto. Kiti, nesulaukę jo sugrįžtant, irgi ėjo pažiūrėti. Taip karalaitis visiems po vieną galvas nukapojo, tik vyriausias galvažudys liko. Išėjo ir jis. O karalaičio kardas jau atšipęs — tik įkirto į kaklą ir gyvą paliko. Sukrovė karalaitis visus galvažudžius į rūšį ir tą gyvąjį paguldė. Paskui pasišaukė seserį, leido visur vaikštinėti, šelmininkauti, tik šiukštu uždraudė jai į rūšį lipti.

Kitą dieną karalaitis išėjo į girią medžioti. Bemedžiodamas pagavo mešką, bet pasigailėjo, neužmušė jos ir parsivedė į namus, paskui pagavo šerną. Kitą dieną rado į spąstus įkliuvusius lapę ir žulkį — ir tuos parsivedė namo.

Vos brolis vėl išsiruošė į girią, sesuo nebeiškentė ir nusku-bėjo į rūšį. Ją pamatęs, tas pusgyvis galvažudys prašneko:

- Pagydyk mane. Aš tave pinigais apipilsiu.
- Kaip aš tave pagydysiu, kad vaistų neturiu?
- Nueik į devintą kambarį. Ten rasi rykštę ir akmenį. Su rykšte mostelk, ir akmuo atsivers, o iš jo pradės tekėti gyvas,

jaunas, sveikas, gražus, stiprus vanduo. Mano žaizdas patepsi tuo vandeniu, ir aš būsiu sveikas ir gražus. Tada mudu vesimės. Bet pirma turime tavo brolių nužudyti.

— O kaipgi mes brolių nužudysim?

— Kai jis pareis iš girios, pasakyk jam: „Broli, ar nutrauktum, jei aš tau dešimčia dvilinkų šilkų rankas užpakaly suriščiau?“ Paskui pašauk mane.

Karalaitė taip ir padarė. Parėjo brolis namo. Sesuo padavė jam valgyti ir klausia:

— Broleli, ar nutrauktum, jei aš tau rankas užpakaly dešimčia dvilinkų šilkų suriščiau?

Brolis pagalvojo, kad sesuo juokauja, ir sako:

— Nagi, surišk!

Ji surišo.

— Dabar, — sako, — nutrauk, broli.

Brolis traukė, traukė — nenutraukė. Atėjo galvažudys ir jau norėjo karalaitėiui galvą nukirsti. Bet tasai prašo:

— Palaukit, duokit man su žvėrimis atsisveikinti.

Nuėjo brolis pas žvėris, graudžiai uždūdavo.

Lapė ir zuikis klausia:

— Kodėl mūsų karalaitis taip liūdnei dūduoja?

O šernas su meška sako:

— Pulkim ir atriškim jam rankas.

Žvėrys nutraukė šilkus, sudraskė galvažudį. Paskui karalaitis sako seseriai:

— Aš tave visur kartu vedžiojau, o tu mane nužudyti norėjai. Pasilik čia, kol nepriverksi pilno katilo ašarų! — Ir išėjo, pasiėmęs savo žvėris.

Ėjo karalaitis su žvėrimis pro marias. Žiūri, sėdi pamary karalaitė, atvežta devyngalviui slibinui atiduoti, ir gailiai rauda. Karalaitis su savo žvėrimis bematant slibiną sudraskė, iš visų galvų liežuvius išpiaustė ir klausia karalaitės:

— Ar tekėsi už manęs?

Toji apkabino savo išvaduotoją ir sako:

— Tekėsiu.

Ir važiuoja jiedu pas karalių. Karalaitis buvo labai pavargęs ir karietoje užmigo. Tada vežėjas jį nužudė, o paskui sako karalaiti:

— Jei parvažiavus nesakysi, kad aš tave išgelbėjau, tai aš ir tave nužudysiu.

Karalius su karaliene pasitiko dukterį, džiaugiasi, kad gyva. O kai tik vežėjas pasigyrė, kad ją išgelbėjęs, karalienė tuoj ir vestuves pradėjo ruošti.

O karalaitis liko gulėti pakelej nužudytas. Bet jo žvėrys nesnaudė. Bematant zuikis ir lapė nubėgo į tų galvažudžių namus, išoko pro langą į devintąjį kambarį, rado tą rykštę ir akmenį ir parnešė karalaičiui gyvo, sveiko, jauno, gražaus, stipraus vandens. Atnešę patėpė karalaičio žaizdas, tas atsikėlė, šneka:

— A, tai gardžiai miegojau.

Papasakojo žvėrys, kokią klastą vežėjas sumanė, ir karalaitis nuskubėjo į dvarą.

O ten jau vestuvės prasidėjusios, sėdi karalaitė šalia vežėjo ir ašaras braukia.

— Ponai, — klausia karalaitis, — kas čia per šventė?

— Nagi mūsų vežėjas išgelbėjo karalaitę nuo slibino, ir šiandien jų vestuvės.

— Jei gi jis išgelbėjo karalaitę nuo slibino, tegul ženklus parodo! — sako karalaitis.

O ponai stebisi:

— Kokie ženklai gali būti nuo slibinų?

Tada karalaitis išėmė tuos liežuvius ir parodė:

— Žiūrėkit, kokie ženklai nuo slibinų gali būti!

Tuo metu ir karalaitė pamatė savo išgelbėtoją, apsidžiaugė ir papasakojo, kaip ją karalaitis išgelbėjęs, kaip vežėjas jį nužudęs ir iš karietos išmetęs.

Dabar jau karalaitis jaunikio vieton buvo pasodintas, ir visi svečiai ilgai valgė, gėrė, linksminos. Paskui karalius atidavė jaunesiems pusę karalystės, ir jiedu laimingai gyveno. O karaliačio sesuo dar ilgai tūnojo galvažudžių trobelėje, kol pilną kubilą ašarų priverkė.

TRYS BROLIAI

gyveno senelis su senute ir turėjo tris sūnus. Du buvo protingi, o trečiasis kvailas. Protingieji visokius darbus dirba, o kvailys nieko nesugeba, nėra kur jo dėti. Kartą, kai protingieji arė laukus, motina sako kvailiui:

— Kelkis! Nuneši nors pusryčius broliams.

Privirė motina puodą košės — kvailys ir neša. Neša neša... Atsigrįžta, žiūri — šešėlis paskui jį eina. Kad ims kvailys bėgti! O šešėlis vis tlek vejasi.

Užsimojo kvailys ir metė puodą su koše į savo šešėlį! Puodas sudužo, košė ištiško, o kvailys atbėgo rėkdamas pas brolius.

— Broliau, gelbėkit! Velnias mane vejasi.

— Oi tu, kvaily, — gėdina jį broliai, — pažiūrėk: juk kiekvienas žmogus turi šešėlį. Ko čia dabar išsigandal?! Ir kur dėjai mūsų pusryčius?

— Ogi kaip mečiau į šešėlį puodą su koše — ir ištiško.

— Na, ką su tavim darysi? Eisime namo pavalgyti, o tu ganyk jautukus, saugok, kad gyliai jų nekapotų.

Ir nuėjo.

O tas kvailys nusilaužė didžiausią lazda, atsisėdo prie jautukų. Tie ėda, gyliai juos puola. Vos tik atsitūps gylys ant jautuko, kvailys kaip duos įsibėgėjęs jautukui ta lazda!.. Mušė, mušė gylius ir jautukus užmušė. Ateina broliai.

— Oho, — džiaugiasi, — kaip kvailio priganyta! Net guli jautukai.

Kelia, kelia jautukus, bet tie — nė krust.

— Kvaily, kvaily, — susiėmė už galvų broliai, — juk tu jautukus užmušei!

— O ką man reikėjo daryti?! Gyliai vis lindo, lindo, aš juos su lazda ir kapojau.

Mušė jį broliai, barė tėvas su motina, bet ką kvailiui padarysi?

— Eik, — sako, — į pirtį: užraugėm ten alų, tai, žiūrėk, kad jis neišbėgtų, kai pradės vaikščioti.

Nuėjo kvailys, į vieną bačką pažiūrėjo, į kitą — niekas ten nevaikščioja.

Tada kvailys uždarė pirties duris, visą alų išleido iš bačkų, o pats kelnes pasiraitė ir braido po alų.

— Ot, — sako, — kai taip pavaikštinėsiu, tai ir alus greičiau vaikščios.

Ateina motina pažiūrėti, kažin kaip čia tas kvailys alų saugo.

Vos pravėrė pirties duris, visas alus laukan užtelėjo! Kvailys stovi, atsiraitojęs kelnes.

— Ką tu čia darai?! — išsigando motina.

— Ogi po alų vaikštinėju. Juk sakėt, kad vaikščioti reikia.

Na, ką tam kvailiui padarysi?

Kitą dieną tėvas sako:

— Tegul jis nors grūdus sumala, į malūną nuvažiavęs. Miltų nėra.

Nuvažiavo kvailys į malūną, sumalė grūdus, prisipylė maišus miltų ir važiuoja atgal. Važiuoja ir dūsauja:

— Oi, kaip noriu valgyti! Imsiu ir užsimašysiu košės ežere.
Kilst vieną maišą, išpylė, makaluoja ir vis kalba:

— Skalsink, dieve, vandenį, o miltų užteks.

Maišė, maišė kvailys, visus miltus išpylė, o košės ežere kaip nėra, taip nėra. Sėdo į tuščią vežimą ir važiuoja namo.

Tėvas klausia:

— Tai sumalei?

— Sumaliau.

— O kur miltai?

— Nagi taip norėjau valgyt, kad sumaniau užsimašyti košės ežere. Maišiau, maišiau ir visus miltus išpyliau.

Kartą tėvas taip perpyko, kad paliepė protingiesiems broliams:

— Imkit ir įmeskit tą kvailį į ežerą!

Broliai nuvežė kvailį prie ežero, įkišo į maišą, užrišo ir paliko ant ledo. Reikėjo prakirst eketę ežere, o jie užmiršo kirvį. Sugrižo protingieji broliai namo kirvio paimti, o kvailys rėkia maiše:

— Nei aš moku skaityti, nei aš moku rašyti, tai kam mane dabar karalium uždeda!

Važiuoja pro ežerą ponas, girdi:

— Nei aš moku skaityti, nei aš moku rašyti, — kam mane karalium uždeda!

Pasigobėjo ponas valdžios ir sako:

— Aš moku rašyti ir moku skaityti — tegul mane uždeda karalium!

— Tai išleisk, — atsiliepė kvailys, — mane iš maišol!

Atrišo ponas maišą, išleido kvailį.

Tas sako ponui:

— Lįsk dabar mano vieton — tai būsi karalium.

Užrišo kvailys maišą su ponu, o pats atsisėdo į karietą, apsisvilko gražiais pono rūbais ir važiuoja.

Tuo tarpu broliai poną su maišu įsviedė į ežerą. Grįžo namo, žiūri — prie vartų karieta stovi, ir iš jos kvailys lipa.

— Oho, koks tu pasidarei ponas! — nustebo broliai. — Tur būt, gera tam ežero dugne?

— O, kaip gera! Jūs nežinot, broleliai, kiek ten turtų visokių! — atsiliepė kvailys.

Pasigobėjo broliai turtų.

— Tai, — sako, — dabar tu mus įmesk į ežerą. Pamatysi, mes dar ne tokiom karietom parvažiuosim!

— Lįskite į maišą!

Įstūmė kvailys tuos protinguosius brolius ežeran ir nuskindino, o pats parėjo namo ir gyveno sau laimingai.

BURTININKĖ

K

artą gyveno labai neturtinga našlė. Nesugalvodama, kaip pramisti, o elgetauti nenorėdama, ji apsiskelbė esanti burtininkė.

Vieną kartą našlė nuvedė kaimyno ožką ir paslėpė krūmuose. Kaimynas šaukė, šaukė ožką, bet veltui. O našlė čia pat sukinėjasi. Kaimynas ją klausia:

— Ar nematei mano ožkos?

— Nemačiau, bet jeigu nori, tai išbursiu, kur tavo ožka.

— Burk, — sako kaimynas.

Bobelė įėjo į savo trobą, pabuvo kiek tenai ir išėjusi sako:

— Tavo ožka yra anuose krūmuose.

Kaimynas nuėjo ir rado ožką.

Neužilgo našlė nuvedė kito kaimyno jaučius į mišką ir pririšo prie medžio. Pati pasislėpė ir žiūri. Ėjo keltu mėsininkas ir, pamatęs paliktus be priežiūros jaučius, apsidairė, ar niekas nemato, atrišo ir nusivedė.

Bobelė sugrįžo į namus. Tuoj pat atbėgo tas kaimynas, kurio jaučiai dingo.

— Išburk, susimildama, kur mano jaučiai.

— Gerai, išbursiu, — sako našlė, — bet ką tu man už tai duosi? Duok rugių pūrą, tai bursiu.

— Duosiu, duosiu, tik pasakyk, kur mano jaučiai.

Našlė įėjo į trobelę, pabuvo kiek ir išėjusi sako:

— Bėk greitai į miestelį pas mėsininką, nes jisai tavo jaučius paplauti žada.

Kaimynas nujojo į miestelį ir iš tikrųjų rado mėsininką, peilius galandantį, jo jaučius plauti besitaisantį.

Kiek pabuvus, nuvedė bobelė kito kaimyno arklį į mišką, pririšo prie ąžuolo. Ir tas kaimynas net tekinas atbėga:

— Išburk, kur mano arklys!

O bobelė atsako:

— Bursiu, jei duosi mėsos ir kvietinių miltų.

Kaimynas tuoj atnešė mėsos, miltų. Ta sako:

— Eik į mišką. Prie storiausio ąžuolo rasi savo arklį.

O kaimynas dar klausia:

— Ar negalėčiau aš vagies sugauti?

— Vagis išsigandęs tavo arklį paliko, o pats pabėgo. Geriau nelauk jo, nebesugrįš.

Na, ir tas kaimynas rado arklį, kaip buvo pasakyta. Našlė pasidarė garsia burtininke.

Kartą kažkas pavogė pono pinigus. Ponas siunčia vežėją ir tarną (o jie ir buvo tie vagys), kad atvežtų burtininkę. Bobelė išsigando, nenori važiuoti, bet ką darys? Sėdi bobelė pono karietoj, iš baimės galvą krapšto ir šneka:

— Kad bus, tai bus, kad bus, tai bus...

Tarnas su vežėju pagalvojo, kad bobelė jau viską žino, ir pradėjo maldauti, kad toji juos išgelbėtų nuo bausmės. Bobelė tuoj viską suprato ir sako:

— Gerai, bet ką jūs man už tai duosite?

Susiderėjo, kad šiedu duos jai tris šimtus rublių ir parodys vietą, kur pono pinigai paslėpti, nes jai daug vargo būsią, kol išburs.

Nuvažiavusi pas poną, bobelė sako:

— Jei duosi man pavogtųjų pinigų trečią dalį, tai bursiu.

Ką darys ponas, sutiko.

Bobelė sako:

— Aš pirma turiu gerai išsimiegoti, o rytoj pabursiu ir pinigus dalysimės.

Rytą ji paprašė, kad ponas lieptų tarnui eiti su ja pinigų iškasti. Tas tuoj pat iškasė.

Ponas ir klausia:

— Ar tik ne jo čia darbas?

— Ne, ne. Jau vagis už kalnų ir miškų ir nebesugriš, nes sužinojo mane čia esant.

Ponas pasidalino rastais pinigais su bobele, bet dar netiki, kad ji tokia burtininkė, ir sumanė ją išbandyti. Sukvietė daugybę svečių, su jais ir burtininkę pasodino už stalo. Liepė virėjui, kad jis visiems svečiams iškeptų po jerubę, o burtininkei — varną. Žiūrės, ar ta pažins.

Susėdo visi ponai už stalo, ir burtininkė tarp jų. Sėdi bobelė, galvą linguoja ir šneka sau:

— Oi tu, varna, varnal! Argi tau čia vieta tarp tokių paukščių?

Ponas, pagalvojęs, kad ji pažino iškeptą varną, liepė ir burtininkei jerubę paduoti. Taip ir ponas patikėjo jos būrimu.

O bobelė jau praturtėjo ir bijojo, kad vėl kas burti nelieptų. Kartą ji padegė savo trobelę ir, kai ta įsiliepsnojo, ėmė bėgti aplinkui verkdamą ir šaukdama:

— Mano knygelės sudegė! Mano knygelės sudegė! Jau burti nebegalėsiu!

Už gautus iš pono pinigus ji pasistatė naują trobelę ir gyveno sau, nieko nebebijodama.

KAIP PONAS VARGŠĄ VAIŠINO

yveno sykį varganas žmogelis. Jis taip buvo nuskuręs, kad net vaikams nebeturėjo ko duoti valgyti. O valgyti norisi! Kartą jis sužinojo, kad dvare ponas vestuves kelia. Galvoja sau: „Eisiu ir aš. Ar neduos nors duonos riekelės? Gal dar ir vaikams parnešiu.“

Atėjo į dvarą ir sako tarnams:

— Leiskit man su ponu pasimatyti.

Kur tau, tarnai net prie durų priėti draudžia! Bet jis tol prašėsi, tol tvirtino, kad labai svarbų reikalą į poną turįs, kad tik vieno žodžio paklausias, kol tarnai įleido.

Atėjo pas poną žmogelis, sugniaužęs abu kumščius vieną prie kito, ir sako:

— Ponuli, jei būtų šitoks aukso gabalas, kažin kiek jis būtų vertas?

Ponas nieko nesako, tik žmogų tarp ponų už stalo sodina, duoda gerti, valgyti, kiek tik jis nori. Tas žmogus prisivalgė, atsigėrė. Jau į namus eitų, bet ponas neleidžia. Tuojuo liepė pakinkyti eiklausius arklius į karietą, įsodino žmogelį, dar vi-sokių gardumynų pridėjo, patsai greta atsisėdo ir važiuoja.

Atvažiavo prie to vargšo pirkelės. Ponas padėjo žmogeliui išlipti ir pats kartu į trobelę eina. Vos peržengęs slenkstį, ne-beiškentė ir klausia:

— Parodyk, kur turi tą aukso gabalą?

O žmogelis sako:

— Tai kad aš, ponuli, nesakiau, kad turiu. Aš tik sakiau „jei būtų“!

Na, ir važiavo sau ponas namo, kaip musę kandęs.

GUDRI MERGA

artą susimanė vienas ponas ir uždraudė paprastiems žmoneliams laikyti šunis, — girdi, jie išbaidą žvėris, kuriuos ponas medžioja.

Vieną kaitrią dieną ponas sumanė patikrinti, ar žmonės jo įsakymų klauso. Užėjo jis į vieno bau-džiauninko trobą, bet jo namuose nerado, tik duktė išsirengusi, vienais marškiniais, audė staklėse.

— Kur tavo tėvas? — paklausė ponas.

— Išėjo iš mažo daug ieškoti!

Staiga mergaitė susigriebė, kad ji audžia vienmarškinė, ir sako:

— Kurčias kiemas, langai be kamščių!

Ponas nieko nesuprato, tik pečiais patraukė ir paklausė:

— Gal tu mane kuo pavaišintum?

— Galiu: tarp kojų šutusių, iš užpakalio smukusiu, — atsakė mergaitė.

— Ačiū, nenoriu, — išsigando ponas. — Pasakyk savo tėvui, kad rytoj pas mane į dvarą ateitų.

Vakare mergaitė viską tėvui papasakojo, o tasai, išbaręs dukrą, kam toji prasidedanti su ponu, kitą rytą nuėjo į dvarą.

Ponas pripylė jam taurelę vyno ir klausia:

— Kur tu vakar buvai iš mažo daug ieškoti?

— Sėjau miežius, ponas!

Ponas pagalvojo, kad baudžiauninko duktė sakė tiesą, — juk pasėjus vieną grūdą, gaunama dešimt. Jis vėl paklausė:

— O ką reiškia tavo dukters žodžiai: kurčias kiemas, langai be kamščių?

— Ji norėjo pasakyti, kad ponas uždraudei laikyti šunis, niekas nesulojo, ir ji nežinojo, kad ponas ateini. O langai be kamščių reiškia, kad aš neturiu mažų vaikų, kurie mėgsta dalytis pro langus.

— O kuo ji mane norėjo pavaišinti: tarp kojų šutusių, iš užpakalio smukusiu?

— Sviestu ir kiaušinišiais!

— Gudri, gudri tavo duktė, bet aš dar gudresnis būsiu! — sako ponas. — Tegu ji ateina pas mane nei nuoga, nei apsirėdžiusi, nei raita, nei pėsčia, nei keliu, nei šalia kelio, nei vasarą, nei žiemą. Jei taip atels, tai aš ją vesiu.

— Gerai, ponas, pasakysiu.

Kitą rytą baudžiauninko duktė nusirengė, apsisiautė tinklu, apsižergė ožį ir nujojo pas poną viena vėže. Nujojusi atsistojo tarp rogių ir ratų.

Žiūri ponas, kad baudžiauninko duktė įspėjo jo mįslę, bet vesti jos nenori.

— Jei tu tokia gudri, — sako ponas, — tai išperėk man iš šitų kiaušinių viščiukus! — Ir padavė jai virtus kiaušinius.

— Gerai, — sutiko toji.

Ji parsinešė tuos kiaušinius ir, neilgai trukus, siunčia ponui virtus miežius.

— Tegu ponas tuos miežius pasėja, išaugina, nupiauna ir iš tų grūdų sumala kruopų mano viščiukams.

Nebežino ponas, kokią mįslę duoti gudriai mergai. Turi ją vesti. Tik pareikalavo, kad toji niekad į jo reikalus nesikištų ir nieko neteistų.

Praėjo daug metų. Kartą, ponui išvažiavus tolimon kelionėn, į dvarą atėjo trys žmogeliai ir prašo išspręsti jų ginčą. Vienas jų turėjo botagą, antras — vežimą, o trečias — kumelę. Bevažiuojant į turgų, jie miške sustojo pokaičio, ir, jiems bemiegant, kumelė atsivedė kumeliuką. Žmonės susiginčijo. Vienas šaukia:

— Mano vežimo kumeliukas!

Antras:

— Mano botagas kumeliuką atsivedė!

O trečias:

— Mano kumelės kumeliukas!

Baudžiauninko duktė liepė tiems žmonėms atsinešti tinklą, nuvedė juos ant kalno ir liepė žvejoti. Na, ką jie gali sužvejoti ant kalno?! Stovi ir juokiasi. Tada baudžiauninko duktė sako:

— Kaip jūs ant kalno žvejoti negalite, taip ir botagas su vežimu negali atsivesti kumeliuko, o kumelė — gali.

Tą pačią dieną, kažko susiraukęs, grįžo iš kelionės ponas. Žmona jam viską papasakojo, pralinksminči norėdama, o tasai supyko:

— Juk žmones teisti — vyrų darbas, o tu prižadėjai į mano reikalus nesikišti! Išeik iš mano namų!

Baudžiauninko duktė nenusiminė.

— Leisk, vyrelī, dar nors vakarienės pavalgyti!

Ponas leido. Toji atsinešė skaniausio vyno, prigirdė vyrą ir sako:

— Tu mane parsivežei, tu ir nuvežk atgal į namus!

Ponas nebesiginčijo, liepė pakinkyti karietą, ir jiedu nuvažiavo į to baudžiauninko kiemą.

— Na, lipk iš karietos! — suriko ponas.

— Tu mane iš trobos išsivedei, tu ir įvesk!

Ponas veda savo žmoną į vidų, o toji greit atidarė kamara, kur buvo rūkoma mėsa, ir įstūmė savo vyrą.

Tasai ėmė trokšti ir maldauti žmonos:

— Išleisk, žmonele! Dabar jau visuomet tavęs klausysiu!

Pasigailėjo žmona, išleido vyrą, o tasai nuo to laiko pasidarė kaip šilkinis.

KAIP BERNAS VELNIUS Į PRAGARĄ VIJO

Tarnavo kartą pas ūkininką bernas ištisus metus, o algos tegavo varinį dvylekį. Atsiėmė bernas savo dvylekį ir iš to piktumo trenkė jį į šulinį. Dvylekis nuskendo.

Bet kur dėsis vargo vaikas? Liko pas tą patį ūkininką antriems metams.

Kai metal pasibaigė, atsiėmė bernas savo dvylekį ir vėl trenkė jį į tą patį šulinį.

— Jei žmoniškos algos negaunu, tai nė tokios man nereikia!

Ir tas dvylekis nuskendo.

Dar vienerius metus tam pačiam ūkininkui bernas lenkė nugarą — vėl už dvylekį. Atsiėmė dvylekį metų pabaigoj ir trenkė jį į šulinį. Ir tas dvylekis nuskendo, bet neužilgo visi trys išplaukė.

— Matyt, vargšo žmogaus skriaudą nelengva paskandinti. Eisiu į pasaulį, laimės paieškosiu.

Pasiėmė jis tuos pinigus ir eina. Sutinka senelį. Senelis prašo:

— Ar neturėtum kuo manęs sušelpiti?

— Imk vieną dvylekį. Man dar du liks — užteks.

Senukas padėkojo ir davė bernui kortas.

— Kai su tomis kortomis loši, — sako, — net patį velnią aplošil!

Eina bernas toliau. Sutinka kitą senelį. Ir tas senelis prašo:

— Ar neduotum man ko nors?

— Turiu du dvylekius. Dalykimės pusiau: tau vienas, man vienas. — Ir bernas atidavė seneliui vieną pinigą.

Senukas padėkojo, davė jam savo krepšį ir pamokė:

— Kai norėsi, kad kas į tą krepšį įlįstų, pasakyk: „lįsk į krepšį“, ir tada jau su tuo žmogum daryk, ką nori.

Bernas paėmė krepšį, eina toliau. Sutinka dar vieną senelį. Senelis prašo:

— Ar nesušelptum manęs kuo nors?

— Turiu vieną dvylekį — galiu atiduoti. Man vis tiek jo neužteks, reikės eiti tarnauti. — Ir atidavė seneliui paskutinį pinigą.

Senelis padėkojo ir sako:

— Aš už tai tau duosiu tokią lazda, kuri pati muša.

Bernas pasiėmė lazda ir eina toliau. Prieina dvarą, prašosi nakvynėn. Ponas sako:

— Priimčiau, bet šitas dvaras velnių apsėstas. Mes patys čia nenakvojam, tai kaipgi tu nakvosi?

— Nieko, — sako bernas, — vis kaip nors permiegosiu.

Ponas gūžtelėjo pečiais ir išėjo kitur nakvoti, o bernas susirado lovą ir atsigulė. Vidurnaktį, kur buvęs, kur nebuvęs, atsirado priešais berną velnias ir blinktelėjo ant žemės pilną maišą pinigų.

— Berne, eikš su manim kortomis lošti!

— Gerai, — sako bernas.

Jis išsitraukė tas iš senelio gautas kortas, lošė, lošė su velniu ir visą maišą pinigų išlošė. Gaidys užgiedojo, ir velnias prapuolė. Bernas pinigus po pagalve pasidėjo ir užmigo. Ponas žiūri parvažiavęs, kad bernas gyvas ir sveikas. Apsidžiaugęs prašo:

— Gal dar vieną naktį čia nakvotum?

— Kodėl ne? Galiu, — sutiko bernas.

Vakare ponas vėl išvažiavo, o bernas pasiliko. Vidurnaktį prieš berną atsirado kitas velnias ir blinktelėjo sau po kojomis maišą pinigų.

— Berne, eikš su manim kortomis lošti!

— Kodėl ne? Einam!

Susėdo jie, lošia, lošia. Bernas su savo kortom ir šitą velnią aplošė — visą maišą pinigų išlošė, kol praaušo. Vos gaidys užgiedojo, velnias prapuolė, o bernas sau ramiai užmigo.

Ponas rytą vėl stebisi, kad bernas gyvas, ir prašo:

— Pasilik dar nors vienai nakčiai.

— Gerai, — sako bernas.

Vėl tas ponas išvažiavo kitur nakvoti, o bernas liko. Naktį kad priūžė pilnas dvaras velnių, net juoda! Apipuolė velniai berną, bet tasai išsitraukė savo lazda, o toji lazda taip šoko visus velnius pliekti, kad jie nesavals balsais rėkti pradėjo. Pas-
kui bernas paliepė:

— Lįskit visi į krepšį! — Ir tuoj tie velniai sulindo į krepšį.

Tada bernas nunešė velnius su krepšiu į kalvę, užpylė gerokai anglių, degino, degino velnius, paskui pasidėjo ant priekalo ir taip tvojo kūju, kad net krepšys plyšo, o velniai, iš krepšio ištrūkę, kalvės stogą nukėlė ir nubildėjo į pragarą.

Bernas vėl atsigulė ir miega. Rytą parvažlavo ponas ir sako:

— Viską gerai išsergėjai, bet kam davei kalvės stogą nunešti? Dabar turėsi man užmokėti!

Supyko bernas, šūktelėjo:

— Ponuli, lišk į krepšį!

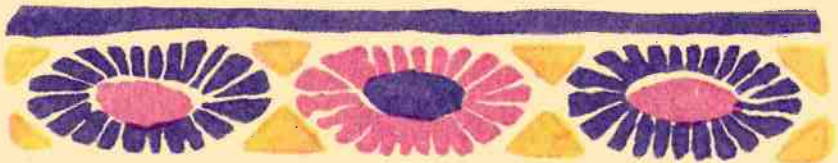
Bematant ponas šmakšt ir atsідūrė krepšyje, o bernas jau su lazda švalstosi — talkosi poną mušti. Kaip ims ponas prašyti:

— Nemušk, susimildamas! Imk, ką tik nori, tik manęs nemušk! Išleisk iš krepšio!

Atsileido bernas ir sako:

— Na, eik sau, o jei dar kartą taip pašnekėsi, ir tau iškaršiu kallį, kaip tiems velniams!

TURINYS

Kaip zuikis teismą laimėjo	3
Žmogus ir lapė	4
Kaip gandras gervei piršosi	6
Gaidelis ir vištelė	7
Kaip vilkas užsimanė duonos išsikepti	9
Kaip veršelis vilkus išvijo	10
Kodėl kietis žvirblį supa	12
Pusė lupta, pusė skusta	14
Kaip senutė vilko uodegėlę verpė	21
Žvirblis ir vilkas	23
Melagė ožka	25
Kaip žvėrys seno arklio išsigando	28
Lapė ir strazdas	29
Ožka ir ožiukai	31
Gudri lapė	34
Laumių audeklas	36
Žvėrių puota	38
Uosis neregys	38
Kodėl šikšnosparnis slapstosi	39
Paukščių ginčas	40
Ką gegutė kukuoja	41
Kodėl gegutė vaikų neperi	41
Žvirblis tinginys	42
Paukščių karalius	43
Milžino vestuvės	44
Barstysi — visada turėsi	45
Kaip kvailys raganas iškepė	48
Elenutė ir pamotė	50
Perkūnas, velnias ir muzikantas	53
Vargšo nelaimė	56

Mergytė meškos trobelėje	57
Bernelis be laimės	64
Kaip sesuo brolių išgelbėjo	65
Pelenė	67
Kaip velnias žmogui kumelę paskolino	71
„Avele, pakratyk kojelę!“	73
Ko karalaitė susijuokė	75
Ruduolėlis	77
Kaip dešimt vyrų dykos duonos ieškojo	80
Aukso obelėlė	83
Kaip karaliaus sūnus savo seseris rado	89
Našlaitėlis ir milžinas	95
Apie kalvio sūnų milžiną	97
Velnias — vargšo bernas	100
Sakalas	102
Velnių piršlybos	108
Kaip vargšas vietoj duonos virvę pirkto	111
Apie pirklio sūnų ir gulbę	112
Kaip karaliaus sūnus varlę vedė	117
Senio girnos	121
Šaltis	124
Kaip turtingas brolis vargšui pavydėjo	126
Devynių brolių seselė	128
Kaip kareivis bajorus aplošė	130
Melagių pasaka	132
Karalaitis ir jo žvėrys	137
Trys broliai	140
Burtininkė	143
Kaip ponas vargšą vaišino	146
Gudri merga	147
Kaip bernas velnius į pragarą vijo	150

**НЕСЛЫХАННЫЕ НЕВИДАННЫЕ
СКАЗКИ**

На литовском языке

Redaktorė *D. Barkauskaitė*
Techn. redaktorius *V. Zdancevičius*
Korektorė *T. Smulkštytė*

Pasirašyta spaudai 1961.III.20. LV 07438. Leidinio Nr. 3117.
Tiražas 20.000 egz. Popierius 70×92¹/₁₆ — 4,875 pop. l. =
11,40 sp. l.; 7,2 leid. l. Spaudė valst. K. Poželos v.
spaustuvė Kaune, Puškino II. Užs. Nr. 4252.
Kaina 60 kp